

Nr 154

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring i vattenlagen m. m.; given Stockholms slott den 14 april 1961.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed jämlikt 87 § regeringsformen föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

- 1) lag om ändring i vattenlagen;
- 2) lag om ändrad lydelse av 14 § lagen den 19 juni 1919 (nr 426) om flottning i allmän flottled; samt
- 3) lag om ändrad lydelse av 4 och 10 §§ lagen den 11 juni 1920 (nr 460) om vad vid anläggande av järnväg eller spårväg bör iakttagas till tryggande av närliggande marks torrläggning.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro,
enligt Dess nådiga beslut:

WILHELM

Herman Kling

Propositionens huvudsakliga innehåll

Enligt förslaget skall kommunerna — landskommuner, köpingar och städer — få rätt att självständigt föra talan i flertalet vattenmål för tillgodo-seende av allmänna intressen inom orten. Någon inskränkning i kammar-kollegiets nuvarande behörighet att bevaka det allmännas talan i vatten-målen åsyftas icke.

Förslaget innebär vidare, att de bestämmelser om kungörelsens publice-ring i kyrka, som finnes i vattenlagen och därtill anslutande författningar, skall upphävas utan att ersättas med föreskrifter om annan publicerings-metod.

Slutligen föreslås i propositionen bestämmelser om muntlig förberedelse i vattenmål.

Förslag
till
Lag
om ändring i vattenlagen

Härigenom förordnas, att 7 kap. 64 §, 8 kap. 51 §, 9 kap. 70 §, 10 kap. 6, 38, 42, 44, 65 och 79 §§ samt 11 kap. 11, 32—35, 40, 47, 50, 59, 65, 77, 79, 82, 87, 88, 91 och 97 §§ vattenlagen den 28 juni 1918 (nr 523)¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

7 KAP.

64 §.

Rätten att handhava de med företag, som i detta kap. avses, förenade angelägenheter utövas å sammanträde, därvid envar deltagare i företaget äger rösträtt efter det andelstal, som jämlikt 23—26 §§ samt 29 § är bestämmande för hans skyldighet att taga del i kostnaden för företaget. Kallelse till sammanträde skall, där ej i särskilda stadgar annorledes bestämts, antingen skriftligen delgivas samtliga deltagarna minst en vecka före sammanträdet eller ock *minst* fjorton dagar därförut kungöras *såväl i kyrkan för den eller de församlingar, där samfälligheten är belägen, som ock* i minst en av ortens tidningar. Beträffande sådant sammanträde skall i övrigt vad i 3 kap. 22 § är föreskrivet i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

Rätten att handhava de med företag, som i detta kap. avses, förenade angelägenheter utövas å sammanträde, därvid envar deltagare i företaget äger rösträtt efter det andelstal, som jämlikt 23—26 §§ samt 29 § är bestämmande för hans skyldighet att taga del i kostnaden för företaget. Kallelse till sammanträde skall, där ej i särskilda stadgar annorledes bestämts, antingen skriftligen delgivas samtliga deltagarna minst en vecka före sammanträdet eller ock *senast* fjorton dagar därförut kungöras i minst en av ortens tidningar. Beträffande sådant sammanträde skall i övrigt vad i 3 kap. 22 § är föreskrivet i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

¹ Senaste lydelse, se beträffande 7 kap. 64 § SFS 1920: 459, beträffande 8 kap. 51 § 1941: 614, beträffande 10 kap. 6 § 1919: 425, beträffande 10 kap. 38 § 1941: 614, beträffande 10 kap. 42 § 1920: 459, beträffande 10 kap. 44 § 1956: 581, beträffande 10 kap. 65 § 1920: 459, beträffande 10 kap. 79 § 1941: 614, beträffande 11 kap. 32—35 §§ 1952: 235, beträffande 11 kap. 47 och 50 §§ 1946: 839, beträffande 11 kap. 59 § 1956: 581, beträffande 11 kap. 65, 77, 79, 82 och 87 §§ 1946: 839, beträffande 11 kap. 88 § 1948: 479, beträffande 11 kap. 91 § 1941: 614 samt beträffande 11 kap. 97 § 1960: 304.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

8 KAP.

51 §.

Rätten att — — — — — underhåll, tillämpas.

Kallelse till sammanträde skall, där ej i särskilda stadgar annorledes bestämts, antingen skriftligen delgivas samtliga deltagarna minst en vecka före sammanträdet eller ock *minst* fjorton dagar därförut kungöras *såväl i kyrkan för den eller de församlingar, där anläggningen är belägen, som ock* i minst en av ortens tidningar.

Kallelse till sammanträde skall, där ej i särskilda stadgar annorledes bestämts, antingen skriftligen delgivas samtliga deltagarna minst en vecka före sammanträdet eller ock *senast* fjorton dagar därförut kungöras i minst en av ortens tidningar.

Beträffande sådant — — — — — till efterrättelse.

9 KAP.

70 §.

Sammanträde för fördelning av ersättning efter ty i 69 § sägs varde hållet så snart ske kan, dock i fall, som avses i 58—60 §§, ej före tillträdesdagen. Kallelse till sammanträde skall genom Konungens befallningshavandes försorg med posten sändas till ägaren av den fastighet, varom fråga är, kända innehavare av fordran, som skall utgå ur ersättningen, samt rättighetshavare, åt vilka särskild ersättning blivit bestämd; är innehavare av fordran okänd, föranstalte ock Konungens befallningshavande, att kungörelse om sammanträdet minst fjorton dagar förut *uppläses i kyrkan för den församling, där fastigheten är belägen, samt* införes i allmänna tidningarna och tidning inom orten.

Sammanträde för fördelning av ersättning efter ty i 69 § sägs varde hållet så snart ske kan, dock i fall, som avses i 58—60 §§, ej före tillträdesdagen. Kallelse till sammanträde skall genom Konungens befallningshavandes försorg med posten sändas till ägaren av den fastighet, varom fråga är, kända innehavare av fordran, som skall utgå ur ersättningen, samt rättighetshavare, åt vilka särskild ersättning blivit bestämd; är innehavare av fordran okänd, föranstalte ock Konungens befallningshavande, att kungörelse om sammanträdet minst fjorton dagar förut införes i allmänna tidningarna och tidning inom orten.

De med — — — — — av ersättningsgivaren.

10 KAP.

6 §.

Om tid och ställe för sammanträde, som i 5 § sägs, så ock för synegång, som i samband därmed förelages, förordne förrättningsmannen efter samråd med övriga synemän

Om tid och ställe för sammanträde, som i 5 § sägs, så ock för synegång, som i samband därmed förelages, förordne förrättningsmannen efter samråd med övriga synemän

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

och sökanden, samt meddele sakägare och andra besked därom medelst kungörelse, som av förrättningsmannen varder minst tre veckor före den för sammanträdet utsatta tiden avsänd till vederbörande pastorsämbete för uppläsande, så snart ske kan, i kyrkan för församling, där sammanträdet skall hållas, så ock minst fjorton dagar förut införd i en eller, där förhållandena påkalla det, två eller flera av ortens tidningar. Om tid och plats för första sammanträdet under förrättningen varde därjämte underrättelse i god tid tillställd allmänt ombud och ortsombud.

Finnas, då — — — — — före sammanträdet.

Har sammanträde — — — — — i ärendet.

38 §.

Efter samråd med de övriga synemännen ävensom med sökanden, där så lämpligen kan ske, bestämme förrättningsmannen tid och ställe för syneförrättningen. Han skall därom ofördröjligen ej mindre underrätta de andra synemännen än även utfärda kungörelse, vari tillika de fastigheter, som företaget förmenas angå, skola namngivas eller, i den mån det kan ske på oförtydligt sätt, utmärkas medelst gemensam geografisk eller annan beteckning; föranstalte ock därom, att kungörelsen varder minst tre veckor före den för förrättningen utsatta tiden avsänd till vederbörande pastorsämbete för uppläsande så snart ske kan i kyrkan för den eller de församlingar, där fastighet, som nyss nämnts, är belägen, så ock minst fjorton dagar före förrättningssammanträdet införd i en eller, där förhållandena påkalla det, två eller flera av ortens tidningar.

Är företaget — — — — — stadgade ordning.

I kungörelse — — — — — ersättning därför.

42 §.

Är fråga om sänkning eller uttappning av sjö eller reglering av vattnets avrinning ur sådant vattenom-

och sökanden, samt meddele sakägare och andra besked därom medelst kungörelse, som genom förrättningsmannens försorg varder minst fjorton dagar före sammanträdet införd i en eller, där förhållandena påkalla det, två eller flera av ortens tidningar. Om tid och plats för första sammanträdet under förrättningen varde därjämte underrättelse i god tid tillställd allmänt ombud och ortsombud.

Efter samråd med de övriga synemännen ävensom med sökanden, där så lämpligen kan ske, bestämme förrättningsmannen tid och ställe för syneförrättningen. Han skall därom ofördröjligen ej mindre underrätta de andra synemännen än även utfärda kungörelse, vari tillika de fastigheter, som företaget förmenas angå, skola namngivas eller, i den mån det kan ske på oförtydligt sätt, utmärkas medelst gemensam geografisk eller annan beteckning; föranstalte ock därom, att kungörelsen varder minst fjorton dagar före förrättningssammanträdet införd i en eller, där förhållandena påkalla det, två eller flera av ortens tidningar.

1 mom. Är fråga om sänkning eller uttappning av sjö eller reglering av vattnets avrinning ur sådant vat-

*(Gällande lydelse)**(Föreslagen lydelse)*

råde eller förändring av vattnets djup eller läge i vattendrag, där kungsådra eller allmän farled eller allmän flottled finnes, eller kan företas, som i 32 § 1—3 mom. eljest avses, antagas beröra allmänna intressen av någon betydelse, skall avskrift av ansökningshandlingarna jämte kungörelsen utan dröjsmål av förrättningsmannen översändas till kammarkollegiet, som har att, där det prövas nödigt, föra talan för tillgodoseende av de allmänna intressen, som kunna vara i fråga.

Föres efter — — — — — stycket förmäles.

Om förordnande — — — — — därtill förekommer.

tenområde eller förändring av vattnets djup eller läge i vattendrag, där kungsådra eller allmän farled eller allmän flottled finnes, eller kan företas, som i 32 § 1—3 mom. eljest avses, antagas beröra allmänna intressen av någon betydelse, skall avskrift av ansökningshandlingarna jämte kungörelsen utan dröjsmål av förrättningsmannen översändas till kammarkollegiet, som har att, där det prövas nödigt, föra talan för tillgodoseende av de allmänna intressen, som kunna vara i fråga.

2 mom. Kan företag antagas beröra allmänna intressen inom orten av någon betydelse, skall förrättningsmannen utan dröjsmål översända avskrift av kungörelsen till vederbörande kommun. Kommun äger föra talan för tillgodoseende av allmänna intressen inom orten. Om sådan talan skall kommunen snarast underrätta kammarkollegiet.

44 §.

Beträffande företag, — — — — — statens vatteninspektion.

Avskrift av kungörelsen skall tillika utan dröjsmål översändas till ortens hälsovårdsmyndighet, förste provinsialläkaren i länet och distriktsingenjören för vatten och avlopp, samt, om företaget är av betydelse för byggnadsverksamheten eller ordnandet av avlopp inom orten, till byggnadsnämnden och länsarkitekten. Förste provinsialläkaren, distriktsingenjören för vatten och avlopp och länsarkitekten hava att, om anledning därtill förekommer, hos Konungens befallningshavande göra anmälan om företaget för den åtgärd, som enligt 42 § sista stycket eller eljest må ankomma på Konungens befallningshavande.

Avskrift av kungörelsen skall tillika utan dröjsmål översändas till ortens hälsovårdsmyndighet, förste provinsialläkaren i länet och distriktsingenjören för vatten och avlopp, samt, om företaget är av betydelse för byggnadsverksamheten eller ordnandet av avlopp inom orten, till byggnadsnämnden och länsarkitekten. Förste provinsialläkaren, distriktsingenjören för vatten och avlopp och länsarkitekten hava att, om anledning därtill förekommer, hos Konungens befallningshavande göra anmälan om företaget för den åtgärd, som enligt 42 § 1 mom. sista stycket eller eljest må ankomma på Konungens befallningshavande.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

65 §.

Förrättningen skall, ————— och avslutas.

Varder nytt ————— bestämda ställen.

Finnes under förrättningens fortgång saken angå fastighet, som ej på sätt i 38 § är föreskrivet angivits i förut utfärdad kungörelse om förrättningen, och har ej ägare och känd nyttjanderättshavare till den fastighet ändock tillstädeskommit, åligge förrättningsmannen att därom utfärda kungörelse med tillkännagivande vad ägare till sådan fastighet så ock nyttjanderättshavare, där dennes rätt är i fråga, har att iakttaga för bevakande av talan vid sammanträde ävensom att till sakägare, som nu nämnts, avsända underrättelse på sätt i 8 § stadgas. Kungörelsen skall *sist tre veckor före sammanträdet för uppläsande i kyrkan avsändas till pastorsämbetet i den eller de församlingar, där i kungörelsen angivna fastigheter äro belägna, så ock* minst fjorton dagar före sammanträdet införas i en eller flera av ortens tidningar. Har enligt 39 § meddelats föreskrift om handlingars tillhandahållande, skall ett exemplar av kungörelsen ofördröjligen översändas till de härför bestämda ställen. Är uppenbarligen fråga allenast om viss eller vissa sakägares hörande, vare kungörelse och underrättelse, som nu sagts, dock icke erforderliga, såframt sådan sakägare i den för stämning stadgade ordning kallas till sammanträde sist å åttonde dagen förut.

Har sammanträde ————— till sammanträdet.

79 §.

Vad i 30 § första och andra styckena är stadgat om förrättningskostnad lände jämväl till efterrättelse i fråga om syneförrättning, som avses i 32 §; dock att ersättning till ortsombud, som omförmäles i 42 § andra stycket, skall förskjutas av sökanden.

Äro flera ————— förskottspiktiga funnes.

Delägare vare ————— sin rätt.

Finnes under förrättningens fortgång saken angå fastighet, som ej på sätt i 38 § är föreskrivet angivits i förut utfärdad kungörelse om förrättningen, och har ej ägare och känd nyttjanderättshavare till den fastighet ändock tillstädeskommit, åligge förrättningsmannen att därom utfärda kungörelse med tillkännagivande vad ägare till sådan fastighet så ock nyttjanderättshavare, där dennes rätt är i fråga, har att iakttaga för bevakande av talan vid sammanträde ävensom att till sakägare, som nu nämnts, avsända underrättelse på sätt i 8 § stadgas. Kungörelsen skall minst fjorton dagar före sammanträdet införas i en eller flera av ortens tidningar. Har enligt 39 § meddelats föreskrift om handlingars tillhandahållande, skall ett exemplar av kungörelsen ofördröjligen översändas till de härför bestämda ställen. Är uppenbarligen fråga allenast om viss eller vissa sakägares hörande, vare kungörelse och underrättelse, som nu sagts, dock icke erforderliga, såframt sådan sakägare i den för stämning stadgade ordning kallas till sammanträde sist å åttonde dagen förut.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

11 KAP.

11 §.

För sina sammanträden vare vattendomstol berättigad att disponera över nödiga lokaler i tings- eller rådhus, allmän skola eller annan allmän byggnad, som icke är för tillfället upptagen för sitt huvudsakliga ändamål eller utgöres av gudstjänstlokal.

Vållas särskilda utgifter för uppvärmning, belysning, städning eller dylikt, skola de ersättas.

För sina sammanträden vare vattendomstol berättigad att disponera över nödiga lokaler i tings- eller rådhus, allmän skola eller annan allmän byggnad, som icke är för tillfället upptagen för sitt huvudsakliga ändamål eller utgöres av gudstjänstlokal.

Vållas särskilda utgifter för uppvärmning, belysning, städning eller dylikt, skola de ersättas.

Bestämmelserna i första stycket skola gälla jämväl i fråga om sammanträden för muntlig förberedelse.

32 §.

Äro ansökningshandlingarna — — — — — utfärda kungörelse.

Kungörelsen skall innehålla
dels tillkännagivande:

att, intill — — — — — dylika ställen;

att, därest — — — — — eller ställen;

att även vid vattendomstolens sammanträde ingivna handlingar samt vattendomstolens protokoll och utslag skola därstädes i avskrift vara för parterna att tillgå; samt

Kungörelse skall innehålla
dels tillkännagivande:

att även handlingar, som ingivits vid sammanträde för muntlig förberedelse eller vid vattendomstolens sammanträde, de vid dessa sammanträden förda protokollen samt vattendomstolens utslag skola därstädes i avskrift vara för parterna att tillgå; samt

att kallelser — — — — — är sagt;

dels erinran — — — — — skola ingivas;

dels ock — — — — — särskilt biträde.

I mål, — — — — — är utfört.

Innefattar ansökan — — — — — i företaget.

Om kungörelsens — — — — — finnes stadgat.

Är fråga — — — — — stycket sägs.

Huruledes mål — — — — — 61 § andra stycket.

33 §.

Kungörelse, som i 32 § sägs, skall genom vattenrättsdomarens försorg dels för uppläsande så snart ske kan i kyrkan genast avsändas, i mål, som i 17 § 1—13 samt 18, 19, 21 och 22 avses, till pastorsämbetet i den eller de församlingar, där fastigheter, som omförmälas i kungörelsen, äro be-

Kungörelse, som i 32 § sägs, skall genom vattenrättsdomarens försorg inom tio dagar införas i en eller flera av ortens tidningar så ock, där fråga ej allenast är om företag enligt 7 eller 8 kap., i allmänna tidningarna. Ett exemplar av kungörelsen skall tillika med ett exemplar av ansök-

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

lägna, i mål, som avses i 17 § 14, 15, 16 och 17, till pastorsämbetet i den eller de församlingar, där den del av farleden eller flottleden, varom fråga är, framgår, samt i mål, som avses i 17 § 20, till pastorsämbetet i den eller de församlingar, i vilka ansökan om företaget förut kungjorts, dels ock inom tio dagar införas i en eller flera av ortens tidningar så ock, där fråga ej allenast är om företag enligt 7 eller 8 kap., i allmänna tidningarna. Ett exemplar av kungörelsen skall tillika med ett exemplar av ansökningshandlingarna ofördröjligen sändas till det eller de ställen, som i kungörelsen angivits.

ningshandlingarna ofördröjligen sändas till det eller de ställen, som i kungörelsen angivits.

Vattenrättsdomaren skall — — — — — sådan sakägare.

Där sakägare, — — — — — nu sagts.

Är jord — — — — — sätt underrättad.

Ägare av — — — — — fastighetens ägare.

34 §.

Finnes fastighet, — — — — — den myndighet.

Är i — — — — — skall verkställas.

Är fråga om ansökan om tillstånd att tillgodogöra grundvatten, skall vattenrättsdomaren jämväl underrätta kommun, inom vars område tillgången å grundvatten kan påverkas.

35 §.

1 mom. Där fråga — — — — — i fråga.

Föres efter — — — — — biträda dem.

Om allmänt — — — — — parternas kännedom.

2 mom. Finnes i — — — — — den myndighet.

Är fråga om företag enligt 7 kap., skall vad i 10 kap. 42 § är stadgat äga motsvarande tillämpning.

Är fråga om företag enligt 7 kap., skall vad i 10 kap. 42 § 1 mom. är stadgat äga motsvarande tillämpning.

3 mom. I mål, som avses i 17 § 2—11 och 19, ävensom i mål, som anhängiggjorts genom ansökan enligt 2 kap. 8 § andra stycket samt 4 kap. 1 § sista stycket och 14 § andra och femte styckena, må kommun föra talan för tillgodoseende av allmänna intressen inom orten. Om sådan talan skall kommunen snarast underrätta kammarkollegiet.

Kan företag, som avses i första stycket, antagas beröra allmänna intressen inom orten av någon betydel-

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

se, skall vattenrättsdomaren utan dröjsmål översända kungörelsen till vederbörande kommun. Är fråga om ansökan om tillstånd att tillgodogöra grundvatten, skall dock kungörelsen städse tillställas kommun, inom vars område tillgången på grundvatten kan påverkas.

40 §.

Prövar vattenrättsdomaren tillfälle böra lämnas parterna att växla flera skrifter än ovan sagts, äge han förordna därom och i den för kallelser till parterna stadgade ordning meddela dem de för ändamålet nödiga föreskrifter.

1 mom. Prövar vattenrättsdomaren tillfälle böra lämnas parterna att växla flera skrifter än ovan sagts, äge han förordna därom och i den för kallelser till parterna stadgade ordning meddela dem de för ändamålet nödiga föreskrifter.

2 mom. Där det för målets beredande är lämpligt, må vattenrättsdomaren förordna om muntlig förberedelse i målet eller i särskild del därav. Sådan förberedelse skall äga rum inför vattenrättsdomaren.

Tid och ställe för muntlig förberedelse skola bestämmas av vattenrättsdomaren, och skall besked därom delgivas de parter, som enligt vattenrättsdomarens bestämmande skola inställa sig; där det av särskilda skäl är påkallat, må beskedet i stället meddelas parterna i den för kallelser till dem bestämda ordningen. Vattenrättsdomaren må förelägga part vid vite att komma tillstädes eller infinna sig personligen. Vid förberedelsen må förlikning icke stadfästas eller målet på grund av parts medgivande eller uteblivande avgöras eller avskrivs. Part äge vid muntlig förberedelse åberopa av honom ingiven skrift. Redogörelse bör lämnas för skriftens innehåll. I övrigt skall vad rättegångsbalken innehåller om muntlig förberedelse i tillämpliga delar gälla med iakttagande att vad som sägs om rätten skall avse vattenrättsdomaren.

Vid muntlig förberedelse skall föras protokoll. Därom skall i tillämp-

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

liga delar gälla vad om protokollföring vid vattendomstolens sammanträde är föreskrivet.

47 §.

Framgår av utlåtande, som i 45 § sägs, eller eljest, att företag eller åtgärd, varom i målet är fråga, angår fastighet, som icke blivit enligt vad i 32 § är föreskrivet i kungörelse angiven, åligge vattenrättsdomaren att därom utfärda kungörelse med tillkännagivande vad ägare till sådan fastighet så ock nyttjanderättshavare, där dennes rätt är i fråga, har att iakttaga för bevakande av sin rätt i målet ävensom att i fall, som i 33 § sägs, och på sätt, där finnes stadgat, meddela sakägare, som nu nämnts, underrättelse om kungörelsens utfärdande. Kungörelsen skall genom vattenrättsdomarens försorg sist å fjortonde dagen före vattendomstolens sammanträde införas i en eller flera av ortens tidningar så ock, där fråga ej allenast är om företag enligt 7 eller 8 kap., i allmänna tidningarna samt för uppläsande i kyrkan avsändas till pastorsämbetet i den eller de församlingar, där de i kungörelsen angivna fastigheter äro belägna. Ett exemplar av kungörelsen skall ofördröjligen sändas till det eller de i kungörelse enligt 32 § angivna ställe eller ställen.

Där så — — — — — finnes stadgat.

50 §.

Huvudförhandling i — — — — — parterna välbelägen.
Tiden och stället för vattendomstolens sammanträde bestämmes av vattenrättsdomaren och skall sist å fjortonde dagen före sammanträdet tillkännagivas parterna i den för kallelser till dem bestämda ordning.

Tiden och stället för vattendomstolens sammanträde bestämmes av vattenrättsdomaren och skall sist å fjortonde dagen före sammanträdet tillkännagivas parterna i den för kallelser till dem bestämda ordning. *Om anledning därtill förekommer, skall uppgift tillika lämnas å de frågor, som avses skola behandlas vid sammanträdet.*

Har sökanden — — — — — parternas rätt.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

59 §.

Av de vid vattendomstolens sammanträde ingivna handlingar samt vattendomstolens protokoll och utslag skall av vattenrättsdomaren inom den för utbekommande av expedition i vattenmål stadgade tid avskrift sändas till det eller de i kungörelse enligt 32 § angivna ställen.

De handlingar, som ingivits vid sammanträde för muntlig förberedelse eller vid vattendomstolens sammanträde, de vid dessa sammanträden förda protokollen samt vattendomstolens utslag skola av vattenrättsdomaren inom den för utbekommande av expedition i vattenmål stadgade tiden i avskrift sändas till det eller de i kungörelse enligt 32 § angivna ställena.

Är fråga — — — — — statens vatteninspektion.

65 §.

Ändå att — — — — — motsvarande tillämpning.

Har svarandepart genom att utbliva från vattendomstolen eller ej iakttaga föreläggande, som vattenrättsdomaren eller vattendomstolen meddelat, eller genom påstående eller invändning, som han insett eller bort inse sakna fog, eller annorledes genom vårdslöshet eller försummelse föranlett uppskov i målet eller eljest vållat kostnad, gottgöre han sökanden de utgifter, som därigenom åsamkats denne.

Har svarandepart genom att utbliva från muntlig förberedelse eller vattendomstolens sammanträde eller ej iakttaga föreläggande, som vattenrättsdomaren eller vattendomstolen meddelat, eller genom påstående eller invändning, som han insett eller bort inse sakna fog, eller annorledes genom vårdslöshet eller försummelse föranlett uppskov i målet eller eljest vållat kostnad, gottgöre han sökanden de utgifter, som därigenom åsamkats denne.

77 §.

Möter ej mot talans upptagande hinder, som i 76 § avses, teckne vattenrättsdomaren å stämningssinlagan föreläggande för svaranden vid äventyr, som i 82 § förmäles, att inom viss av vattenrättsdomaren förelagd tid, minst fjorton dagar, efter det stämningshandlingarna delgivits honom, till vattenrättsdomaren ingiva skriftligt svaromål å stämningsspåståendena med bifogande av de handlingar han vill åberopa till stöd för svaromålet så ock att senare iakttaga bestämmelse, som vattenrättsdomaren må komma att jämlikt 80 § meddela om tid och plats, då parterna hava att inställa sig inför vattendomstolen för målets vidare utredning.

Möter ej mot talans upptagande hinder, som i 76 § avses, teckne vattenrättsdomaren å stämningssinlagan föreläggande för svaranden vid äventyr, som i 82 § förmäles, att inom viss av vattenrättsdomaren förelagd tid, minst fjorton dagar, efter det stämningshandlingarna delgivits honom, till vattenrättsdomaren ingiva skriftligt svaromål å stämningsspåståendena med bifogande av de handlingar han vill åberopa till stöd för svaromålet så ock att senare iakttaga bestämmelse, som vattenrättsdomaren må komma att jämlikt 79 § 2 mom. eller 80 § meddela om tid och plats, då parterna hava att inställa sig för målets vidare utredning.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

79 §.

Finner vattenrättsdomaren för målets beredande erforderligt, att ytterligare skriftväxling äger rum mellan parterna, äge han förordna därom.

1 mom. Finner vattenrättsdomaren för målets beredande erforderligt, att ytterligare skriftväxling äger rum mellan parterna, äge han förordna därom.

Vattenrättsdomaren äge — — — — — 82 § förmäles.

2 mom. Där det för målets beredande är lämpligt, må vattenrättsdomaren förordna om muntlig förberedelse i målet eller i särskild del därav. Sådan förberedelse skall äga rum inför vattenrättsdomaren.

Tid och ställe för muntlig förberedelse skola bestämmas av vattenrättsdomaren, och skall besked därom delgivas parterna. Vattenrättsdomaren må förelägga part vid vite att komma tillstådes eller infinna sig personligen. Vid förberedelsen må förlikning icke stadfästas eller målet på grund av parts medgivande eller uteblivande avgöras eller avskrivas. Part äge vid muntlig förberedelse återropa av honom ingiven skrift. Redogörelse bör lämnas för skriftens innehåll. I övrigt skall vad rättegångsbalken innehåller om muntlig förberedelse i tillämpliga delar gälla med iakttagande att vad som sägs om rätten skall avse vattenrättsdomaren.

Vid muntlig förberedelse skall föras protokoll. Därom skall i tillämpliga delar gälla vad om protokollföring vid vattendomstolens sammanträde är föreskrivet.

82 §.

Underlåter svaranden att inom förelagd tid avgiva svaromål eller har part genom att utebliva från vattendomstolen eller ej iakttaga föreläggande, som vattenrättsdomaren eller vattendomstolen meddelat, eller genom påstående eller invändning, som han insett eller bort inse sakna fog, eller annorledes genom vårdslöshet eller försummelse föranlett uppskov

Underlåter svaranden att inom förelagd tid avgiva svaromål eller har part genom att utebliva från muntlig förberedelse eller vattendomstolens sammanträde eller ej iakttaga föreläggande, som vattenrättsdomaren eller vattendomstolen meddelat, eller genom påstående eller invändning, som han insett eller bort inse sakna fog, eller annorledes genom vårdslös-

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

i målet eller eljest vållat kostnad för motparten, vare den försumlige, ändå att hans talan bifalles, pliktig att gottgöra motparten de utgifter, som därigenom åsamkats denne.

het eller försummelse föranlett uppskov i målet eller eljest vållat kostnad för motparten, vare den försumlige, ändå att hans talan bifalles, pliktig att gottgöra motparten de utgifter, som därigenom åsamkats denne.

87 §.

Möter ej — — — — — utfärda kungörelse.
Kungörelsen skall innehålla dels tillkännagivande: att, intill — — — — — eller personer; att även vid vattendomstolens sammanträde ingivna handlingar samt vattendomstolens protokoll och utslag skola på nämnda sätt i avskrift vara för parterna att tillgå; samt

att även handlingar, som ingivits vid sammanträde för muntlig förberedelse eller vid vattendomstolens sammanträde, de vid dessa sammanträden förda protokollen samt vattendomstolens utslag skola på nämnda sätt i avskrift vara för parterna att tillgå; samt

att kallelser — — — — — eller personer;

dels ock — — — — — 89 § avgivas.

Angå besvären — — — — — 89 § andra stycket.

I sammanhang — — — — — sammanträdet bestämmas.

88 §.

Angående offentliggörande av kungörelse, som i 87 § sägs, gälle beträffande mål, som avse företag enligt 6 kap., vad i 33 § första stycket finnes stadgat i fråga om mål enligt 17 § 14, 15, 16 och 17 men i andra fall vad nämnda lagrum föreskriver beträffande mål, som omförmålas i 17 § 1—13 samt 18, 19, 21 och 22; dock vare i fråga om företag enligt 7 eller 8 kap. ej erforderligt, att kungörelsen införes i allmänna tidningarna. Är sådant företag av mindre omfattning och berör det allenast viss eller vissa sakägare, må kungörelsen, i stället för att införas i en eller flera ortstidningar, delgivas envar sakägare.

Angående offentliggörande av kungörelse, som i 87 § sägs, gälle vad i 33 § första stycket finnes stadgat. Är företag enligt 7 eller 8 kap. av mindre omfattning och berör det allenast viss eller vissa sakägare, må kungörelsen, i stället för att införas i en eller flera ortstidningar, delgivas envar sakägare.

Kungörelsen varde — — — — — mottaga förrättningshandlingarna.

Angå besvär, — — — — — nämnda intressen.

Där i — — — — — motsvarande tillämpning.

91 §.

I besvärsmål skall tid och ställe för målets handläggning inför vatten-

I besvärsmål skall tid och ställe för målets handläggning inför vatten-

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

domstolen sist å fjortonde dagen före sammanträdet tillkännagivas parterna i den för kallelser till dem bestämda ordning, såframt ej underrättelse därom intagits i kungörelse enligt 87 §.

domstolen sist å fjortonde dagen före sammanträdet tillkännagivas parterna i den för kallelser till dem bestämda ordning, såframt ej underrättelse därom intagits i kungörelse enligt 87 §. *Om anledning därtill förekommer, skall uppgift tillika lämnas å de frågor, som avses skola behandlas vid sammanträdet.*

Underställningsmål skall — — — mottaga förrättningshandlingarna.
 Är fråga — — — — — kungörelse skett.

97 §.

1 mom. Sökande i ansökningsmål vare pliktig att förskjuta:
 kostnaden för — — — — — sökandens försorg;
 ersättning för sådana utgifter för vattendomstolens sammanträde, varom i 11 § *andra stycket* förmåles;

gottgörelse åt person — — — — — i målet;
 gottgörelse åt sakkunnig, — — — — — föranstaltar; samt
 ersättning för — — — — — 45 § 1 mom.

Vad nu — — — — — hans besvär.

Där i — — — — — av klagande.

Huruvida kostnad, — — — — — gällande regler.

2 mom. För inställelse vid vattendomstolens sammanträde eller vid undersökning enligt 45 § 2 mom. skall av allmänna medel utgå gottgörelse åt domstolens ledamöter och åt annan i domstolen tjänstgörande person, vars biträde erfordras. Kostnaden för sådan gottgörelse skall stanna å statsverket.

1 mom. Sökande i ansökningsmål vare pliktig att förskjuta:

kostnaden för — — — — — sökandens försorg;
 ersättning för sådana utgifter för sammanträde, varom i 11 § förmåles;

ersättning för sådana utgifter för sammanträde, varom i 11 § förmåles;

gottgörelse åt person — — — — — i målet;

gottgörelse åt sakkunnig, — — — — — föranstaltar; samt

ersättning för — — — — — 45 § 1 mom.

Vad nu — — — — — hans besvär.

Där i — — — — — av klagande.

Huruvida kostnad, — — — — — gällande regler.

2 mom. För inställelse vid *muntlig förberedelse*, vid vattendomstolens sammanträde eller vid undersökning enligt 45 § 2 mom. skall av allmänna medel utgå gottgörelse åt domstolens ledamöter och åt annan i domstolen tjänstgörande person, vars biträde erfordras. Kostnaden för sådan gottgörelse skall stanna å statsverket.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1962.

Lagen äger ej tillämpning beträffande mål eller ärende, som av vattendomstol eller synemän avgjorts före ikraftträdandet.

Vad i 10 kap. 42 § 2 mom. första punkten och 11 kap. 35 § 3 mom. andra stycket första punkten nya lagen stadgas skall ej gälla i mål, vari före ikraftträdandet kungörelse utfärdats med stöd av 10 kap. 38 § eller 11 kap. 32 eller 61 §.

Förslag

till

Lag**om ändrad lydelse av 14 § lagen den 19 juni 1919 (nr 426) om flottning i allmän flottled**

Härigenom förordnas, att 14 § lagen den 19 juni 1919 om flottning i allmän flottled skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

*(Gällande lydelse)**(Föreslagen lydelse)***14 §.**

Sedan i underställningsmål rörande företag enligt 6 kap. vattenlagen vattendomstolen meddelat beslut om allmän flottleds inrättande eller om vidtagande av åtgärder för redan befintlig allmän flottleds utvidgande eller förbättrande, äge envar, som vill yttra sig över synemännens förslag till bestämmelser rörande de i 10 kap. 19 § vattenlagen omförmälta frågor, att inom trettio dagar från det vattendomstolens beslut meddelades till Kungl. Maj:ts befallningshavande ingiva eller i betalt brev med posten insända sina erinringar i saken. Erfordras före ärendets avgörande ytterligare utredning, äge Kungl. Maj:ts befallningshavande härför anlita biträde av förrättningsmannen eller annan sakkunnig person; prövas nödigt att vidare höra sakägarna, lämne Kungl. Maj:ts befallningshavande dem tillfälle att yttra sig vid sammanträde inför Kungl. Maj:ts befallningshavande eller, där fråga är om mindre flottled och det i övrigt finnes lämpligt, inför någon av länsstyrelsens tjänstemän. Kungörelse om sådant sammanträde skall minst tre veckor före sammanträdet *dels avsändas till pastorsämbetet för uppläsande i kyrkan för den eller de församlingar, där flottleden framgår, dels* tillställas den eller de personer, som jämlikt 10 kap. 26 § vattenlagen utsetts att mottaga handlingarna i målet, ävensom senast tio dagar förut införas i en eller flera

Sedan i underställningsmål rörande företag enligt 6 kap. vattenlagen vattendomstolen meddelat beslut om allmän flottleds inrättande eller om vidtagande av åtgärder för redan befintlig allmän flottleds utvidgande eller förbättrande, äge envar, som vill yttra sig över synemännens förslag till bestämmelser rörande de i 10 kap. 19 § vattenlagen omförmälta frågor, att inom trettio dagar från det vattendomstolens beslut meddelades till Kungl. Maj:ts befallningshavande ingiva eller i betalt brev med posten insända sina erinringar i saken. Erfordras före ärendets avgörande ytterligare utredning, äge Kungl. Maj:ts befallningshavande härför anlita biträde av förrättningsmannen eller annan sakkunnig person; prövas nödigt att vidare höra sakägarna, lämne Kungl. Maj:ts befallningshavande dem tillfälle att yttra sig vid sammanträde inför Kungl. Maj:ts befallningshavande eller, där fråga är om mindre flottled och det i övrigt finnes lämpligt, inför någon av länsstyrelsens tjänstemän. Kungörelse om sådant sammanträde skall minst tre veckor före sammanträdet tillställas den eller de personer, som jämlikt 10 kap. 26 § vattenlagen utsetts att mottaga handlingarna i målet, ävensom senast tio dagar förut införas i en eller flera

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

tidningar inom orten. Anläggaren av flottleden varde till sammanträdet särskilt kallad.

Så snart — — — — — och 30 §§.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1962.

Förslag

till

Lag

**om ändrad lydelse av 4 och 10 §§ lagen den 11 juni 1920 (nr 460)
om vad vid anläggande av järnväg eller spårväg bör iakttagas
till tryggande av närliggande marks torrläggning**

Härigenom förordnas, att 4 och 10 §§ lagen den 11 juni 1920 om vad vid anläggande av järnväg eller spårväg bör iakttagas till tryggande av närliggande marks torrläggning skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

4 §.

Sedan handlingarna — — — — — ingivna planen.

Kungörelsen skall genom vattenrättsdomarens försorg *dels för uppläsande så snart ske kan i kyrkan genast översändas till pastorsämbetet i den eller de församlingar, där järnvägen skall framgå, dels ock* inom tio dagar införas i en eller flera av ortens tidningar så ock i allmänna tidningarna.

Kungörelsen skall genom vattenrättsdomarens försorg inom tio dagar införas i en eller flera av ortens tidningar så ock i allmänna tidningarna.

10 §.

Under syneförrättning — — — — — av järnvägen.

Om tid och plats för sammanträde skall förrättningsmannen utfärda kungörelse, vari den sträcka av järnvägen, som med sammanträdet avses, skall tydligt angivas; föranstälte ock därom, att kungörelsen beträffande varje sammanträde varder *minst tre veckor förut avsänd till ve-*

Om tid och plats för sammanträde skall förrättningsmannen utfärda kungörelse, vari den sträcka av järnvägen, som med sammanträdet avses, skall tydligt angivas; föranstälte ock därom, att kungörelsen beträffande varje sammanträde varder *minst fjorton dagar förut* införd i en

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

derbörande pastorsämbete för uppläsande i kyrkan för den eller de församlingar, där den del av järnvägen framgår, som med sammanträdet avses, så ock minst fjorton dagar före sammanträdet införd i en eller flera av ortens tidningar. Förrättningsmannen åligge ock att inom tid, som sist sagts, i betalt öppet brev eller brevkort å posten avlämna underrättelse om förrättningen till ägare av mark, som framställt erinran mot planen.

eller flera av ortens tidningar. Förrättningsmannen åligge ock att inom samma tid i betalt öppet brev eller brevkort å posten avlämna underrättelse om förrättningen till ägare av mark, som framställt erinran mot planen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1962.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 10 mars 1961.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, NETZÉN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM, HERMANSSON.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för justitiedepartementet, statsrådet Kling, fråga om *vissa ändringar i vattenlagen m. m.* och anför därvid följande.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 25 november 1959, nr 320, har riksdagen anhållit, att åtgärder måtte vidtagas i syfte att vidga kommunernas behörighet att vara parter i vattenmål. Med anledning härav har inom justitiedepartementet upprättats en promemoria (stencilerad), dagtecknad den 6 oktober 1960, med förslag angående kommuns rätt att föra talan i vattenmål. Vid promemorian fogat *förslag till lag om ändrad lydelse av 10 kap. 42 § och 11 kap. 35 § vattenlagen* torde få fogas såsom bilaga till detta protokoll (*bilaga B*).

Över promemorian med därvid fogat lagförslag har efter remiss yttranden avgivits av vattenöverdomstolen, vattendomstolarna, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, vattenfallsstyrelsen, kammarkollegiet, lantbruksstyrelsen, länsstyrelserna i Kronobergs, Blekinge, Värmlands, Kopparbergs, Väster-norrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län, Samarbetsdelegationen för de fyra nordligaste länen, Svenska vattenkraftföreningen, styrelsen för Svenska landskommunernas förbund, styrelsen för Svenska stadsförbundet, Norrbottens länsorgan för vattenkraftfrågor, Västerbottens länsorgan för vattenkraftfrågor, Fjällkommunernas samarbetskommitté, Tornedalskommunernas förbund, styrelsen för Sveriges advokatsamfund samt Riksförbundet Landsbygdens folk.

Med det utlåtande, som avgivits av Nedre Norrbygdens vattendomstol, har överlämnats ett särskilt yttrande av två vattenrättsdomare vid vattendomstolen. Vid det av länsstyrelsen i Kronobergs län avgivna yttrandet har fogats utlåtanden av kommunalfullmäktige i Almundsryds och Traryds köpingar samt Urshults kommun. Länsstyrelsen i Blekinge län har överlämnat yttranden av stadsfullmäktige i Karlshamn, Ronneby stads drätselkammare och kommunalfullmäktige i Mörrums kommun. Länsstyrelsen i Värmlands

län har vid sitt yttrande fogat utlåtanden av kommunalfullmäktige i Nors, Fryksände och Finnskoga-Dalby kommuner. Länsstyrelsen i Kopparbergs län har överlämnat yttranden, som inhämtats från Älvdalens, Mora, Rättviks, Leksands, Lima, Malungs, Järna och Stora Skedvi kommuner. Vid det av länsstyrelsen i Västernorrlands län avgivna utlåtandet har fogats yttranden av kommunalfullmäktige i Borgsjö, Fjällsjö, Junsele och Resele kommuner och av stadsfullmäktige i Sollefteå stad. Länsstyrelsen i Jämtlands län har inkommit med yttranden av kommunalfullmäktige i Ströms, Frostvikens, Kalls, Offerdals och Svegs kommuner. Vid utlåtandet från länsstyrelsen i Västerbottens län är fogat yttranden från Vilhelmina, Tärna, Stensele, Sorsele och Degerfors kommuner, Umeå landskommun och Åsele köping. Med det utlåtande, som avgivits av länsstyrelsen i Norrbottens län, har överlämnats yttranden från Luleå stad samt Arvidsjaur, Arjeplogs, Jokkmokks, Överluleå och Nederluleå kommuner.

Yttranden har därjämte inkommit från Norrlandsförbundet, Norrlands naturvårn och Sveriges fartygsbefälsförening.

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 2 mars 1956 har dåvarande chefen för justitiedepartementet tillkallat en sakkunnig, lagmannen Nils Viklund, för att verkställa utredning angående vattendomstolarnas organisation och därmed sammanhängande frågor. Utredningsmannen, som tidigare avgivit flera förslag¹, har den 17 oktober 1960 framlagt en promemoria (stencilerad) med vissa avslutande synpunkter och förslag. Däri avhandlas bl. a. frågan om förfarandet i vattenmål. I detta hänseende har utredningsmannen undersökt olika möjligheter till partiella reformer för underlättande och påskyndande av vattendomstolarnas arbete och därvid kommit till det resultatet, att den nuvarande processordningen i stort sett bör bibehållas. I två hänseenden föreslår utredningsmannen reformer. I anledning närmast av vad som anförts i riksdagens skrivelse den 6 december 1955, nr 376, förordas sålunda, att bestämmelserna i vattenlagen och därtill knutna författningar om offentliggörande av kungörelse i kyrka skall upphöra att gälla. Vidare föreslås bestämmelser om muntlig förberedelse i vattenmål. Promemorian bilagda *förslag till lag om ändring i vattenlagen* m. fl. lagförslag torde få fogas såsom bilaga till detta protokoll (*bilaga C*).

Över utredningsmannens promemoria med därvid fogade lagförslag har efter remiss yttranden avgivits av, såvitt nu är i fråga, vattenöverdomstolen efter hörande av vattendomstolarna, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, vattenfallsstyrelsen, kammarkollegiet, statskontoret, lantbruksstyrelsen, fiskeristyrelsen med statens vatteninspektion, 1951 års rättegångskommitté, länsstyrelserna i Kalmar, Malmöhus, Värmlands, Jämtlands och Norrbottens län, domkapitlet i Luleå stift, Svenska vattenkraftföreningen, Riksförbundet Landsbygdens folk, styrelsen för Sveriges advokatsamfund, Västerbottens länsorgan för vattenkraftfrågor, Norrbottens länsorgan för vattenkraftfrågor, Sveriges juristförbund, Svenska väg- och vattenbyggares riksförbund samt Statstjänarkartellen.

¹ Jfr prop. 1958: 33 och 1960: 52.

Med det utlåtande, som avgivits av Nedre Norrbygdens vattendomstol, har överlämnats ett särskilt yttrande av två vattenrättsdomare vid vattendomstolen. Vid fiskeristyrelsens utlåtande har fogats yttrande av statens vatteninspektion. Länsstyrelsen i Norrbottens län har överlämnat ett utlåtande av lantbruksnämnden i länet. Domkapitlet i Luleå stift har vid sitt utlåtande fogat ett yttrande av kyrkoherden H. Sandberg i Jokkmokk.

Frågan om förfarandet i vattenmålen har även berörts i en framställning från Folkpartiets ungdomsförbund den 9 januari 1959, vari bl. a. hemställts om åtgärder för en snabbare handläggning av vattenmålen.

Jag anhåller nu att få upptaga de ifrågavarande förslagen. I avd. I avser jag att behandla frågan om kommuns rätt att föra talan i vattenmål, i avd. II frågan om kyrkokungörandet i sådana mål och i avd. III frågan om förberedelsen i vattenmålen.

I. Kommuns rätt att föra talan

Gällande bestämmelser m. m. *Vattenlagen den 28 juni 1918* innehåller i 2 kap. bestämmelser om byggande i vatten och vattentäkt. Beträffande alla sådana företag gäller enligt 2 och 43 §§, att de skall utföras så, att ändamålet må utan oskäligen kostnad vinnas med minsta intrång och olägenhet för annan. Enligt vad som framgår av motiven till bestämmelserna bör åt desamma givas den tolkningen, att det däri begagnade ordet »annan» brukas såsom ett gemensamt uttryck för alla motstående intressen, såväl enskilda som allmänna. Av särskild vikt är för vattenbyggnadsföretagens del de i kapitlets 3 § upptagna allmänna förutsättningarna för byggande i vatten, vilket medför skada på annans egendom eller berör allmänna intressen. För dylik vattenbyggnad krävs enligt paragrafen viss matematisk relation mellan nyttan och skadan — uträknade i penningar — av det ifrågasatta företaget. Men även när detta villkor är uppfyllt, föreligger hinder för tillstånd, om företaget kommer att medföra intrång i vissa särskilt angivna allmänna intressen. Ett företag, som ej uppfyller villkoren om visst förhållande mellan nyttan och skadan eller som medför allmänna olägenheter av det slag som angives i lagen, kan emellertid få komma till stånd under förutsättning att det prövas vara av synnerlig betydelse för näringslivet eller för orten eller eljest från allmän synpunkt samt Kungl. Maj:t efter hemställan av vattendomstol lämnar medgivande till företaget. Liknande bestämmelser har meddelats i 44 § i fråga om anordnandet och nyttjandet av vattentäkt. Bl. a. gäller, att nyttjande av vattentäkt ej må medföra, att ett flertal fastigheter berövas erforderligt vatten till husbehovsbrukning eller att större fabrik eller annan anläggning, varav många har uppehälle, måste nedläggas eller dess drift väsentligt minskas.

Enligt 3 kap. 2 och 26 §§ vattenlagen är de nyssnämnda allmänna förutsättningarna för byggande i vatten i stort sett tillämpliga också i fråga om vattenreglering.

I 4 kap. vattenlagen lämnas föreskrifter om särskilda villkor beträffande större vattenkraftanläggningar och vattenregleringar. Här märkes först bestämmelserna om bygdekraft. Den som anlägger ett kraftverk av viss omfattning kan enligt 1 § förpliktas att för tillgodoseende av kringliggande bygds behov av kraft till användning i hantverk, småindustri eller lantbruk eller till belysning eller uppvärmning tillhandahålla intill en tiondel av den årliga kraftmängd, som kan uttagas i anläggningen. Storleken av denna s. k. bygdekraftsandel bestämmes av vattendomstolen för tjugu år i sänder, första gången räknat från det kalenderår under vilket anläggningen enligt därom meddelad bestämmelse skall ha fullbordats. Om ej anläggningens ägare eller någon, som må anses berättigad att komma i åtnjutande av bygdekraft, eller också myndighet, åt vilken Kungl. Maj:t uppdragit att bevaka bygdens intresse i förevarande hänseende, genom ansökan hos vattendomstolen påkallar ny prövning, skall förut meddelad bestämmelse lända till efterrättelse jämväl för påföljande tjuguårsperiod. Talan om rätt att komma i åtnjutande av kraft, som anläggningens ägare har förpliktats att tillhandahålla, föres enligt 4 § efter ansökan hos vattendomstolen av den som må anses berättigad till kraft. Närmast följande paragrafer ävensom kapitlets 16 § innehåller bestämmelser om nyprövning. Kungl. Maj:t eller myndighet, åt vilken Kungl. Maj:t uppdragit att i förevarande hänseende bevaka det allmännas rätt, ävensom företagaren kan påkalla ny prövning angående de villkor, varunder med hänsyn till allmänna intressen vissa vattenkraftanläggningar och vattenregleringar må äga bestånd. Yrkande om sådan prövning skall framställas under femtiofemte året efter det kalenderår, under vilket företaget skall ha fullbordats, samt därefter vart fjortionde år. Föreskrives vid nyprövningen för tillgodoseende av allmänna intressen villkor, som är till men för byggnadens ägare m. fl., skall ersättning av statsmedel i vissa fall utgå. Beträffande större vattenregleringar finnes särskilda bestämmelser i kapitlets 13 § om Kungl. Maj:ts prövningsrätt. När det gäller reglering av någon av de sex största sjöarna i landet äger Kungl. Maj:t enligt denna paragraf pröva, huruvida av allmänna skäl hinder möter mot företaget eller särskilda villkor bör föreskrivas för dess utförande. Samma prövningsrätt kan tillkomma Kungl. Maj:t, då det är fråga om andra vattenregleringar, som är av synnerlig omfattning. Förutsättningen är, att Kungl. Maj:t förbehåller sig sådan prövning och besked därom lämnas vattendomstolen innan målet slutligen avgjorts av denna. Om regleringsavgift stadgas i 4 kap. 14 och 15 §§. Enligt 14 § kan ägare av strömfall, som får båtnad av ett vattenregleringsföretag, bli skyldig att erlægga en årlig avgift, bestämd inom viss latitud med hänsyn bl. a. till den olägenhet eller fördel som genom företaget uppkommer för den kringliggande bygden. Avgiftsskyldighetens omfattning bestämmes av vattendomstolen för en tioårsperiod. Första gången skall denna räknas från det kalenderår, under vilket tillståndet till vattenregleringen först tagits i anspråk. Ny prövning kan begäras av strömfallsägaren eller av myndighet som Kungl. Maj:t bestämmer. År 1959 infördes en bestämmelse, som gav vattendomstolen rätt att på

yrkande av sådan myndighet meddela beslut om förskottsinsbetalning av en del av de årliga avgifter, som bestämts för en avgiftsperiod. Enligt uttalande av föredragande departementschefen i prop. 1959: 31 s. 34 kunde det förutsättas att den myndighet, som hade att framställa sådant yrkande, nämligen kammarkollegiet, genom hänvändelser till vederbörande länsstyrelse och kommuner gjorde sig underrättad om det omedelbara behovet av avgiftsmedel.¹ Influtna avgiftsmedel skall enligt 15 § användas — förutom till reglering av skador, som ej blivit ersatta i vattenmålet — för att tillgodose allmänna ändamål beträffande den bygd som beröres av företaget. Som exempel på sådana ändamål nämner lagen jordbrukets främjande, beredande av tillgång till elektrisk kraft för samfärdsel, jordbruk, hantverk eller småindustri eller eljest för befolkningens behov.

Vattenlagens 7 kap. innehåller bestämmelser om torrläggning av mark genom dikning, vattenavledning och invallning. I förevarande sammanhang må beträffande dessa bestämmelser endast anmärkas, att de i flera hänseenden — särskilt beträffande vattenavledning och invallning — liknar reglerna om byggnad i vatten och vattenreglering.

Såvitt avser avloppsvatten, varom bestämmelser intagits i 8 kap. vattenlagen, skiljes mellan kloakvatten och industriellt avloppsvatten. I det förstnämnda avseendet gäller enligt 23 § som en allmän regel, att den, som avleder eller ämnar avleda kloakvatten till vattenområde, skall vidtaga de åtgärder till motverkande av förorening, som med hänsyn till beskaffenheten av vattenområdet och förhållandena i övrigt kan anses påkallade ur allmän eller enskild synpunkt. Vissa slag av kloakvatten får ej avledas med mindre det uppenbarligen kan ske utan olägenhet. Industriellt avloppsvatten får enligt 32 § ej avledas på sådant sätt, att genom förorening av vattenområde olägenhet av någon betydelse uppkommer ur allmän eller enskild synpunkt, med mindre föroreningens förebyggande prövas kräva åtgärder, som ej skäligen kan fordras. Kan avloppsvatten befaras i avsevärd mån förnärma allmänna intressen, må medgivande till dess utsläppande lämnas endast om Kungl. Maj:t efter hemställan av vattendomstolen förklarar, att med hänsyn till fabriken eller inrättningens betydelse för näringslivet eller för orten eller eljest från allmän synpunkt hinder icke möter däremot.

Flertalet av de företag, som berörts i det föregående, förutsätter särskilt tillstånd. Prövningen skall i allmänhet ske vid vattendomstol, men när fråga är om vattenregleringar, torrläggningar och utsläppande av avloppsvatten skall företaget i vissa fall prövas vid syneförrättning enligt 10 kap. vattenlagen. I förrättningsmannens åligganden ingår att utfärda kungörelse om förrättningen. Enligt 42 § skall kungörelsen jämte avskrift av ansökningshandlingarna översändas till kammarkollegiet bl. a. i fråga om torrlägnings- och vattenregleringsföretag, som kan beröra allmänna intressen av någon betydelse. Enligt samma paragraf åligger det kollegiet att, där det prövas nödigt, föra talan för tillgodoseende av de allmänna intressen, som

¹ Jfr tredje lagutskottets utl. 1959: 5 s. 17.

kan vara i fråga. I 43 och 44 §§ stadgas, att förrättningsmannen under olika förutsättningar skall översända avskrift av kungörelsen och, i vissa fall, även avskrift av ansökningshandlingarna till bl. a. fiskeristyrelsen, statens vatteninspektion, ortens hälsovårdsmyndighet och byggnadsnämnd.

Om förfarandet vid vattendomstol meddelas bestämmelser i vattenlagens 11 kap.

De flesta målen vid vattendomstol anhängiggöres genom skriftlig ansökan. Är ansökningshandlingarna fullständiga skall kungörelse utfärdas om ansökningen av det innehåll, som närmare anges i 11 kap. 32 §. Enligt 33 § skall kungörelsen jämte ett exemplar av ansökningshandlingarna översändas till person — tjänsteman, kommunal befattningshavare eller pålitlig enskild person — som utsetts att såsom aktförvarare hålla handlingarna i målet tillgängliga för parterna.¹ I vissa fall skall meddelande tillställas länsstyrelsen. Denna skall sålunda på grund av föreskrift i 34 § underrättas i de fall, då berörd fastighet finnes tillhöra kronan eller allmän anstalt. Är tillämnat företag av betydande omfattning eller ingripande beskaffenhet, skall länsstyrelsen tillställas ansökningshandlingarna jämte kungörelsen. Är fråga om ansökan om tillstånd att tillgodogöra grundvatten, skall den kommun underrättas, inom vars område tillgången på grundvatten kan påverkas. I mål om byggande i vatten och vattenreglering skall enligt 35 § 1 mom. ansökningshandlingarna och kungörelsen insändas till kammarkollegiet, som har att, där det prövas nödigt, föra talan för tillgodoseende av de allmänna intressen, som kan vara i fråga. Föres på detta sätt talan av allmänt ombud, åligger det ombudet att på begäran tillhandagå dem, vilkas rätt beröres i saken, med kostnadsfria råd angående bevakandet av deras rätt. Beträffande torrlägningsföretag hänvisas i paragrafens 2 mom. till den förut återgivna föreskriften i 10 kap. 42 §. Fiskeristyrelsen skall jämlikt stadgande i 11 kap. 36 § i vissa fall underrättas på samma sätt som kammarkollegiet. Även statens vatteninspektion och övriga i 10 kap. 44 § anmärkta myndigheter och tjänstemän skall ibland tillställas meddelande från vattendomstolen.

I motsats till vad som gäller i dispositiva tvistemål har domstolen i vattenmålen en långtgående officialprövningsskyldighet, särskilt i vad avser allmänna intressen. Vattenrättsdomaren eller vattendomstolen kan sålunda enligt stadgande i 43 § självant föranstalta om bevisning. Om det är lämpligt, kan vattenrättsdomaren vidare enligt 48 § förordna att särskilda sammanträden skall hållas i sammanhang med undersökning genom sakkunnig eller vattenrättsingenjör eller också i annan ordning. Därvid skall vederbörande kommuner, trafikanter och andra lämnas tillfälle att yttra sig angående den inverkan företag eller åtgärd, som det är fråga om i målet, kan medföra på allmän samfärdsel eller flottning eller eljest på allmänna intressen samt om vidtagande av åtgärder för tillgodoseende av dylika intressen m. m. För anordnandet av sådana sammanträden äger vattenrättsdomaren påkalla biträde av länsstyrelsen.

¹ Se även s. 29.

Sedan förberedelsen i ett mål avslutats skall vattendomstolen hålla huvudförhandling i målet. Enligt 50 § skall den hållas vid syn på stället eller, om målet kan prövas utan syn, på annan plats som är välbelägen för parterna.

Närmare bestämmelser om kammarkollegiets åligganden i vattenmålen återfinnes i *kungörelsen den 23 december 1918 angående bevakande av det allmännas talan i vattenmål*. Där det enligt bl. a. vattenlagen tillkommer myndighet, som Kungl. Maj:t utser, att föra talan för att tillvarataga viss bygds intressen eller eljest för att bevaka det allmännas rätt, åligger det kammarkollegiet att bevaka dylik talan. Kollegiet äger också i andra fall, när fråga om allmänt intresse förekommer, föra talan för det allmänna. Avser talan vid vattendomstol medgivande till företag, beträffande vilket Kungl. Maj:t må förbehålla sig prövningsrätt, huruvida hinder möter mot företaget eller särskilda villkor bör föreskrivas för dess utförande, skall kollegiet, om skälig anledning föreligger härtill, i god tid göra framställning till Kungl. Maj:t om förhållandet. Har kammarkollegiet fattat beslut om bevakande av talan, skall denna utföras av kollegiets advokatfiskal som dess ombud. I särskilda fall kan kollegiet meddela förordnande att föra talan åt annan person, som finnes lämplig därtill. Vid talans utförande skall ombudet ställa sig till efterrättelse de föreskrifter och anvisningar, som kollegiet må meddela, och skall, om vattendomstolen meddelat beslut varigenom för det allmänna förordnandet talan ogillats, förvara det allmännas rätt till fullföljd av talan mot beslutet; på kollegiet ankommer därefter att, om anledning föreligger därtill, fullfölja talan på det allmännas vägnar.

Företag av betydande omfattning eller ingripande beskaffenhet är numera redan på planeringsstadiet underkastade viss offentlig undersökning. Bestämmelser härom finnes i *kungörelsen den 24 april 1953 angående förberedelse av vissa företag enligt vattenlagen*. Dessa bestämmelser innebär i huvudsak, att länsstyrelsen i samråd med företagaren skall, så snart de tekniska förutsättningarna för företaget blivit i huvudsak klarlagda, bereda kommunala organ samt myndigheter och sammanslutningar i övrigt, som har till uppgift att bevaka av företaget berörda allmänna intressen, tillfälle att framföra önskemål och eljest överlägga med företagaren om företagets huvudsakliga planläggning och om utförandet av skadeförebyggande åtgärder. Företagaren skall också medverka till att ortsbefolkningen får erforderliga upplysningar om företaget. Länsstyrelsen kan för detta ändamål anordna särskilda sammanträden. På kammarkollegiet ankommer att efter samråd med vattenrättsdomaren föranstalta om sådan särskild utredning som kan anses erforderlig med hänsyn till företagets planering ur allmänna naturskyddssynpunkter.

Beträffande kommuns rätt att i ett kraftverksmål föra talan för tillvaratagande av allmänt intresse har i rättspraxis uttalats, att kommun väl får anses äga rätt att såväl vid vattendomstolen som i högre instans andraga vad kommunen för tillgodoseende av sina allmänna intressen aktar nödigt,

men att det icke kan antagas, att i sådant mål behörighet att såsom part föra — och således även självständigt fullfölja — talan för det allmänna tillkommer annan än kommarkollegiet.¹

Framställningar om lagändring. I två vid 1959 års riksdag väckta lika-lydande motioner (I: 332 och II: 402) hemställdes, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag till sådant tillägg i vattenlagen, att kommunerna blir berättigade att uppträda som sakägare i vattenmål.

Tredje lagutskottet inhämtade yttranden över motionerna från vissa myndigheter och sammanslutningar.² I sitt av riksdagen godkända utlåtande (nr 22) uppehöll sig utskottet först vid vissa frågor om kommuns rätt till ersättning i vattenmål för skattebortfall och om beskattning av vattenkraftanläggningar m. m. Rörande kommunernas partsställning såvitt avser allmänna intressen i vattenmålen framhöll utskottet därefter, att kommunerna — även om de icke såsom fastighetsägare eller av annan grund vore sakägare i egentlig mening — icke helt saknade möjligheter att vid sidan av kammarkollegiet verka för att deras intressen beaktades. Utskottet fortsatte:

Sålunda må erinras om det förberedelseförfarande, som numera i regel äger rum i alla större vattenbyggnadsmål. Syftet härmed är bl. a. att kommunala organ samt myndigheter och sammanslutningar i övrigt, som har till uppgift att bevaka av företaget berörda allmänna intressen, skall få tillfälle att framföra önskemål och eljest överlägga med företagaren om företagets huvudsakliga planläggning och om vilka skadeförebyggande åtgärder som bör vidtagas för att skydda mera betydande allmänna intressen. Vidare har vattendomstolarna möjlighet — ehuru den hittills inte ansetts behöva begagnas i någon större utsträckning — att hålla särskilda sammanträden för att lämna bl. a. vederbörande kommuner tillfälle att yttra sig i vattenbyggnadsmål. Den långtgående officialprövning som åligger vattendomstolarna medför att kommun, även om den inte är sakägare i vattenlagens mening, inte kan vägras att framlägga sina synpunkter på de frågor av allmän natur som är under prövning i målet. Framhållas må också att frågan om tillåtligheten av stora och ingripande utbyggnadsföretag ofta hänskjuts till Kungl. Maj:ts avgörande. Det av formella regler mera obundna administrativa förfarandet i sådana underställningsärenden ger kommunerna vissa ytterligare möjligheter att bevaka sina intressen.

Även om alltså kommunerna för närvarande inte är utestängda från att komma till tals i de stora vattenbyggnadsmålen, har utskottet full förståelse för kommunernas uppfattning att den nuvarande ordningen inte bereder dem tillräckliga möjligheter att hävda sina intressen i dessa mål. Detta innebär inte någon kritik av kammarkollegiets verksamhet. Kollegiet fullgör, såvitt utskottet kan bedöma, på ett förtjänstfullt sätt den betydelsefulla och nödvändiga uppgiften som främste företrädare för de allmänna intressen, som menligt berörs av vattendragens utbyggnad. Med hänsyn till de ofta våldsamma ingrepp i bygdens liv och orsbefolkningens levnadsförhållanden, som de stora utbyggnadsföretagen innebär, framstår det enligt utskottets mening som ett rättvisekrav att de lokala intressena direkt får komma till

¹ NJA I 1959 s. 81; jfr NJA I 1959 s. 540.

² Beträffande innehållet i yttrandena, se L³U 1959: 22 s. 7—12.

tals i vattenmålen i större utsträckning än nu är fallet. Kommunerna har också i allmänhet helt andra resurser numera att tillvarata sina intressen än vad fallet var då vattenlagen tillkom. Det synes således rimligt och rättvist att kommunerna i princip får talerätt beträffande frågan om tillåtligheten och utformningen av utbyggnadsföretag, såvitt avser inverkan på olika allmänna intressen av särskild betydelse för den berörda bygden. I vattenmålen uppkommer dessutom ofta åtskilliga skadefrågor av gemensamt intresse för en kommuns innevånare, t. ex. frågor om utförandet av badplatser och andra fritidsområden eller om motverkande av sanitära olägenheter. Beträffande sådana angelägenheter synes det i allmänhet vara mera praktiskt att talan förs av kommunerna själva än av kammarkollegiet.

Utskottet har med vad nu anförts velat peka på några områden, där rättvisesynpunkter och praktiska skäl kan åberopas för att stärka kommunernas partsställning. Även andra områden kan tänkas, där det måhända är lämpligt att kommunerna får behörighet att föra talan. Från kommunalt håll har exempelvis nämnts frågorna om regleringsavgifter och bygdekraft.

Frågan i vilka hänseenden kommunerna bör tillerkännas talerätt fordrar emellertid ytterligare undersökningar och överväganden. Vidare är utskottet medvetet om att en utvidgning av kommunernas behörighet att vara parter medför vissa problem beträffande samordningen med kammarkollegiets verksamhet i vattenmålen. En förstärkning av kommunernas ställning bör enligt utskottets mening inte få innebära att kammarkollegiets uppgift som företrädare för allmänna intressen blir överflödig. Ett centralt organ som främste företrädare för de vattenkraftintresset motstående allmänna intressena är enligt utskottets mening även för framtiden erforderligt. Å andra sidan får kommunernas ändrade ställning inte leda till onödigt dubbelarbete med ökade utredningskostnader och vidlyftigare domstolsbehandling som följd. En lösning av detta problem kan vara att kommuns rätt att föra talan görs beroende av att kammarkollegiet inte uppträder i målet som talesman för samma intressen som kommunen avser att bevaka. En sådan regel synes dock böra kompletteras med bestämmelser om att kammarkollegiet skall samråda med vederbörande kommun och helt eller delvis avstå från att självt föra talan, i den mån de allmänna intressena kan förväntas bli på ett betryggande sätt tillvaratagna genom kommunens försorg. Även andra lösningar torde vara möjliga. Hur samordningsproblemet skall lösas fordrar emellertid vissa närmare överväganden av praktisk och lagteknisk art.

Utskottets utlåtande utmynnade i en hemställan om åtgärder i syfte att vidga kommunernas behörighet att vara parter i vattenmål. Såsom tidigare nämnts godkände riksdagen utskottets utlåtande.

I en gemensam framställning i maj 1959 till Kungl. Maj:t har *Fjällkommunernas samarbetskommitté, Tornedalskommunernas förbund och Norrlands naturvårn* framfört önskemål om att kommunerna skall få rätt att föra självständig talan i vattenmålen så att de kan bevaka bygdernas intressen.

Departementspromemorian. I departementspromemorian framhålles, att kravet på civilrättslig grund för rätt till talan i princip upprätthålles inom vattenrättens område och att sålunda kommun, som vill föra talan såsom sakägare i ett vattenmål, har att åberopa äganderätt eller annan sakrätt till egendom, som tages i anspråk för företaget eller menligt påverkas därav. Ehuru denna regel ofta torde tillämpas på ett för kommunerna liberalt sätt,

medför den självfallet, att kommunerna i många fall blir utestängda från att uppträda såsom sakägare i vattenmålen. Det påpekas emellertid samtidigt, att kommunerna därför icke betagits alla möjligheter att komma till tals i vattenmålen. När det gäller större företag ger 1953 års kungörelse angående förberedelse av vissa företag enligt vattenlagen de kommunala organen tillfälle att på ett tidigt stadium framföra önskemål om företagets huvudsakliga planläggning och om åtgärder som kan förebygga eller minska skador. Vattendomstolarna kan föranstalta om särskilda sammanträden för att lämna bl. a. kommunerna tillfälle att yttra sig om företagets inverkan på allmänna intressen. Kommun har också möjlighet och rätt att, utan att vara part i målet, direkt inför vattendomstolen eller högre instans framföra vad kommunen anser erforderligt för att tillgodose sina allmänna intressen. När fråga är om företag, som på grund av stadgandena i 2 kap. 3 § tredje stycket eller 4 kap. 13 § vattenlagen blivit föremål för Kungl. Maj:ts bedömning, får kommunerna dessutom regelmässigt tillfälle att yttra sig om företaget. I alla de nu nämnda fallen uppträder kommun icke såsom sakägare utan fastmera såsom företrädare för kommunmedlemmarnas gemensamma intressen.

På flera håll har den uppfattningen kommit till uttryck, att gällande rätt icke ger kommunerna tillräckliga möjligheter att framföra sina synpunkter och yrkanden i vattenmålen. Främst gäller detta i fråga om kraftverk och vattenregleringar, som ofta kan medföra betydande ingrepp i bygdens liv och ortsbefolkningens levnadsförhållanden. Riksdagen har anslutit sig till denna mening och i samband därmed betecknat det såsom ett rättvisekrav att de lokala intressena direkt får komma till tals i vattenmålen i större utsträckning än som fallet nu är. Enligt vad i promemorian anföres bör det dock icke komma i fråga att till förmån för kommunerna ge sakägarbegreppet i vattenmål ett annat och vidare innehåll än det har för närvarande. Den förstärkning av kommuns ställning i dessa mål, som riksdagen begärt, föreslås i stället få formen av ett medgivande för kommun i dess egenkap av representant för vissa allmänna intressen att självständigt föra talan i målen. Det framhålles tillika, att en dylik ställning som företrädare för allmänna intressen i vissa avseenden tillkommer kommun redan enligt gällande rätt.¹ Den ifrågasatta reformen skulle därför ej innebära någon principiell nyhet.

I anslutning till vad som nu gäller om kammarkollegiets talan i vattenmål enligt 11 kap. 35 § vattenlagen föreslås den nya ordningen komma i fråga i mål om byggande i vatten och vattenreglering. Den bör innebära rätt för kommun att föra talan för tillvaratagande av allmänna ortsintressen. Dit kan vara att hänföra frågor om företags tillåtlighet enligt vattenlagen, om anläggnings utformning och om åtgärder för att förebygga eller minska skada eller olägenhet, allt i den mån något lokalt allmänintresse beröres.

¹ Se 2 kap. 9 § och 3 kap. 8 § vattenlagen; jfr även vattenrätts- och dikningslagskommittéernas år 1910 avgivna bet. med förslag till vattenlag m. m. s. 368 och det av särskilda sakkunniga år 1917 avgivna bet. med förslag till vattenlag m. m. s. 223.

I och för sig är det — enligt vad i promemorian anföres — av process-ekonomiska skäl önskvärt, att man begränsar kretsen av de kommuner som, ensamma eller jämsides med kammarkollegiet, får föra talan för tillvaratagande av det allmännas rätt. En sådan begränsning vinnes, om talarätten förbehålles den eller de kommuner, där företaget huvudsakligen skall utföras. I regel är det också dessa kommuner, som främst blir lidande genom företagen. Emellanåt kan dock företag ha betydande verkningar även inom andra kommuner. Den berörda inskränkningen skulle i sådana fall vara obillig. Med hänsyn härtill föreslås rätt att föra talan skola medgivnas icke blott den eller de kommuner, inom vilka företaget huvudsakligen skall verkställas, utan även andra kommuner, där skada eller intrång vållas genom företaget. Till kommun bör i detta sammanhang icke hänföras lands-ting (jfr NJA II 1919 s. 195).

I promemorian erinras vidare om, att vattenrättsdomaren i vissa fall skall tillställa kammarkollegiet ansökningshandlingar och kungörelse. En motsvarande rätt att få dessa handlingar sig tillsända föreslås tillkomma kommun, inom vilken företaget huvudsakligen skall utföras.

Från kommunalt håll har uttalats önskemål om behörighet för kommun att föra talan även beträffande regleringsavgifter och bygdekraft. Vad angår regleringsavgifterna talar enligt promemorian praktiska skäl för att den nuvarande ordningen bibehålles. Kammarkollegiet bör alltså fortfarande ensam bevaka det allmännas intresse i dessa hänseenden, kommun självfallet obetaget att till kollegiet framföra de önskemål och göra de påpekanden som kommunen anser erforderliga. I promemorian uttalas vidare, att på högsta domstolens prövning är beroende ett mål, vari fråga är om kommuns rätt att föra talan om storleken av bygdekraftsandel. Först när domstolens avgörande i detta mål meddelats, anses det lämpligen kunna bedömas, om något behov av lagändring föreligger. En sådan torde i varje fall icke böra företagas förrän i samband med en eventuell revision av bygdekraftsreglerna, vartill förslag föreligger.

Den nya bestämmelsen om kommuns rätt att föra talan föreslås skola införas i 11 kap. 35 § vattenlagen. I fråga om vattenreglering, som handlägges vid syneförrättning enligt 10 kap. 32 §, erfordras ett motsvarande tillägg i 10 kap. 42 §.

Riksdagen har i sin framställning berört problemet om en samordning mellan kammarkollegiets verksamhet för tillvaratagande av de allmänna intressena i vattenmålen och en motsvarande verksamhet från kommunernas sida. Därvid har bl. a. framhållits, att kommunernas ändrade ställning icke får leda till onödigt dubbelarbete med ökade utredningskostnader och vidlyftigare domstolsbehandling som följd. De föreskrifter härom, som må vara erforderliga, behöver enligt vad som uttalas i promemorian icke intagas i vattenlagen utan kan utfärdas i administrativ ordning, eventuellt såsom ändring i 1918 års kungörelse angående bevakande av det allmännas talan i vattenmål. Det anses emellertid lämpligt att vänta därmed, tills man

fått någon erfarenhet av den omfattning, i vilken den nya talerätten kommer att utnyttjas.

En fråga, som i viss mån sammanhänger med samordningsproblemet, gäller ersättning för sådan kostnad, som kommun får vidkännas, när den bevakar talan för allmänna intressen. Någon särskild reglering därav utöver nuvarande bestämmelser i 11 kap. 65 § vattenlagen anses ej erforderlig (jfr prop. 1952: 52 s. 95). Vattendomstolen får alltså avgöra i vad mån kommunens kostnad är att hänföra till nödig kostnad och som sådan av beskaffenhet att bära gäldas av sökanden. Om — utöver kommunen — kammarkollegiet fört talan i målet, kan självfallet denna omständighet inverka vid prövningen, huruvida kommunens kostnad varit nödig för att tillvarata det allmännas rätt.

Avslutningsvis uttalas i departementspromemorian önskemålet, att den nya ordningen skall kunna tillämpas så snart som möjligt. Lagändringen föreslås därför skola träda i kraft den 1 juli 1961.

Yttrandena. Förslaget att i lag reglera spörsmålet om kommuns rätt att föra talan i vattenmål har biträtts av flertalet remissinstanser. *Vattendomstolen* erinrar om att den redan tidigare — i utlåtande till tredje lagutskottet över de förut anmärkta motionerna till 1959 års riksdag — framhållit, att starka skäl kunde andragas för att bereda kommunerna möjlighet att i vattenrättsprocessen bevaka vissa allmänna intressen. Enligt *Nedre Norrbygdens vattendomstol* främjas ett mera effektivt tillvaratagande av allmänna orsintressen bäst, om orsintressena har en självständig talerätt. *Västerbygdens vattendomstol* åberopar såsom en vid vattendomstolen vunnen erfarenhet, att det stundom kan vara lämpligt att kommun får föra självständig talan i frågor av gemensamt intresse för kommunens innevånare. *Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen* framhåller, att en kommuns allmänna intressen redan nu synes väl tillvaratagna i de fall, som berör styrelsens ämbetsområde, dels genom den ordning, som gäller för upprättande och fastställande av arbetsplan för väg och dels genom de möjligheter att komma till tals i vattenmålen, som kommunen faktiskt har. Styrelsen har dock intet att erinra mot att kommun tillägges en självständig rätt att föra talan för tillvaratagande av allmänna orsintressen. Icke heller *vattenfallsstyrelsen* har i och för sig något att erinra mot att kommunerna beredes lagstadgad möjlighet att självständigt föra talan i vattenmål. *Länsstyrelsen i Jämtlands län* finner det med hänsyn till kommunernas ställning inom dagens samhälle naturligt, att dessa tillerkännes författningsenlig rätt att såsom företrädare för allmänna orsintressen föra talan i vattenmål. En dylik befogenhet för kommunerna synes enligt länsstyrelsen väl överensstämma med den inom förvaltningen rådande tendensen att lägga ökat ansvar och inflytande på kommunerna, vilken tendens bl. a. tagit sig uttryck i de nya bestämmelserna inom byggnadslagstiftningen.

Länsstyrelsen i Västerbottens län hänvisar till de stora vattenkraftutbyggnaderna, främst i Norrland, och anför:

Många sådana företag är av beskaffenhet att i hög grad inverka på betydelsefulla näringsgrenar såsom jordbruk, skogsbruk, fiske, renskötsel och turistnäringen samt på kommunikationerna. Landskapsbildens utsättes ej sällan för stora förändringar. Överdämningar av bebyggelser liksom andra av vattenregleringar följande förhållanden, som medför minskning av antalet arbetstillfällen eller minskad trivsel, inverkar negativt på befolkningsutvecklingen. Mångfalden och storleksordningen av företagens verkningar medför många problem för de av företagen berörda kommunerna.

Länsstyrelsen har funnit det angeläget att ägna uppmärksamhet åt vattenbyggnadsföretagens verkningar i kommunalt hänseende ävensom åt kommunernas verksamhet att bevaka sina intressen i vattenmålen. Länsstyrelsen har därvid kommit till den bestämda uppfattningen, att kommun bör givas rätt att i sin egenskap av kommun föra talan i vattenmål. Då vattenlagen på sin tid tillkom, torde man inte ha räknat med att kommunerna i allmänhet var lämpade att föra talan för allmänna intressen i vattenmålen. Numera är förhållandena härutinnan helt annorlunda. Kommunerna har numera en fast organisation och i övrigt långt bättre möjligheter att bevaka sina intressen än vad tidigare varit förhållandet.

Även länsstyrelsen i Norrbottens län anser en förstärkning av kommunernas ställning i vattenmål vara ett angeläget länsintresse med hänsyn till de befarade verkningarna av pågående och planerade utbyggnadsföretag. *Samarbetsdelegationen för de fyra nordligaste länen* hälsar med tillfredsställelse att ett förslag framlagts om rätt för kommun att föra talan till bevakande av den egna bygdens särskilda intressen. *Kommunalfullmäktige i Fryksände kommun* anser det vara praktiskt att kommun får bevaka lokala allmänna intressen med hänsyn till att kammarkollegiet icke alltid torde få den rätta uppfattningen om uppkommande skador och intrång i nämnda hänseenden. *Svenska vattenkraftföreningen* uttalar, att den kan förstå de önskemål som framställts om uttrycklig lagbestämmelse angående kommuns talerätt, och motsätter sig icke en rättslig reglering av frågan. *Norrbottens länsorgan för vattenkraftfrågor* anser det vara svårt för kammarkollegiet, som är förlagt till Stockholm, att förskaffa sig samma ingående kännedom om de lokala förhållandena som de kommunala myndigheterna får anses äga. Enligt länsorganet har det också från kommunalt håll och sakägarhåll betecknats såsom principiellt olämpligt, att ett statligt ämbetsverk skall bevaka de s. k. motstående intressena i vattenmål, där vattenfallsstyrelsen ensam eller tillsammans med andra sökande för talan. *Norrlands naturvårn* betonar, att det med nutida uppfattning om kommunernas ansvar för ekonomiska och andra intressen inom kommunerna måste framstå såsom ett verkligt behov att kommunerna får talerätt till bevakande av den egna bygdens särskilda intressen. *Sveriges fartygsbefälsförening* fäster uppmärksamheten på att ett flertal stora projekt i samband med de landväga kommunikationernas utbyggnad berör även inre farleder i vårt land samt framhåller att befolkningens levnadsförhållanden inom en kommun kan komma att i mycket hög grad beröras av begränsningar i en vattenleds utbyggnadsmöjligheter. Kommunerna kan i dessa fall ha egna intressen att bevaka, som inte sammanfaller med centrala myndigheters men vilkas betydelse för landets näringsliv och ekonomi dock kan vara mycket stor.

Mellanbygdens vattendomstol intager en avvisande hållning till tanken att närmare reglera kommuns talerätt. Vattendomstolen uttalar, att den hittillsvarande ordningen med kammarkollegiet som ensam företrädare för allmänna intressen i vattenmål enligt domstolens åsikt är tillräcklig, även såvitt avser de lokala allmänintressena inom de av målen berörda kommunerna. Även *kammarkollegiet* intager en avstyrkande ståndpunkt i lagstiftningsfrågan. Kollegiet förordar, att spörsmålet om kommuns behörighet att föra talan i vattenmål i varje fall göres till föremål för fortsatt utredning och att nytt förslag till lagstiftning jämte fullständiga förslag till administrativa följdförfattningar underkastas remissbehandling.

Vad angår grunderna för en lagreform på området har det i departementspromemorian framlagda förslaget i allmänhet tillstyrkts eller lämnats utan erinran. *Övre Norrbygdens vattendomstol* framhåller, att det i rättspraxis allmänt torde förekomma, att kommun tillåtes yttra sig i frågor, som rör allmänna ortsintressen. Den självständiga talerätten blir dock av betydelse för rätten för kommun att få ersättning för sina rättegångskostnader och att fullfölja talan. Med hänsyn till att sakägarbegreppet i ansökningsmål enligt vattenlagen icke är fullt klarlagt och då detta förhållande synes ha särskild aktualitet i fråga om kommunernas talerätt, torde det enligt vattendomstolens mening vara ägnat att verka till en eftersträvanvärd enhetlighet i bedömningen av talerätten, om kommuns rätt att föra självständig talan inom ett viktigt område göres fri från kravet att kommun skall vara sakägare.

I ett par av yttrandena har emellertid förslaget utsatts för kritik i förevarande hänseende. Därvid har framförts önskemål om ändring i vattenlagens sakägarbegrepp under hänvisning bl. a. till att riksdagen i sin förutnämnda skrivelse hemställt om åtgärder i syfte att vidga kommunernas behörighet att vara parter i vattenmål. *Västerbottens länsorgan för vattenkraftfrågor* uttalar, att vad kommunerna önskar och åsyftar är ett rättsligt skydd för sådana Orts- och bygdeintressen, som genom vattenkraftutbyggnaderna skadas eller lider intrång, och en härpå grundad talerätt för kommun i vattenmål. Länsorganet förordar alltså att sakägarbegreppet i vattenmål skall givas ett annat innehåll än det nu har. Kommuns talerätt i dylika mål skall också grundas därpå, att ett kommunen tillkommande rättsligt intresse skadas, och icke på en lagfäst talerätt för bevakande av allmänna bygdeintressen. Den i promemorian förordade lösningen betecknas som en halvmesyr, som icke tillgodoser kommunernas intressen i de stora vattenmålen på sätt de har rätt att fordra. Till dessa synpunkter ansluter sig *kommunalfullmäktige i flera kommuner i Västerbottens län*.

Även *kommunalfullmäktige i Borgsjö* anser, att sakägarbegreppet bör vidgas till förmån för kommunerna. *Styrelsen för Sveriges advokatsamfund* anför bl. a. följande:

Styrelsen anser det önskvärt att kommunerna får möjlighet att i de stora vattenexploateringsmålen bevaka de kommunala ortsintressena och att de

bereds tillfälle att genom talan inför vattendomstol framlägga synpunkter och yrkanden beträffande företagens tillåtlighet och sättet för deras utförande, när företagen motiverar anspråk på skadeförebyggande åtgärder eller ersättningar rörande sådana frågor som natur och trevnad, allmänna badplatser, allmänna vatten- och avloppsanläggningar, brandskydd, kommunikationer m. m. Emellertid anser styrelsen — — — att en civilrättslig grund bör tillskapas för rätt till sådan talan. Objekt av angiven art bör således, utan att vara av beskaffenhet att kunna hänföras till viss fastighet, tillerkännas rättsligt skydd mot angrepp. Ingripanden i de sålunda rättsligt skyddade intressena bör berättiga kommunen till ersättning och legitimera talan av vederbörande kommunala organ. Härför erforderliga bestämmelser bör upptagas i 9 kap. vattenlagen. Preciseringsen av de objekt som sålunda bör erhålla rättsligt skydd tarvar givetvis mera ingående överväganden än vad styrelsen varit i tillfälle att företaga. Ytterligare bestämmelser i anslutning härtill torde icke erfordras, då vattenlagens regler om skydd för sakägare skulle bli tillämpliga även på kommunerna, under förutsättning givetvis att det aktuella företaget innebär ett angrepp på ett sålunda rättsligt skyddat kommunalt intresse.

Den i promemorian föreslagna ändringen skulle däremot i praktiken icke innebära någon förstärkning av kommuns ställning i vattenmål annat än i fråga om kommuns möjlighet att självständigt föra talan mot lägre rätts beslut i frågor som rör allmänna orsintressen. — — — Förslaget ger visserligen kommun talerätt i en fråga om exempelvis det allmänna intresset av att badmöjligheterna inom kommunen icke försämras men utan att samtidigt ge objektet för sådan talan något rättsligt skydd. En dylik talerätt har, såvitt styrelsen kan finna, ingen reell innebörd. Förslaget skulle icke ens trygga rätten till ersättning för kostnader å målen, då frågan huruvida dessa varit nödiga skulle bli beroende bl. a. av den talan kammarkollegiet fört. Ett genomförande av det i promemorian framlagda förslaget skulle enbart härigenom samt jämväl i övrigt medföra risk för splittring mellan kommun och kammarkollegiet och därmed även mellan olika såsom allmänna rubricerade intressen. Enligt styrelsens uppfattning ter det sig ur dessa synpunkter lyckligare att begränsa kommunernas saklegitimation till vissa till arten angivna lokala skadeobjekt, vilka skyddas genom bestämmelser i 9 kap. vattenlagen. Visserligen medger en sådan grund för rätt till talan att kommunen, liksom varje annan legitimerad sakägare, jämväl är oförhindrad att föra talan som part i frågor om exempelvis ett företags tillåtlighet jämlikt 2 kap. 3 eller 12 § vattenlagen, vare sig företagets inverkan på kommunens sålunda skyddade objekt är av beskaffenhet att rimligen kunna påverka företagets tillåtlighet eller icke, men en sådan talan är då att betrakta som en talan från en sakägare vilken som helst och icke obetingat såsom en talan från en företrädare för ett allmänt intresse.

Motsvarande synpunkter anföres av *länsstyrelsen i Västerbottens län*, som anslutit sig till länsorganets förut återgivna uttalande. Därest genomförande av en lagändring, som hänför sig till saklegitimationsfrågorna, skulle befinnas medföra en fördröjning av den brådskande frågan om kommuns talerätt i vattenmål, anser länsstyrelsen att man måhända till nöds kan bli tvungen att tills vidare acceptera den i departementspromemorian föreslagna utvägen. Om så sker, är det enligt länsstyrelsens mening angeläget,

att åtgärder skyndsamt vidtages i syfte att ernå en slutgiltig och mera tillfredsställande lösning av frågan. I samma riktning uttalar sig *Norrlands naturvårn*.

Den i departementspromemorian föreslagna begränsningen av kommuns talerätt till vissa typer av vattenmål har föranlett uttalanden i några remissyttranden. *Österbygdens vattendomstol* anser det lämpligt, att uppmärksamhet i sammanhanget ägnas åt frågan om kommunernas ställning i mål om grundvatten och avloppsvatten. Kommunerna har ansvaret för lösningen av vatten- och avloppsfrågorna — vattendomstolen hänvisar i sammanhanget till lagen den 3 juni 1955 om allmänna vatten- och avloppsanläggningar — men trots att kommunen eller vederbörande kommunala organ skall underrättas i mål om vatten- och avloppsfrågor, torde kommunen som sådan icke ha större rätt att föra talan i dessa mål än som nu angetts i promemorian beträffande mål om byggande i vatten eller vattenreglering. Vattendomstolen förordar därför, att även frågan om kommuns ställning i mål om grundvatten och avloppsvatten nu blir behandlad och att kommun i dem likställes med vad som skall gälla i mål om byggande i vatten och om vattenreglering. *Söderbygdens vattendomstol* erinrar om förekomsten av mål rörande rätt för en industri att för täckande av sitt fabriktionsvattensbehov anlägga större vattentäkt, vars utnyttjande kan befaras försvåra en närliggande tätorts vattenförsörjning. Skäl kan enligt domstolens mening med tanke på sådana fall finnas att låta den utvidgade kommunala talerätten gälla även i vattentäktsmål, där det sökta företaget är av betydande omfattning eller har ingripande verkningar. Vidkommande åter avloppsmål kan t. ex. anläggandet eller utvidgandet av en fabrik, som utsläpper industriellt avloppsvatten, stundom medföra besvärande problem för närliggande kommuner. Av sådan anledning kan det enligt vattendomstolen ibland föreligga berättigat intresse för dessa kommuner att i målet om fabriksutsläppet framlägga sina allmänna synpunkter genom självständig talan. Även *Västerbygdens vattendomstol* förordar, att uppmärksamhet i sammanhanget ägnas åt vattentäkts- och avloppsmålen. Jämväl i mål om mera omfattande torrlägningsföretag lärer det enligt samma vattendomstols mening vara av vikt för kommun att kunna bevaka allmänna ortsintressen i sanitärt avseende m. m. I frågan har också *kammarkollegiet* uttalat sig. Med hänsyn till att i 1959 års riksdagsmotioner endast avsågs vattenkraftmål, kan man enligt kollegiet måhända förledas att tro, att spörsmålet om kommunernas partsställning är begränsat till dylika mål. Detta anser kollegiet dock icke vara fallet. Anser man att kommunerna har ett skäligt anspråk på förbättrad partsställning i kraftverksmål, bör en vidgad talerätt tillerkännas dem även i vissa andra grupper av mål, såsom avloppsmål. Vid en lagstiftning bör uppmärksammas, att vattentäkts- och avloppsmålen, såvitt kollegiet förstår, i fortsättningen kommer att utgöra en allt större del av det totala antalet nya vattenmål, där allmänna intressen kan beröras. Kollegiet anmärker i detta sam-

manhang, att kollegiets bevakning av allmänna intressen i ansökningsmål enligt vattenlagen icke är begränsad till mål som avses i 11 kap. 35 § 1 mom. vattenlagen. Med stöd av 1 § kungörelsen den 23 december 1918 angående bevakande av det allmännas talan i vattenmål utför kollegiet sådan talan även i åtskilliga andra vattenmål. *Ronneby stads drätselkammare* kan icke instämman i förslaget, att en förstärkning av kommuns ställning i vattenmål skall begränsas enbart till frågor om byggande i vatten samt vattenreglering.

Frågan om vilka intressen som skall omfattas av kommuns talerätt beröres av många remissorgan. *Övre Norrbygdens vattendomstol* ifrågasätter, om icke den i promemorian använda bestämmelsen »allmänt ortsintresse» är ägnad att vilseleda. Den åsyftade innebörden synes enligt samma domstol bäst tydliggjord, om uttrycket »allmänt intresse» bibehålles även beträffande kommuns behörighet med lämplig bestämmelse för att utvisa, att behörigheten skall vara beroende av att det allmänna intresset har anknytning till kommunen. *Två vattenrättsdomare vid Nedre Norrbygdens vattendomstol* har givit uttryck för liknande uppfattning. De finner uttrycket »allmänna ortsintressen» vara alltför obestämt och kunna medföra den uppfattningen, att de intressen, för vilka kommun äger föra talan, är av annat slag än de, som kammarkollegiet har att tillvarataga. I stället bör den nya behörighetsregeln anknytas till motsvarande stadgande rörande kammarkollegiet, så att kommuns talerätt skall avse tillgodoseendet av de allmänna intressena, i den mån kommunen beröres därav. Även termen »allmänna intressen» kan synas obestämd, men under årens lopp har den dock i rättstillämpningen fått en ganska klart fixerad innebörd. Dock ifrågasättes, om icke också i denna formulering inrymmer frågor om regleringsavgift och bygdekraft, vilka enligt motiven till förslaget tills vidare bör lämnas å sido. *Österbygdens vattendomstol* framhåller, att uttrycket »allmänna ortsintressen» icke alltid torde överensstämma med de intressen en kommun kan vilja bevaka. Det förekommer sålunda att kommun av ekonomiska skäl vill främja tillkomsten av en anläggning, som andra kommuner av hänsyn till allmänna intressen, såsom naturskydd och trevnad, bekämpar. Även i andra fall, t. ex. då det gäller en kommunal ekonomisk fråga eller en vattenförsörjnings- eller avloppsfråga, kan en kommun ha anledning att intaga en ståndpunkt som, betraktad ur en vidare synvinkel, avviker från »allmänna ortsintressen». Det synes lämpligt att kommun får rätt att — utan att vara sakägare i civilrättslig mening — föra talan för tillvaratagande av såväl kommuns speciella intressen som allmänna intressen inom orten. Uttrycket »allmänna ortsintressen» torde enligt samma vattendomstols mening vidare vara mindre lämpligt om avsikten är att däri icke inbegripa frågor om bygdekraft och regleringsavgift.

Västerbygdens vattendomstol anser det ej lämpligt att kommun uppträder som part för att tillgodose sina fiskaliska intressen, då dessa frågor i regel lär ligga vid sidan av de frågor, som skall behandlas i vattenmål. I vissa fall torde kommuns fiskaliska intressen till och med kunna medföra

ett ställningstagande, som ej tillräckligt beaktar de skador vederbörande företag kan förorsaka allmänna intressen, varvid kommunen kommer i en motsatsställning till exempelvis kammarkollegiet. Det torde emellertid knappast vara möjligt att i lagtext särskilja de olika slag av allmänna frågor, beträffande vilka kommun skulle få intaga partsställning, på annat sätt än som skett i förslaget.

Kammarkollegiet efterlyser en närmare undersökning av frågan vilka intressen som skall omfattas av kommunens processuella befogenheter och anför följande:

Varken uttrycket i den föreslagna lagtexten »allmänna orsintressen» eller den i motiveringen begagnade lokutionen »lokala allmänintressen» är särskilt klagande. Innebörden av förstnämnda uttryck är, om uttrycket ställes emot sin språkliga motsats »enskilda orsintressen», oviss. Möjligen motsvarar den i motiven begagnade formuleringen bättre intentionerna i förslaget.

Kammarkollegiet föreställer sig att utgångspunkt för en undersökning av behovet av talerätt för kommun i vattenmål bör tagas i kommunernas skyldighet att ombesörja viss verksamhet. I blickfältet kommer därvid inverkan av företag enligt vattenlagen på exempelvis brandskyddets ordnande och på sanitära förhållanden. Då ett företag genomföres inom en tätbefolkad trakt kan även vederbörande kommunala organs ställning av lokal planmyndighet tänkas utgöra saklig grundval för kommunal talan i vattenmålet. I sakens alltjämt tämligen outhärliga skick är kollegiet — — — oviss om i vad mån lagfästade av behörighet för kommunen att föra talan för kommunala intressen av här avsedd art innebär en rättsändring.

I promemorian omnämnes några frågor, som regelmässigt omfattas av kammarkollegiets talan i större kraftverks- och sjöregleringsmål, nämligen företagets tillåtlighet med hänsyn till motstående intressen, bestämmande av regleringsavgifter samt bestämmande av bygdekraftsprocent. Några anmärkningar torde få göras beträffande sagda frågor.

Lagfästes rätt för kommunen att även i annan egenskap än fastighetsägare föra talan i vattenmål, kan kommunens talan självfallet avse frågan om företagets tillåtlighet med hänsyn till åtskilliga motstående intressen. Vissa dylika intressen kan ha en tämligen klar kommunal aspekt. Andra — och däribland några av de mest betydelsefulla — har en utpräglad rikskarakter, såsom det allmänna naturskyddsintresset, tillgodoseendet av tillräckliga livsbetingelser inom landet för vandringsfisk samt bevarandet av bästa möjliga förutsättningar för fortsatt renskötsel. Mellan dessa två utpräglade typer av ett företag motstående intressen finnes en stor mängd, från mål till mål växlande intressen av allmän karaktär. Sistnämnda intresseområde likasom självfallet nyss åsyftade utpräglade riksentressen måste — såsom också riksdagen synes mena — alltfört bevakas av central ställföreträdare. I detta sammanhang må anmärkas att bedömandet från kommunal synpunkt av ett företags önskvärdhet eller lämplighet kan på ett sätt, som stundom måste vara främmande för central företrädare av företaget motstående intressen, bli beroende av vilka värden av kompenserande art som företagaren erbjuder sig att tillföra kommunen. Detta torde kunna bestyrkas med exempel från vissa kraftverks- och sjöregleringsföretag, som under senare år underställts prövning av Kungl. Maj:t i statsrådet. Ytterligare må anmärkas att åtminstone i mycket vidsträckt kommuner avvägandet av ett företags positiva och negativa verkningar icke behöver utfalla på samma sätt för den av företaget närmast berörda befolkningen och för kommunens officiella företrädare.

I promemorian uttalas att kammarkollegiet av praktiska skäl bör fortfarande ensam bevaka det allmännas intressen i fråga om bestämmande av regleringsavgift. Kollegiet delar denna mening. Redan det förhållandet, att användningsområdet för de från visst vattenregleringsföretag härflytande regleringsmedlen mycket ofta omfattar ett stort antal kommuner, kommer kommun att framstå såsom mindre ägnad att självständigt föra talan i dylik sak. Kollegiet nödgas emellertid påpeka att lagtexten icke väl återspeglar den i motiven intagna ståndpunkten. Det kan icke uteslutas att domstolarna skulle komma att anse sig på språkliga grunder tvungna att låta uttrycket »allmänna ortsintressen» avse även bestämmandet av regleringsavgift.

Den sist gjorda formella anmärkningen synes även vara giltig i fråga om behandlingen i promemorian av spørsmålet om talerätt beträffande bygdekraftsprocent. Kammarkollegiet vill härutöver ifrågasätta om det i högsta domstolen anhängiga, i promemorian berörda målet samt den sedan länge vilande lagstiftningsfrågan verkligen utgör bärande skäl för att lämna spørsmålet om talerätt beträffande bygdekraft helt öppet vid reglering av kommunernas ställning i vattenmål.

Styrelsen för Svenska landskommunernas förbund anser det vara ett önskemål att kommun får rätt att föra talan i fråga om regleringsavgift och bygdekraft samt erinrar om de indirekta skador i form av ett försämrat skatteunderlag, som särskilt kännbart drabbar sådana kommuner, inom vilkas gränser endast regleringsdammar anlägges och som icke kan komma i åtnjutande av kompensation på sätt som kan ifrågakomma för kraftverksdammar. Styrelsen fortsätter:

Härutöver torde kunna andragas åtskilliga exempel på indirekta skador för kommunerna till följd av företag, hänförliga till byggande i vatten eller vattenreglering. Sålunda kan ett företag tillfoga den för många inlandskommuner betydelsefulla turistnäringen ett ytterst kännbart avbräck genom irreparabla ingrepp i naturen. Från kommunalt håll har också framhållits såsom en följdverkan av avflyttningen från en kommun på grund av ett vattenkraftsföretag att underlaget för befintliga skolor rubbats, varigenom gjorda investeringar i skolfastigheter blivit helt eller delvis onyttiga. I fråga om fiskets befrämjande har kommun i vattenlagen tillerkänts initiativrätt på sätt närmare framgår av stadgandet i 2 kap. 9 §. Det synes därför rättvist och rimligt, att de kommunala intressena direkt får komma till tals i vattenmål, som gäller lagligheten och tillåtligheten av ett företag eller en åtgärd, som kan lösa till väsentligt förfång för fiskerinäring av större betydelse. Jämväl andra för den av byggande i vatten eller vattenreglering berörda bygden betydelsefulla frågor, som för sin lösning kan påkalla ett kommunalt engagemang för att tillgodose intresset av gemensamhetsanordningar av sanitär eller annan art, motiverar en självständig talerätt för kommunerna. En uppräknig av alla de frågor av allmänt intresse, som kan resas i detta sammanhang, torde icke kunna ske med anspråk på fullständighet.

I likhet med styrelsen för Svenska landskommunernas förbund framhåller åtskilliga andra remissorgan, att kommuns talerätt bör omfatta frågor om regleringsavgift och bygdekraft. Kommuns behörighet i dessa hänseenden bör enligt *Nedre Norrbygdens vattendomstol* gälla såväl i mål, vari dessa frågor behandlas tillsammans med frågor om kraftutbyggnader, som i mål och ärenden, som allenast angår förevarande ämnen. *Länsstyrelsen i Norr-*

bottens län framhåller, att regleringsavgifterna redan nu, i varje fall i Norrbottens län, har en mycket stor betydelse för därav berörda kommuner, exempelvis Suorvamedlen för Jokkmokks och Gällivare kommuner, samt att avgifternas betydelse kommer att ytterligare öka efter genomförandet av förestående stora regleringar både i Skellefteälv och Luleälv. Det synes länsstyrelsen därför rimligt att kommunernas behörighet att själva bevaka sina intressen i hithörande frågor lagfästes. Det föreligger enligt länsstyrelsens mening icke heller någon anledning att förvägra kommunerna talerätt beträffande bygdekraften. *Västerbottens länsorgan för vattenkraftfrågor* har sig icke bekant vilka praktiska skäl som skulle tala för den nuvarande ordningens bibehållande i fråga om regleringsavgifterna. Däremot känner styrelsen väl till, att storleken av dessa avgifter är av den allra största betydelse för de av vattenbyggnadsföretagen berörda bygderna. Det ligger enligt länsorganets mening vidare i sakens natur, att det för de representanter, som är ansvariga för dessa bygder, är lättare att bedöma behovet av regleringsavgifter för att i möjligaste mån undanröja och minska skadeverkningarna av utbyggnaderna. Bygdekraften är med den utformning reglerna därom fått i vattenlagen icke i dagens läge av samma betydelse för kommunerna som regleringsavgifterna. Det oaktat är bevakandet av bygdekraftsfrågan ett allmänt intresse, som nära berör de kraftverksbygget omgivande kommunerna och deras medlemmar. Talerätt för detta intresse bör därför tillkomma kommunerna. I samma riktning uttalar sig *styrelsen för Sveriges advokatsamfund*. I det yttrande, som avgivits enligt beslut av *kommunalfullmäktige i Kalls kommun* framhålls, att kammarkollegiet och kommun i något fall kan ha avsevärt olika mening om regleringsavgifts storlek. Det vore i sådant fall orätt, om det allmännas synpunkter företräddes endast av kollegiet. Till förmån för kommunernas talerätt beträffande regleringsavgifter och bygdekraft uttalar sig vidare *länsstyrelserna i Västernorrlands och Västerbottens län, Samarbetsdelegationen för de fyra nordligaste länen, Norrbottens länsorgan för vattenkraftfrågor, Fjällkommunernas samarbetskommitté, Norrlandsförbundet, Norrlands naturvårn samt flera av de i ärendet hörda kommunerna*.

Länsstyrelsen i Jämtlands län motsätter sig ej att frågan om kommunernas talerätt beträffande bygdekraft får anstå i avvaktan å en revidering av gällande bygdekraftsregler. Det förefaller länsstyrelsen inkonsekvent att icke tillerkänna kommunerna talerätt beträffande regleringsavgifter. Dessa avgifter utgör ju, anför länsstyrelsen, regleringsföretagets ersättning till bygden för det intrång och de olägenheter, som icke kunnat preciseras av vattendomstolen. Här måste sålunda vara fråga om ett sådant allmänt ortsintresse, som lämpligen bör kunna tillvaratas av kommunerna. Då verkningarna av ett regleringsföretag ofta sträcker sig långt nedströms själva regleringsmagasinet, kan åtskilliga kommuner tänkas komma att göra anspråk på att föra talan beträffande såväl företagets tillåtlighet som regleringsavgifterna. Därest det av processekonomiska eller andra skäl anses olämpligt att ett flertal kommuner för talan om regleringsavgifter, synes

den kommunala talerätten i detta hänseende kunna begränsas till att avse endast den eller de kommuner, inom vars områden regleringsmagasinet kommer att ligga eller företaget eljest huvudsakligen utföres. I varje fall anser länsstyrelsen det mer tillfredsställande att begränsa talerätten på nyssnämnda sätt än att helt utesluta kommuner från varje möjlighet att självständigt föra talan om regleringsavgifter.

Flera remissinstanser, däribland *vattenöverdomstolen* och *några länsstyrelser*, framhåller, att det uppenbarligen bör tillkomma vederbörande kommun själv att avgöra, om kommunen skall föra talan, varför det ifrågasättes, om ej i tydlighetens intresse de i departementspromemorians lagförslag använda orden »prövas det nödigt» bör utgå ur lagtexten. *Länsstyrelsen i Norrbottens län* och *Norrbottens länsorgan för vattenkraftfrågor* föreslår, att rätt för kommun att föra talan i vattenmål skall föreligga, så snart skada eller intrång kan befaras genom ett företag.

Även frågan om samordning av kammarkollegiets och kommuns talan för det allmänna har behandlats i flera yttrandena.

Österbygdens vattendomstol uttalar, att det av riksdagen framförda kravet, att talerätt för kommun icke skall få leda till bl. a. vidlyftigare domstolsbehandling, ofta torde vara oförenligt med verkligheten. En ökad rätt för kommunerna lär med stor sannolikhet även orsaka ökad utredning. I synnerhet är det antagligt att kommunerna, även om kammarkollegiet för talan i frågor av allmänt intresse, kommer att däri framföra egna synpunkter och åberopa särskilda utredningar. Därmed följer ansvällning och tyngre handläggning av vattenmålen. Detta är dock olägenheter som enligt vattendomstolen torde få bäras, om den avsedda rätten bedömes vara av betydande värde.

Övre Norrbygdens vattendomstol anser det vara svårt att i lag eller författning åstadkomma så klara och otvetydiga bestämmelser om vilket organ det under olika förutsättningar skulle tillkomma att verka för tillvaragande av ett allmänt intresse, att tveksamhet och irritation förebygges. Ett författningsmässigt stadgat ställningstagande i dessa tveksamma fall skulle sannolikt, på vilken myndighet det än ankomme, i sig självt medföra arbete av avsevärd och kostnadskrävande omfattning. Det synes kunna förväntas, att en kommun inträder i ett mål för att bevaka ett allmänt intresse först efter att med kammarkollegiet ha diskuterat ett samgående. Enligt vattendomstolens mening bör det, i vart fall tills vidare, lämnas åt kollegiet och kommunerna att efter eget bedömande göra upp om en fördelning av utförandet av talan för det allmänna intresset. I betydande utsträckning torde utredning och övrigt processmaterial kunna införas gemensamt, även om samgående icke sker i fråga om själva utförandet av talan. Såsom i promemorian påpekats lär bestämmelserna om ersättning för rättegångskostnaderna motverka, att arbetet i ett mål göres onödigtvis vidlyftigt genom att kommun jämsides med kollegiet nedlägger arbete i en fråga, som faller under bådas behörighet.

Nedre Norrbygdens vattendomstol hävdar, att kommunernas talan för tillvaratagande av allmänna orsintressen bör vara oberoende av kammarkollegiets talan.¹ Härom anföres följande:

Med hänsyn till den officialprövning, som åligger domstolen i fråga om tillgodoseende av allmänna intressen, synes några olägenheter icke kunna uppkomma därav att talan för allmänna intressen samtidigt kan föras, kanske på olika sätt, av skilda organ. Förutsättningarna synes vara goda för ett gott samarbete mellan advokatfiskalsämbetet och kommunerna. Den erfarenhet, som samlats av advokatfiskalsämbetet, och ämbetets kännedom om vattenprocessen, blir under alla förhållanden ett värdefullt stöd och komplement för de allmänna bygdeintressena. Det behov som kan föreligga av att samordna kammarkollegiets talan och kommunernas talan torde fullt tillräckligt kunna tillgodoses genom föreskrifter, innebärande att kammaradvokatfiskalen har att hålla sig underrättad om hur kommunerna avser att tillvarata allmänna orsintressen och genom skyldighet för kommunerna att härom på begäran lämna uppgifter till advokatfiskalsämbetet.

I fråga om vissa allmänna intressen kan det te sig naturligt att de i första hand bevakas av advokatfiskalsämbetet. Detta gäller främst sådana allmänna intressen, som ej har närmare samband med förhållandena i den berörda bygden. I den mån de allmänna intressena har lokal anknytning till bygden, ligger det i sakens natur, att orsintressenas egna representanter bör få utföra självständig talan. Angeläget är att advokatfiskalsämbetet övervakar att fataliteter iakttages, t. ex. i fråga om anmälan av oförutsedda skador och omprövning av regleringsavgifter.

Länsstyrelsen i Västerbottens län framhåller, att fall kan inträffa, där kammarkollegiet och kommunen har skilda åsikter eller olika intressen att bevaka. Kollegiet kan ha till uppgift att bevaka ett intresse, som sträcker sig långt utöver kommunens gränser, t. ex. naturvårdsintresset, medan kommunens intresse är mera lokalt betonat. Kommunen kan bli tvungen att för tillgodoseende av sina intressen verkställa utredningar av företagens verkningar i skilda hänseenden och det är då viktigt för kommunen att talan kan föras med stöd av sådana utredningar.

Promemorians mening i hithörande frågor kan icke delas av *kammarkollegiet*, som menar att uppskovsförslaget bygger på ett antagande, att Kungl. Maj:ts möjligheter att i efterhand göra den detaljreglering, som erfarenheten skulle visa vara önskvärd, är mera omfattande än de i själva verket är. Kungl. Maj:t skulle nämligen väl kunna i administrativ ordning meddela reglerande föreskrifter angående kollegiets verksamhet, men skulle däremot icke — i vart fall icke utan bemyndigande i vattenlagen — kunna i samma ordning begränsa eller annorledes reglera kommunens processuella kompetens. Dylikt bemyndigande finnes ej i lagförslaget. Kungl. Maj:t skulle alltså enligt kollegiet vid framtida detaljreglering finna sin handlingsmöjlighet på ett ensidigt sätt begränsad.

Till undvikande av dubbelarbete, motstridiga yrkanden och onödiga merkostnader bör enligt *vattenfallsstyrelsen* redan från början klarläggas, i

¹ I ett av två vattenrättsdomare vid vattendomstolen avgivet särskilt yttrande understrykes — med hänsyn till risken för dubbelarbete och onödiga utredningskostnader — behovet av samordning mellan kollegiets och kommunernas ifrågavarande verksamhet, varom bestämmelser bör meddelas redan i samband med lagändringen.

vilka frågor kammarkollegiet respektive kommunerna skall företräda de allmänna intressena. Möter, såsom i promemorian antagits, svårigheter mot en sådan uppdelning innan erfarenhet vunnits av den omfattning, i vilken den nya talerätten kommer att utyttjas, synes frågan, åtminstone tills vidare, böra så lösas, att överenskommelse från fall till fall får träffas mellan kommun och kollegiet om vem som skall föra det allmännas talan i uppkommande frågor.

Svenska vattenkraftföreningen framhåller, att ett genomförande av förslaget öppnar möjlighet för både kommun och kammarkollegiet att i viss utsträckning föra talan i samma fråga. Detta kan enligt föreningens åsikt knappast vara lämpligt. Det kan mycket väl inträffa att kommunen har en annan uppfattning än kammarkollegiet om vad som är önskvärt ur allmän synpunkt, och man skulle sålunda i målet kunna få mot varandra stridande representanter för det allmänna. Man bör vidare undvika att dubbelarbete uppstår och att utredningar i samma frågor företages både av kollegiet och av kommun, varigenom dubbla rättegångskostnader uppkommer. Enligt föreningens mening bör man redan från början meddela bestämmelser rörande dessa spørsmål, lämpligen med innehåll att kollegiet skall avgöra i vilka frågor i ett mål, som talan får föras av kommunen i stället för av kammarkollegiet.

Styrelsen för Sveriges advokatsamfund erinrar om önskvärdheten av att förfarandet enligt kungörelsen den 24 april 1953 angående förberedelse av vissa företag enligt vattenlagen effektiviseras, varigenom en önskvärd samordning sannolikt skulle på ett tidigt stadium kunna åvägbringas mellan kommunernas och kammarkollegiets verksamhet i vattenmålen. Denna fråga beröres även i det yttrande som avgivits av *Norrbottens länsorgan för vattenkraftfrågor*.

I anslutning till vad som i departementspromemorian uttalats rörande kommuns rätt till ersättning för rättegångskostnad framhåller *Österbygdens vattendomstol* att det beträffande kammarkollegiet synes förhålla sig så, att kollegiet är berättigat till ersättning för särskild utgift och kostnad, medan kostnaden för kollegiets egen verksamhet skall stanna å det allmänna. Om kommun medges rätt att föra talan i vattenmål utan att vara sakägare, bör enligt vattendomstolens mening motsvarande regler gälla. Kommunen bör alltså icke erhålla ersättning för arbete, som utföres av kommunens egna befattningshavare, medan däremot gottgörelse bör kunna tillerkännas kommun för särskilda utgifter och kostnader.

Vad beträffar frågan om underrättelse till kommun om ansökan i mål, vari kommun må föra talan, föreslår *vattenöverdomstolen* ett förtydligande av bestämmelsen i förslaget, att ansökningshandlingar och kungörelse skall översändas till den eller de kommuner, inom vilka företaget huvudsakligen skall verkställas. Härav anser vattenöverdomstolen det ej fullt tydligt framgå, hur avgränsningen mellan olika kommuner i detta

hänseende skall ske. Även *Nedre Norrbygdens vattendomstol* ifrågasätter ett förtydligande av sagda bestämmelse.

Flera vattendomstolar riktar kritik mot förslaget, att vattenrättsdomare skall vara skyldig tillstålla kommun ansökningshandlingarna. Därvid framhålls att en sådan ordning stundom kan medföra väsentligt arbete och avsevärda kostnader. Härtill kommer, att ansökningshandlingarna — liksom övriga handlingar i målen — är lätt tillgängliga för vederbörande kommun hos aktförvararna, vartill ofta utses kommunala befattningshavare. Ifrågavarande vattendomstolar förordar därför, att endast kungörelserna, vari bl. a. ges anvisning om var ansökningshandlingarna är att tillgå, skall tillhandahållas kommunerna. Följes emellertid förslaget i departementspromemorian, bör enligt *Mellanbygdens* och *Västerbygdens vattendomstolar* en jämkning ske i de i 11 kap. 29 § vattenlagen upptagna bestämmelserna rörande antalet exemplar, vari ansökningshandlingar skall ingivas.

Övre Norrbygdens vattendomstol ifrågasätter, om icke kretsen av de kommuner, som skall tillställas kungörelse, bör utökas att omfatta — förutom kommuner, där företaget huvudsakligen verkställs — jämväl kommuner, som eljest kan antagas väsentligt beröras av företaget. *Två vattenrättsdomare vid Nedre Norrbygdens vattendomstol* förordar, att kungörelse skall sändas till varje kommun, som beröres av företaget.

Österbygdens vattendomstol ifrågasätter, om det är nödvändigt eller ens lämpligt att underrätta kommunerna i alla mål om byggande i vatten, sålunda även i det stora antal mål rörande broar, bryggor, trummor, utfyllnader m. m., som vattendomstolarna har att behandla. Det synes beträffande mål om byggande i vatten vara tillräckligt, att kommunerna underrättas om sådana mål som anges i 11 kap. 27 § 6 mom. vattenlagen, d. v. s. om dem som rör företag av betydande omfattning eller ingripande beskaffenhet. Det torde vara rena undantagsfall, då kommun anser sig ha intresse att bevaka i andra mål. Liknande uttalande göres av *Söderbygdens vattendomstol*.

Ronneby stads drätselkammare förordar, att avskrift av ansökningshandlingarna skall tillställas icke enbart den eller de kommuner, inom vilka företaget huvudsakligen skall verkställas, utan även de kommuner, som kan beräknas lida skada av företaget. En ökad rätt för kommun att erhålla ansökningshandlingar i vattenmål skulle väsentligen underlätta en kommuns möjligheter att tillvarataga sin rätt. Till förmån för en dylik bestämmelse uttalar sig även *Samarbetsdelegationen för de fyra nordligaste länen och Norrlands naturvårn*.

Vad beträffar *övergångsbestämmelserna* hemställer *länsstyrelsen i Västerbottens län* och *Norrlandsförbundet*, att skyndsamma åtgärder måtte vidtagas för genomförande av ifrågavarande lagändring. *Norrlands naturvårn* förordar att de nya stadgandena skall få träda i kraft i och med att lagarna utkommer av trycket. Naturvärnet hälsar med glädje förslaget, att kommunerna skall kunna föra talan även i de mål, som är anhängiga vid ikraftträdandet. De praktiska svårigheterna beträffande redan

anhängiga mål kan säkerligen lösas med gott handlag hos vattendomstolarna. Kommunerna ha redan nu brukat att hos vattendomstolen framföra sina synpunkter och detta torde inför den kommande lagändringen ske i än större utsträckning. *Vattenöverdomstolen* fäster uppmärksamheten på att vissa problem bör beaktas beträffande mål, som är anhängiggjorda vid nya lagstiftningens ikraftträdande. Som exempel nämnes frågan i vad mån kungörelse och ansökningshandlingar skall översändas till kommuner i mål, vari kungörelse utfärdats före ikraftträdandet. Vidare nämnes spörsmålet huruvida en kommun, som inträder i rättegången med stöd av den nya lagstiftningen, är bunden av redan utsatta tidsfrister. *Övre Norrbygdens vattendomstol* ifrågasätter, om rätt till ersättning bör medgivas för kostnader, som nedlagts för talans förberedande före ikraftträdandet. *Kommunalfullmäktige i Kalls kommun* uttalar, med instämmande av *länsstyrelsen i Jämtlands län*, att de nya bestämmelserna bör möjliggöra för kommun att föra talan även i mål, där redan före ikraftträdandet tillåtligheten prövats men slutligt tillstånd då ej ännu lämnats.

Departementschefen. Företag som genomföres med stöd av vattenlagen kan ofta medföra betydande olägenheter för kringliggande bygd och dess invånare. Att kommunerna i sådana fall vill framföra sina synpunkter och yrkanden vid vattendomstolsbehandlingen är naturligt.

Enligt gällande bestämmelser åligger det kammarkollegiet att bevaka det allmänna talan i vattenmålen. Såsom berörts i det föregående saknar emellertid kommun för den skull icke helt möjligheter att göra sin stämma hörd. Sålunda gäller bl. a. att kommun, även om den ej är part i målet, icke kan vägras att direkt inför vattendomstolen utveckla sina synpunkter på de frågor av allmänt intresse, som är föremål för prövning. De möjligheter, som står kommunerna till buds, har dock ej ansetts tillfredsställande från kommunal synpunkt. I sin i det föregående omnämnda skrivelse har riksdagen betecknat det som rimligt och rättvist, att kommunerna får bättre möjligheter än för närvarande att hävda sina intressen. Därvid har betonats, att kommunerna i våra dagar ofta har helt andra resurser i sådant hänseende än vad fallet var, då vattenlagen kom till för mer än fyrtio år sedan.

Även enligt min mening är en reform påkallad. Utan att kammarkollegiets befattning med vattenmålen därför bör upphöra, synes det nu kunna anförtros åt kommunerna — landskommuner, köpingar och städer — att självständigt föra talan i dessa mål och därvid bevaka sådana allmänna intressen, som de anser viktiga för orten. Jag vill i detta sammanhang särskilt erinra om det i år av riksdagen antagna förslaget om ändring i vattenlagen, innebärande bl. a. att vid vattendomstolens tillåtlighetsprövning särskild betydelse skall tillmätas ett företags verkningar för bygden och dess invånare (se prop. 1961: 13, tredje lagutskottets utlåtande 1961: 5).

Med hänsyn främst till att utvecklingen pekar mot en avveckling av municipalsamhällsinstitutionen, synes det mindre lämpligt att nu tillerkänna

även municipalsamhällena en självständig rätt att föra talan för allmänna intressen (jfr prop. 1959: 172 s. 9 f).

I den promemoria, som med anledning av riksdagens framställning i ämnet upprättats inom justitiedepartementet, har förordats, att förstärkningen av kommunernas ställning i vattenmålen skall ges formen av ett medgivande för kommun att i egenskap av representant för vissa allmänna intressen föra talan i målen. Detta förslag har i allmänhet godtagits vid remissbehandlingen. Några remissinstanser har anmält avvikande mening och uttalat sig för en lagändring, varigenom de allmänna intressen, som angår orten, skall ges ett särskilt rättsligt skydd med kommun som saklegitimerad för dessa intressen. Förslaget i promemorian tillmötesgår emellertid enligt min mening i skälig mån intresset att stärka kommunernas ställning i vattenmålen. Jag biträder sålunda i princip detta förslag.

Enligt departementspromemorian bör de nya bestämmelserna om kommuns talerätt vinna tillämpning endast i mål om byggande i vatten och om vattenreglering för kraftändamål. Även om det främst är sådana företag, som brukar leda till mera betydande olägenheter från allmän synpunkt, synes den föreslagna gränsdragningen väl snäv. Såsom vid remissbehandlingen från några håll anmärkts, kan också tillgodogörande av grundvatten, torrläggningar och avloppsföretag i vissa fall beröra viktiga allmänna intressen. Jag kan därför tillstyrka att även mål om sådana företag skall omfattas av de nya bestämmelserna.

Delade meningar har framkommit om vilka intressen som kommun lämpligen bör äga företräda. Enligt min uppfattning bör reformen åsyfta att i mål som nyss nämnts ge kommunerna en av kammarkollegiet oberoende, i princip oinskränkt rätt att föra talan för tillgodoseende av sådana allmänna intressen, som har lokal karaktär eller eljest har anknytning till orten. Att ett allmänt intresse, som har lokal aspekt, även är av rikskaraktär skall sålunda icke betaga kommun rätten att ensam eller vid sidan av kammarkollegiet företräda intresset i vattenrättsprocessen. Undantagna från kommuns behörighet bör endast vara sådana allmänna intressen, som helt saknar anknytning till viss ort, t. ex. det allmännas intresse i fråga om skyldighet för vattenbyggnads ägare att jämlikt 2 kap. 10 § vattenlagen erlagga avgift till befrämjande av fisket inom landet. Bevakandet av allmänna intressen, som främst har anknytning till ett municipalsamhälles förvaltningsområde, bör ankomma på den kommun, till vilken samhället hör.

Om de nya bestämmelserna utformas i enlighet med dessa principer kommer de bl. a. att medföra rätt för kommun att föra talan om bygdekraft och regleringsavgift i ansökningsmål angående kraftverk resp. vattenregleringar. Med hänsyn till den betydelse dessa frågor kan äga för kommunerna, synes detta böra godtagas. Kommunerna torde även böra tillerkännas en motsvarande rätt i vissa andra fall, nämligen när det gäller redan anhängiggjorda mål om ny prövning av bygdekraftsskyldigheten jämlikt 4 kap. 1 § sista stycket, om bestämmande av regleringsavgift enligt 4 kap. 14 § andra stycket och om ny prövning av sådan avgift enligt femte stycket i sistnämnda paragraf. Samma regler bör också gälla om mål om ansökan enligt 2 kap. 8 §

andra stycket rörande anordningar eller föreskrifter till skydd för fiske. Där-
emot kan jag icke förorda, att den befogenhet att genom ansökan påkalla vat-
tendomstolens prövning i berörda hänseenden, som enligt de ifrågavarande
lagrummen skall vara förbehållen myndighet som Kungl. Maj:t bestäm-
mer, d. v. s. kammarkollegiet, skall tillerkännas även andra företrädare
för det allmänna (jfr prop. 1954: 23 s. 59 och tredje lagutskottets utlåtande
nr 2 s. 36). Härav följer, att kommun i mål, anhängiggjort av kollegiet, icke
kan framställa yrkande, som går utöver kollegiets. Befogenheten att fram-
ställa yrkande om att regleringsavgift delvis skall utgå som engångsbelopp
(4 kap. 14 § sista stycket) bör även liksom hittills vara förbehållen kolle-
giet.

Av vad jag sagt i det föregående torde följa, att behov icke föreligger av
någon närmare reglering i lag eller annan författning av förhållandet mel-
lan kammarkollegiets och kommuns talan för det allmänna. Självfallet är
dock ett nära samarbete mellan kollegiet och de kommuner, som beröres
av ett företag, alltid önskvärt och i många fall nödvändigt, om de allmän-
na intressena skall kunna hävdas med erforderlig kraft och en ansvällning
och fördyring av processen skall kunna undvikas. Till underlättande av
kammarkollegiets arbete torde det med tanke härpå böra åläggas kommun,
som för talan i ett vattenmål såsom företrädare för allmänna intressen, att
underrätta kollegiet om detta.

Vad beträffar kostnader, som kommun åsamkas när den bevakar talan
för det allmänna, bör det såsom i departementspromemorian anförts till-
komma vattendomstolen att pröva, huruvida dessa kostnader jämlikt 11
kap. 65 § vattenlagen är av beskaffenhet att böra gäldas av sökanden i
målet. För kommunen talan i mål rörande ansökan av kammarkollegiet en-
ligt 2 kap. 8 § andra stycket eller 4 kap. 1 eller 14 § nämnda lag, torde kom-
munen, som oftast är att anse som kollegiets medpart, regelmässigt böra
stå sina egna rättegångskostnader (jfr prop. 1954: 23 s. 59—60).

I departementspromemorian har föreslagits, att den eller de kommuner,
inom vilka ett vattenbyggnads- eller vattenregleringsföretag huvudsakligen
skall verkställas, skall tillställas såväl ansökningshandlingar som kungörel-
se. Med anledning av den kritik som vid remissbehandlingen riktats här-
emot vill jag förorda den begränsningen, att endast kungörelser skall över-
sändas. Vidare torde kretsen av kommuner, som skall underrättas om an-
sökningen, böra utökas i jämförelse med vad som förordats i promemorian,
så att varje kommun som beröres av ett företag får underrättelse. Såsom
förutsättning bör dock gälla, att företaget kan antagas inverka på ett all-
mänt intresse inom orten och att detta intresse är av någon betydelse (jfr
10 kap. 42 § första stycket). Den omständigheten att vissa kommunala or-
gan redan enligt gällande bestämmelser skall underrättas, när fråga är om
avloppsföretag, synes icke böra föranleda, att sådana företag skall undan-
tagas i förevarande hänseende.

I överensstämmelse med vad sålunda anförts förordar jag att till 11 kap.
35 § vattenlagen fogas ett nytt tredje moment, i vars första stycke upp-
tages en bestämmelse om rätt för kommun att i mål, som avses i 17 §

2—11 och 19, ävensom i mål om ansökan enligt 2 kap. 8 § andra stycket samt 4 kap. 1 § sista stycket och 14 § andra och femte styckena, föra talan för tillgodoseende av allmänna intressen inom orten med föreskrift tillika att kommun, som för sådan talan, snarast skall underrätta kammarkollegiet därom. I ett andra stycke i samma moment bör bestämmelser meddelas om kommuns underrättande. Till detta stycke torde lämpligen böra överflyttas den i 11 kap. 34 § sista stycket upptagna föreskriften om skyldighet för vattenrättsdomaren att i fråga om ansökan om tillstånd att tillgodogöra grundvatten underrätta kommun, inom vars område tillgången på grundvatten kan påverkas. Såvitt avser syneförrättning rörande företag enligt 3, 7 och 8 kap. vattenlagen bör motsvarande regler om kommuns talan för allmänna intressen upptagas i ett nytt andra moment i 10 kap. 42 §. Denna lagändring föranleder formella jämkningar i 10 kap. 44 och 79 §§ samt 11 kap. 35 § 2 mom. På grund av hänvisningen i 10 kap. 45 § till bl. a. 42 § i samma kap. kommer beträffande syneförrättningsfallen att gälla, att förrättningsmannen — i samband med kungörelsens översändande till kommun som berörs av företaget — bör lämna de upplysningar rörande allmänna intressen inom orten, vartill han kan ha tillgång.¹ Enligt hänvisning i 11 kap. 88 § skall kommun i vissa fall tillställas besvärshandlingar ävensom av vattenrättsdomaren jämlikt 87 § samma kap. utfärdad kungörelse.

Vad beträffar övergångsförhållandena synes det vara ett önskemål, att de nya reglerna i vid omfattning blir tillämpliga beträffande mål, som anhängiggjorts vid vattendomstol före ikraftträdandet. Detta bör emellertid ej få leda till, att avgörandena i de äldre målen försenas eller att processuella komplikationer eljest uppkommer. Med hänsyn bl. a. härtill bör det föreskrivas, att äldre lag skall gälla beträffande mål och ärenden, som vid ikraftträdandet redan avgjorts i första instans. Härutöver torde icke erfordras föreskrifter i annat hänseende än beträffande reglerna i 10 kap. 42 § 2 mom. och 11 kap. 35 § 3 mom. om underrättelser till kommun i vissa fall, vilka regler — i den mån de saknar motsvarighet i äldre lag — icke bör äga tillämpning i mål, vari kungörelse utfärdats före nya lagens ikraftträdande.

II. Kungörande i kyrka m. m.

Gällande bestämmelser. Enligt *vattenlagen med därtill anslutande författningar* skall kungöranden i kyrka ske i följande fall:

1. kallelse till sammanträde med deltagarna i torrlägnings- och avlopps-företag skall alternativt kungöras i kyrkan för den eller de församlingar, där företaget är beläget (7 kap. 64 § och 8 kap. 51 § vattenlagen);

2. om sammanträde för fördelning av nedsatta ersättningsmedel skall, då innehavare av fordran är okänd, av länsstyrelsen utfärdad kungörelse

¹ Jfr NJA II 1920 s. 469.

uppläsa i kyrkan för den församling, där fastigheten är belägen (9 kap. 70 § vattenlagen och 13 § lagen om flottning i allmän flottled);

3. kungörelse om tid och ställe för sammanträde m. m. under syneförrättning rörande flottledsföretag skall uppläsa i kyrkan i den församling, där sammanträdet skall hållas (10 kap. 6 § vattenlagen);

4. om tid och plats för framläggande av utlåtande vid syneförrättning rörande flottledsföretag skall kungörelse uppläsa i vederbörande kyrkor (10 kap. 28 § vattenlagen);

5. kungörelse om tid och ställe för syneförrättning m. m. rörande vattenreglerings-, torrlägnings- eller avloppsföretag skall uppläsa i kyrkan för den eller de församlingar, där fastighet som företaget angår är belägen (10 kap. 38 och 65 §§ vattenlagen);

6. om yrkande rörande utvidgning av företag som nyss nämnts skall kungörelse uppläsa i kyrkan för den eller de församlingar, där ifrågakommande fastigheter är belägna (10 kap. 58 § vattenlagen);

7. om tid och plats för framläggande av utlåtande vid syneförrättning rörande torrlägningsföretag skall i vissa fall kungörelse uppläsa i kyrkan för den eller de församlingar, där berörda fastigheter är belägna (10 kap. 71 § vattenlagen);

8. av vattenrättsdomaren utfärdad kungörelse om ansökningsmål, besvärsmål eller underställningsmål vid vattendomstol skall uppläsa i vederbörande församlingars kyrkor (11 kap. 33, 47, 61, 88 och 91 §§ vattenlagen);

9. länsstyrelses kungörelse om sammanträde för sakägares hörande angående de i 10 kap. 19 § vattenlagen omförmälda frågorna skall uppläsa i kyrkan för den eller de församlingar, där flottleden framgår (14 § lagen om flottning i allmän flottled);

10. av vattenrättsdomaren utfärdad kungörelse angående plan över järnvägs eller spårvägs läge och vattenavlopp genom dess banvall skall uppläsa i kyrkan för de församlingar, där järnvägen (spårvägen) skall framgå (4 § lagen om vad vid anläggande av järnväg eller spårväg bör iakttagas till tryggnad av närliggande marks torrläggning); samt

11. kungörelse om tid och plats för sammanträde under syneförrättning rörande järnvägs- eller spårvägsanläggning samt om framläggande av utlåtande därvid skall likaledes uppläsa i kyrka för de församlingar, där järnvägen (spårvägen) skall framgå (10 och 12 §§ nyssnämnda lag om vad vid anläggande av järnväg eller spårväg bör iakttagas).

Alla de kungörelser som nu nämnts skall offentliggöras — förutom genom uppläsning i kyrka — genom införande i en eller flera ortstidningar. De under 2 och 10 behandlade kungörelserna skall dessutom införas i Post- och inrikes tidningar. Detta gäller också sådan kungörelse som avses i punkt 8, om kungörelsen ej uteslutande avser torrlägnings- eller avloppsföretag. Härtill kommer, att kända sakägare i många fall skall tillställas personliga underrättelser samt att kungörelserna som regel hålles tillgängliga hos aktförvarare.

I rättegångsbalken finnes föreskrifter om delgivning genom kungörande i kyrkan i 33 kap. 16 och 19 §§. Dessa bestämmelser är, på grund av hänvisningen i 11 kap. 1 § sista stycket vattenlagen, tillämpliga även i vattenmål.

Bestämmelserna om kungörelsens uppläsande i kyrka tillämpas ej enligt ordalagen i de särskilda författningarna. Genom *lagen den 13 mars 1942 med vissa bestämmelser om kungörande i kyrka* har man nämligen i princip avskaffat uppläsandet i kyrka av s. k. världsliga kungörelser. I 1 § nämnda lag stadgas, att om i lag eller författning är föreskrivet, att kungörelse skall uppläsas i kyrka, skall i stället före gudstjänstens början i vapenhuset eller på annan lämplig plats i eller invid kyrkan anslås kungörelsens rubrik eller kort uppgift om dess innehåll jämte tillkännagivande, att kungörelsen, där ej laga hinder möter, under den närmaste veckan finnes tillgänglig för allmänheten på pastorsexpeditionen eller annat ställe som av vederbörande präst bestämts. Hålles gudstjänsten annorstädes än i kyrkan, skall anslag äga rum där den förrättas. Enligt bestämmelser i 1 och 2 §§ skall dock kungörelsen undantagsvis uppläsas i kyrkan.

I *kungörelsen den 29 maj 1942 med föreskrifter rörande tillämpningen av lagen den 13 mars 1942 med vissa bestämmelser om kungörande i kyrka* föreskrives, att kungörelse, när den överlämnas till vederbörande pastor, antingen skall vara försedd med rubrik innehållande kort uppgift om innehållet eller ock vara åtföljd av sådan uppgift. Anslag om kungörelse skall ske genom att rubriken eller uppgiften införes i förteckning, vilken uppsättes å tid och ställe, som stadgas i 1 § av lagen. På förteckningen skall pastor angiva var och under vilken tid kungörelsen finnes tillgänglig för allmänheten.

Föreskrifter om profan kungörelses uppläsande i kyrkan innebär således numera i allmänhet blott, att meddelande om kungörelsen anslås. Bestämmelser om liknande publiceringsförfaranden genom anslag har givits även på annat sätt. Enligt 14 § *kommunallagen den 18 december 1953* skall sålunda kungörelse om fullmäktigsammanträde anslås på en av kommunen anordnad anslagstavla (kommunens anslagstavla).

Frågans behandling vid 1955 års riksdag. I två vid 1955 års riksdag väckta motioner (I: 162 och II: 205) framfördes förslag om ändring av de i olika författningar införda bestämmelserna angående vissa kungöranden i kyrka. Motionärerna hemställde, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t begära sådan ändring. Första lagutskottet uttalade i sitt utlåtande (nr 41), att de rubriker över inkomna kungörelser, som nu författningenslignat sättes upp i kyrkorna, praktiskt taget saknar betydelse i publiceringshänseende och att åtgärder bör vidtagas i syfte att få till stånd en bättre ordning. Att omedelbart och allmängiltigt föreskriva, att de särskilda stadgandena om kungörande i kyrka skall upphöra att gälla ansåg utskottet dock icke möjligt. I stället förordades en reform etappvis. Såsom ett led däri borde ingå en översyn av de viktigare författningar, som alltjämt inrymmer bestämmelser om

kungörande i kyrka, varvid denna publiceringsmetod borde utbytas mot andra sådana eller, om möjligt, slopas utan ersättning. Utskottet fortsatte:

Vilka publiceringsförfaranden som bör komma till användning i stället för kyrkokungörandet får naturligen bero på de särskilda kraven inom olika lagstiftningsområden. Utskottet vill emellertid som en allmän grundsats uttala, att man bör söka skapa sådana publiceringsmetoder, vilka medför ett verkligt allmänt bekantgörande. Från denna utgångspunkt synes man böra eftersträva att använda annonsering i ortspressen, medan däremot anslagsförfaranden i allmänhet ej är ändamålsenliga. Att helt undvika publicering genom anslag lär dock, bl. a. av ekonomiska skäl, ej låta sig göra.

Utskottet fann sig icke kunna tillstyrka vare sig att någon omedelbar lagändring skulle ske eller att en särskild utredning i frågan skulle tillsättas. Däremot föreslogs, att utskottets synpunkter i frågan borde genom skrivelse till Kungl. Maj:t bringas till Kungl. Maj:ts kännedom. Vad utskottet hemställt bifölls av riksdagen (riksdagens skrivelse 1955: 376).

Frågan om att avskaffa förfarandet med kungörelse i kyrka har varit föremål för behandling även vid 1960 års riksdag (jfr motion II: 574 och första lagutskottets utlåtande nr 15).

Utredningsmannen. Utredningsmannen för vattendomstolarnas organisation framhåller att — liksom när det gäller övriga profana kungörelser — kyrkokungörandet i fråga om de vattenrättsliga kungörelserna synes vara utan nämnvärd praktisk betydelse ur publiceringssynpunkt. Det finnes därför ingen anledning motsätta sig att föreskrifterna därom upphäves. En sådan åtgärd innebär för övrigt en förenkling av förfarandet, vilken med hänsyn till kyrkokungörandets omfattning i vattenrättsliga sammanhang torde vara icke helt oväsentlig. Utredningsmannen påpekar emellertid, att vinsten av förenklingen blir beroende av huruvida bestämmelserna om kungörande i kyrka kan slopas utan ersättning eller om denna publiceringsmetod måste utbytas mot en annan. Alla de kungörelser, som enligt nuvarande vattenrättsliga bestämmelser skall uppläsas i kyrka, skall också publiceras i ortspressen. Därjämte skall vissa av kungörelserna såsom förut anmärkts införas i Post- och inrikes tidningar, vartill i en del fall kommer bl. a. personliga underrättelser till kända sakägare. Dessa publiceringsmetoder är enligt utredningsmannens mening i och för sig fullt tillräckliga för att uppfylla rimliga krav på ett allmänt bekantgörande. Utredningsmannen föreslår därför, att gällande föreskrifter om kungörande i kyrka i vattenlagen, lagen om flottning i allmän flottled och lagen om vad vid anläggande av järnväg eller spårväg bör iakttagas till tryggande av närliggande marks torrläggning skall upphävas utan att ersättas av andra bestämmelser.

Yttrandena. Förslaget att upphäva de vattenrättsliga föreskrifterna om kungöranden i kyrka bar vid remissbehandlingen genomgående tillstyrkts eller lämnats utan erinran. Remissorganen har också i allmänhet anslutit sig till utredningsmannens uppfattning, att några nya bestämmelser om annan publiceringsmetod icke kan anses erforderliga. I det sistnämnda hänseen-

det har dock avvikande mening anmälts i särskilt yttrande av *en vattenrättsdomare vid Mellanbygdens vattendomstol*. Denne framhåller, att kungörande i kyrka numera otvivelaktigt är av ringa faktiskt värde men att det synes betänkligt att inom det vattenrättsliga området slopa detta hävdvunna förfarande utan att något annat sättet i dess ställe. Såvitt angår under rättelse till sakägarna själva torde tillkännagivande i allmänna tidningarna vara ännu verkningslösare än kungörande i kyrka. Annonserande i ortspres sen innebär bättre publicitet, men när det icke torde kunna förutsättas, att ortstidningarnas annonsavdelningar läses av alla vederbörande med högre grad av noggrannhet och regelbundenhet, anser nämnde vattenrättsdomare det vara erforderligt, att jämte annonserande i ortstidningar tillämpas även annat kungörande, som verkligen är ägnat att nå ortsborna. *Söderbygdens vattendomstol* ifrågasätter en ersättningsföreskrift såvitt angår kungörelse rörande ansökan enligt 11 kap. 17 § 19 vattenlagen om företag, som avses i 8 kap. samma lag. Skälet härför skulle vara, att i detta slag av mål personliga underrättelser till sakägarna ej utgår annat än då fråga är om bestämmande av ersättning för skada genom förorening samt att företag av ifrågavarande slag stundom kan på ett mera allmänt sätt beröra invånarna i den kommun, där företaget är beläget.

I det yttrande, som avgivits av *Västerbottens länsorgan för vattenkraftfrågor* har berörts vissa frågor om kungörelseförfarandet i vattenmål, som icke behandlats i utredningsmannens promemoria. Enligt 11 kap. 50 § andra stycket vattenlagen skall tid och ställe för vattendomstolens sammanträde tillkännagivas parterna i den för kallelser till dem bestämda ordningen sist på fjortonde dagen före sammanträdet. Med tanke främst på sakägarombuden i vattenmålen ifrågasätter nu länsorganet, att nämnda fjortondagars tid skall förlängas, förslagsvis till fyra veckor. Länsorganet hemställer vidare om föreskrift, att det i kungörelsen om sammanträdet skall angivas fullständigt vad som skall förekomma vid sammanträdet. Länsorganet framhåller, att det under senare år blivit allt vanligare, att vattendomstolarna tid efter annan håller sammanträden för förhandling rörande vissa delfrågor i målen, beträffande vilka därefter deldom meddelas. Visserligen brukar i den kungörelse om dylika sammanträden, som vattendomstolen utfärdar, intagas föreskrift om vad som skall förekomma därvid. Denna uppgift är dock ofta långt ifrån fullständig, vilket medför, att parter och ombud icke alltid är på det klara med, vilka frågor som skall behandlas, och därför icke heller alltid kan inställa sig nöjaktigt förberedda. Även *styrelsen för Sveriges advokatsamfund* uttalar sig för en förlängning av den tid före ett sammanträde, då parterna skall underrättas därom.

Departementschefen. Förslaget att upphäva de bestämmelser om kungörelsers publicering i kyrka, som finnes i vattenlagen och därtill anslutande lagar, har genomgående biträtts vid remissbehandlingen och jag vill även för egen del tillstyrka denna lagändring. Liksom utredningsmannen anser jag övriga, redan föreskrivna publiceringsmetoder vara tillräckliga, varför

några bestämmelser icke torde erfordras i stället för dem, som skall upphävas.

Med anledning av ett vid remissbehandlingen framfört förslag vill jag härutöver förordna en bestämmelse av innehåll att parterna i ansöknings- och besvärsmål — i samband med att tid och ställe för vattendomstolens sammanträde tillkännages dem — skall meddelas uppgift å de frågor, som avses bli behandlade vid sammanträdet. Sådan uppgift bör dock icke intagas i tillkännagivande om sammanträde med mindre särskild anledning därtill förekommer. Detta torde regelmässigt icke vara förhållandet, när ett mål skall behandlas i sin helhet. Ett förslag av några remissorgan om förlängning av den tid före ett sammanträde, då detta skall tillkännagivas parterna, anser jag mig icke böra biträda.

Vad nu förordats innebär ändringar i 7 kap. 64 §, 8 kap. 51 §, 9 kap. 70 §, 10 kap. 6, 38 och 65 §§ samt 11 kap. 33, 47, 50 och 91 §§ vattenlagen ävensom i 14 § lagen om flottning i allmän flottled samt 4 och 10 §§ lagen om vad vid anläggande av järnväg eller spårväg bör iakttagas till trygghet av närliggande marks torrläggning. I samband med nämnda ändringar i vattenlagen torde 11 kap. 88 § samma lag få jämkas i redaktionellt hänseende.

III. Muntlig förberedelse

Gällande bestämmelser. Förberedelsen i vattenmål har alltsedan vattenlagens tillkomst varit i huvudsak skriftlig. Någon ändring därutinnan skedde ej i samband med processreformen.¹ Vissa förberedande undersökningar kan dock äga rum vid sammanträde med parterna. Enligt 11 kap. 45 § 1 mom. vattenlagen kan vattenrättsdomaren sålunda uppdraga åt sakkunnig att efter förberedande undersökning avgiva utlåtande i mål, vari erfordras särskild teknisk utredning eller vidlyftigare värdering. Där så med hänsyn till målets beskaffenhet eller ändamålet med undersökningen finnes erforderligt, skall vattenrättsdomaren lämna parterna besked om tiden för undersökningens företagande. Enligt 2 mom. i samma paragraf kan vattenrättsdomaren också uppdraga åt vattenrättsingenjörerna eller en av dem att, med eller utan biträde av vattenrättsnämndemännen eller en av dem, verkställa undersökning å stället. I enklare fall må sådant uppdrag kunna lämnas åt vattenrättsnämndemännen eller en av dem. Om tiden för sådan undersökning skall vattenrättsdomaren meddela parterna underrättelse. Protokoll över undersökningen skall föras av den vattenrättsdomaren därtill förordnat och sedermera tillställas vattenrättsdomaren. Där undersökningen sker allenast såsom förberedelse för domstolens sammanträde till syn på stället, är dock underrättelse och protokoll ej av nöden. Vidare må i sammanhanget erinras om den förut berörda bestämmelsen i 11 kap. 48 § vattenlagen om sammanträden med bl. a. vederbö-

¹ Jfr SOU 1944: 10 s. 225.

rande kommuner och trafikanter angående företags inverkan på allmän samfärdsel eller flottning eller eljest på allmänna intressen.¹

Utredningsmannen. Utredningsmannen framhåller, att åtskillig tid enligt vad erfarenheten visar kan vara att vinna, om parterna under den skriftliga förberedelsen eller efter dennas avslutande beredes möjlighet att sammanträffa inför någon ledamot av vattendomstolen till muntlig förberedelse. Vid en sådan kan parternas ståndpunkter ofta klarläggas snabbare och exaktare än som är möjligt vid en rent skriftlig förberedelse. Den muntliga förberedelsen innebär också fördelar i andra hänseenden. Uppgifter rörande tillämnad bevisning kan sålunda inhämtas. Många frågor kan därvid bli förlikta, överenskommelser kan lätt träffas om erforderlig ytterligare utredning samt plan för huvudförhandlingen kan uppgöras i samförstånd med parterna. Jämväl arbetet för domstolens ledamöter kan genom ett sådant förfarande bli mindre betungande och tidsödande. Utredningsmannen anser det uppenbart, att alla dessa omständigheter är ägnade att underlätta huvudförhandlingen och inskränka tiden för denna. Vid de större vattendomstolarna har också under de gångna åren utvecklats sig den praxis, att någon av domstolens ledamöter haft överläggningar med parterna i vissa frågor. Det är enligt utredningsmannens uppfattning synnerligen önskvärt, att denna praxis lagfästes. Detta gäller framför allt med tanke på de stora kraftverks- och vattenregleringsmålen. Även i mindre mål kan dock ofta en muntlig förberedelse vara motiverad. De kostnader, som uppstår för parterna och andra intressenter genom de muntliga förberedelse-sammanträdena, torde i de allra flesta fall uppvägas genom den besparing, som vinnes genom den snabbare och smidigare behandlingen av målet. Utredningsmannen anser det icke vara att vänta, att sammanträden för muntlig förberedelse blir utsatta i andra fall än då det för vattenrättsdomaren står klart, att väsentliga fördelar kan vara att vinna genom en sådan förberedelse.

Utredningsmannen föreslår, att bestämmelser om muntlig förberedelse, såvitt avser ansökningsmålen, skall införas i ett nytt andra moment i 11 kap. 40 § vattenlagen, vilken paragraf för närvarande innehåller vissa föreskrifter om den skriftliga förberedelsen. Enligt de sålunda föreslagna nya bestämmelserna skall vattenrättsdomaren beredas möjlighet att förordna om muntlig förberedelse, när det finnes påkallat för målets beredande. Förberedelsen bör hållas inför vattenrättsdomaren. Är det önskvärt eller nödvändigt att teknisk expertis biträder vattenrättsdomaren, bör denne enligt utredningsmannens mening anmoda vattenrättsingenjörerna eller en av dem att närvara. Någon särskild bestämmelse härom torde ej vara erforderlig i lagen. Lika litet som den muntliga förberedelsen skall vara obligatorisk i vattenmålen, bör tvingande regler meddelas angående den omfattning i vilken ett mål bör behandlas vid sådan förberedelse. I de fall muntlig förberedelse skall hållas i mindre mål kan det ofta vara ändamålsenligt att

¹ Se sid. 6.

upptaga hela målet till behandling. När det åter gäller mera omfattande mål, synes regelmässigt endast någon eller några frågor eller frågekomplex erfordra muntlig behandling. Härav följer också, att det i varje särskilt fall måste beslutas om, vilka parter som skall närvara vid förberedelsen. Att sökanden alltid bör vara med torde vara klart, men vilken eller vilka av dennes motparter som måste infinna sig kan svårigen avgöras på förhand. Härom bör det tillkomma vattenrättsdomaren att bestämma liksom beträffande tid och ställe för förberedelsesammanträdet. Även om detta sammanträde i regel bör äga rum på vattendomstolens kansliort, kan enligt utredningsmannen kostnadssynpunkter och hänsyn till parterna ibland motivera att förberedelsen hålles på annan ort. Till förberedelsen skall ifrågakommande parter kallas. Med hänsyn till att kretsen av dessa blir begränsad, torde individuella kallelser vara att föredraga framför kallelser, som införes i ortstidning och hålles tillgängliga hos aktförvarare i enlighet med bestämmelserna i 11 kap. 32 § vattenlagen. Vad angår formen för den muntliga förberedelsen anser utredningsmannen det icke vara påkallat att i lagen meddela några regler. Förhandlingsgången och ordningen vid förhandlingen böra i stället bestämmas av vattenrättsdomaren med hänsyn till vad som är lämpligt i det enskilda fallet. Däremot torde det i lagen böra utsägas, att protokoll alltid skall föras (jfr 11 kap. 45 § 2 mom. andra stycket vattenlagen). Därutöver föreslås beträffande protokolleringen, att man inskränker sig till en hänvisning till de regler, som gäller för protokollföring vid huvudförhandling.¹

Bestämmelser om muntlig förberedelse i stämningssmål skall enligt förslaget upptagas i ett nytt andra moment i 11 kap. 79 § vattenlagen. De synes enligt utredningsmannens mening till sitt innehåll i stort sett böra överensstämma med de föreslagna bestämmelserna om förberedelse i ansökningsmål. Med hänsyn till stämningssmålets karaktär föreslås dock, att alla parter blir kallade i dessa mål.

På grund av hänvisning i 11 kap. 92 § vattenlagen blir de nya reglerna om muntlig förberedelse i ansökningsmål tillämpliga även i besvär- och underställningsmål.

Utöver de lagändringar som här berörts föreslår utredningsmannen jämkningar i vissa andra paragrafer i 11 kap. vattenlagen, nämligen i 11 §, som gäller disponerandet av lokaler för sammanträden och utgifter för städning m. m. av sådana lokaler, i 65 §, som behandlar rättegångskostnader i ansökningsmål vid vattendomstol, i motsvarande bestämmelser i 82 § beträffande stämningssmål samt i 97 §, vari bestämmelser meddelats om vissa kostnader i vattenmål.

Yttranden. Utredningsmannens förslag beträffande muntlig förberedelse i vattenmål har i princip tillstyrkts eller lämnats utan erinran av remissorganen. *Vattenöverdomstolen* anser den föreslagna ordningen vara ägnad

¹ 11 kap. 72 § vattenlagen; jfr 3—9 §§ kungörelsen den 3 juni 1960 med närmare föreskrifter om protokollföring, dagböcker och aktbildning i mål vid vattendomstol m. m.

att utgöra ett lämpligt komplement till vattenlagens bestämmelser om må-
lens beredande till huvudförhandling. *Övre Norrbygdens vattendomstol* fram-
håller, att den muntliga förberedelsen är nyttig även i hänseenden, som
icke nämnts av utredningsmannen och betonar särskilt behovet av överlägg-
ningar med närvaro av parter och sakkunniga om sakkunnigutredningar.
Enligt *Nedre Norrbygdens vattendomstol* är behovet av muntlig förberedelse
måhända icke så stort. Vattendomstolen har dock icke något att erinra mot
att möjlighet att hålla muntlig förberedelse införes. I det av *två vattenrätts-
domare vid sistnämnda domstol* avgivna särskilda yttrandet betonas, att den
muntliga förberedelsen torde möjliggöra avsevärda kostnadsbesparingar för
såväl sökandena som det allmänna, särskilt genom förkortning och kon-
centration av huvudförhandlingen. *Styrelsen för Sveriges advokatsamfund*
anser förevarande reform angelägen samt vitsordar, att erfarenheterna av
muntliga förberedelser är goda och att desamma uppenbarligen underlättar
såväl domstolens som parternas arbete. *Västerbottens länsorgan för vatten-
kraftfrågor* instämmer livligt i utredningsmannens ifrågavarande förslag
samt fortsätter:

Det råder intet tvivel om att avsevärda fördelar står att vinna genom till-
skapande av en lagfäst möjlighet till muntlig förberedelse i vattenmålen.
Detta gäller icke blott vattendomstolarnas befattningshavare utan kanske i
lika hög grad de olika sakägarna, vilkas intressen länsorganet har att i första
hand bevaka. För den som haft tillfälle att under det senaste decenniet följa
vattendomstolshandläggningen i de stora kraftverks- och regleringsmålen
har det framstått som ett uppenbart slöseri med tid och pengar, när hela da-
gar av domstolshandläggningen ofta åtgått till långvariga och sakligt ofta
föga givande muntliga anföranden och diskussioner om en enda isolerad ersättningsfråga,
som kanske inte berört mer än ett fåtal av den understundom
till hundratals personer uppgående menigheten. Härutinnan skulle otvivel-
aktigt mycket stå att vinna, om domstolsförhandlingen föregicks av en muntlig
förberedelse, varigenom materialet kunde begränsas och koncentreras.

1951 års rättegångskommitté har icke funnit anledning till erinran mot
lagförslaget.

Den närmare utformningen av reglerna om muntlig förberedelse behand-
las i några remissyttranden.

Vattenöverdomstolen anser i likhet med utredningsmannen att den munt-
liga förberedelsen alltid bör hållas inför vattenrättsdomaren. Med hänsyn
till bestämmelserna i 11 kap. 45 § 2 mom. vattenlagen synes något behov icke
föreligga av muntliga förberedelser i tekniska frågor inför vattenrättsingen-
jör. Beträffande muntlig förberedelse i brottmål anmärker vattenöverdom-
stolen, att enligt utredningsmannens förslag till ändring av 11 kap. 79 §
vattenlagen bestämmelserna blir tillämpliga i sådana brottmål, där talan
föres av enskild målsägande. I sådana brottmål, vari allmänt åtal föres,
lärer på grund av bestämmelserna i 11 kap. 84 § vattenlagen institutet icke
bli tillämpligt. Med hänsyn till de speciella regler, som gäller förfarandet i
sådana mål, torde det icke böra ifrågakomma att genom ändring av sist-
nämnda lagrum utsträcka tillämpningen av den föreslagna bestämmelsen till

sådana brottmål. Vattenöverdomstolen anför vidare att, på grund av hänvisningsbestämmelsen i 11 kap. 1 § sista punkten vattenlagen, rättegångsbalkens regler om muntlig förberedelse blir tillämpliga på sådan förberedelse i vattenmål, därest icke regler härom, avsedda att vara uttömmande, meddelas i vattenlagen. Ehuru de av utredningsmannen föreslagna bestämmelserna om muntlig förberedelse i vattenmål icke framstår såsom uttömmande, framgår det ej, huruvida utredningsmannen avsett att för vattenmålets del i något hänseende utesluta tillämpning av dessa rättegångsbalkens regler. Det torde vara uppenbart, att exempelvis rättegångsbalkens bestämmelser om påföljd i vissa fall av parts utevaro och om treskodom samt om förbud mot ingivande och uppläsande av skriftlig inlägga eller annat skriftligt anförande icke är lämpade för muntlig förberedelse i vattenmål. Det kan ifrågasättas, vilka befogenheter som skall tillkomma vattenrättsdomaren vid muntlig förberedelse. Vattenöverdomstolen anser det påkallat, att vid ärendets fortsatta behandling nu angivna synpunkter beaktas. Som utredningsmannen uttalat bör det ankomma på vattenrättsdomaren att bestämma tid och plats för förberedelsen samt avgöra vilka som skall kallas till förhandlingen. I fråga om kallelseförfarandet kan det ifrågasättas, huruvida särskilda bestämmelser är erforderliga för andra mål än stämningmålen. Med hänsyn till syftet med den muntliga förberedelsen synes det ändamålsenligt, att frågan om kallelseförfarandet i dessa andra mål avgöres från fall till fall. Möjlighet för vattenrättsdomaren att tillämpa samma kallelseförfarande som vid kallelse till huvudförhandling bör enligt vattenöverdomstolens mening hållas öppen. Vad åter angår stämningmålen synes det lämpligt att parterna kallas genom delgivningsförfarande såsom utredningsmannen föreslagit. Beträffande slutligen ordningen vid muntlig förberedelse biträder vattenöverdomstolen vad utredningsmannen uttalat härom och anser liksom utredningsmannen, att i lagen bör utsägas att protokoll alltid skall föras vid muntlig förberedelse.

Enligt *Övre Norrbygdens vattendomstol* skulle den muntliga förberedelsen fylla ett behov i brottmål. De som bedrivit förundersökningen är ofta, naturligt nog, icke så insatta i de tekniska och hydrologiska förhållandena. Härtill kommer att rättsläget många gånger kan vara synnerligen komplicerat liksom behovet av utredning svåröverskådligt för parterna. I fråga om protokollföringen biträder nämnda vattendomstol utredningsmannens förslag. Skyldigheten att föra protokoll behöver ej vara betungande, då bestämmelserna om protokollföring i vattenmål lämnar stort utrymme åt domstolen för avgörande från fall till fall av frågan om protokollets utförlighet. Vattendomstolen framhåller härjämte önskvärdheten av att förberedelse skall kunna äga rum — förutom inför vattenrättsdomaren — inför vattenrättsingenjör. I det särskilda yttrande, som avgivits av *två vattenrättsdomare vid Nedre Norrbygdens vattendomstol*, uttalas samma önskemål. Däri anföres tillika, att protokolleringsskyldigheten icke bör göras undantagslös, då muntlig förberedelse kan vara av värde jämväl vid behandling av frågor, där protokollföring medför ingen eller ringa nytta i förhål-

lande till tidsåtgången för protokollets uppsättande. *Mellanbygdens vattendomstol* ifrågasätter, huruvida det bör föreskrivas, att kallelse till muntlig förberedelse i ansökningsmål skall delgivas vederbörande; på sätt jämligt 11 kap. 32 § gäller i fråga om andra kallelser, som ej skall kungöras i ortstidningarna, synes det böra stadgas att kallelsen skall »tillställas» dem som hör närvara vid förberedelsen. *Två vattenrättsdomare vid sistnämnda vattendomstol* ifrågasätter i ett särskilt yttrande, om fog finnes för att i likhet med utredningsmannen utgå från att kretsen av ifrågakommande parter vid muntlig förberedelse i ansökningsmål alltid blir så begränsad, att man bör utesluta möjligheten att kallelser till förberedelsen bör meddelas parterna på det för underrättelser till dem vanliga sättet, nämligen genom att kallelser införes i ortstidningar och hålles tillgängliga hos aktförvarare. I samma riktning uttalar sig *styrelsen för Sveriges advokatsamfund*.

Sveriges Juristförbund ifrågasätter om icke den av utredningsmannen föreslagna ordningens införande kräver särskilda bestämmelser, då eljest rättegångsbalkens bestämmelser om muntlig förberedelse torde bli tillämpliga.

Nedre Norrbygdens vattendomstol anför, att — även om nu införes bestämmelser om muntlig förberedelse — därmed icke tillgodoses hela det behov av överläggningar, som kan finnas i olika situationer. Det ligger därför enligt vattendomstolens mening nära till hands att i detta sammanhang även ägna översyn åt bestämmelserna om undersökningar. Vattendomstolen förordar i sådant hänseende att rättsliga utredningar skall kunna ske enligt 11 kap. 45 § vattenlagen och att vattenrättsdomare, vattenrättssekreterare eller protokollssekreterare skall kunna utföra sådan undersökning.

Departementschefen. Vattendomstolen handlägger som regel målen vid huvudförhandling. Denna föregås av en förberedelse, vilken ledes av vattenrättsdomaren. På grund särskilt av vattenmålens tekniska karaktär är förberedelsen i huvudsak skriftlig. Ett undantag från denna princip utgör den undersökning på stället, som vattenrättsingenjörerna — med eller utan biträde av vattenrättsnämndemännen — har att företaga efter förordnande av vattenrättsdomaren.

Utredningsmannen har undersökt möjligheterna att genom ändringar av de processuella reglerna i vattenlagen åstadkomma en snabbare och billigare behandling av vattenmålen. Dessa undersökningar har bl. a. lett till förslag om bestämmelser angående muntlig förberedelse. Förslaget innebär att ett förfarande, som redan i viss utsträckning tillämpats vid några vattendomstolar med ett till synes gott resultat, blir lagfäst. Vid remissbehandlingen har förslaget i princip tillstyrkts som ett lämpligt komplement till gällande regler om förberedelse och huvudförhandling. Det bör även enligt min mening med vissa jämkningar genomföras.

Med hänsyn till vattenmålens omfattning och beskaffenhet bör de nya reglerna avfattas så, att vattenrättsdomaren får en betydande frihet att bestämma rörande den muntliga förberedelsen. Liksom utredningsmannen

anser jag sålunda, att vattenrättsdomaren bör få förordna om muntlig förberedelse i de fall då det enligt hans mening är lämpligt för ett måls beredande, vare sig det sker medan den skriftliga förberedelsen ännu pågår eller efter dennas avslutande.

Förordnande om muntlig förberedelse bör kunna meddelas i alla vattenmål utom brottmål, vari allmänt åtal föres. Såsom vattenöverdomstolen i sitt remissyttrande framhållit är ett undantag för sådana mål betingat av de speciella regler som gäller beträffande dem.

En fråga som uppmärksamrats vid remissbehandlingen gäller, huruvida muntlig förberedelse alltid skall hållas inför vattenrättsdomaren eller om jämväl vattenrättsingenjör skall kunna, efter vattenrättsdomarens förordnande, hålla sådan förberedelse. Med hänsyn till möjligheterna att ordna ingenjörsundersökningar å stället synes det icke föreligga något egentligt behov av bestämmelser om muntlig förberedelse, ledd av vattenrättsingenjör. Jag kan således icke biträda förslagen därom.

Det bör ankomma på vattenrättsdomaren att bestämma, huruvida mål skall företagas till muntlig förberedelse i sin helhet eller blott till viss del. Det bör vidare, såvitt avser ansökningsmålen samt besvär- och underställningsmålen, vara vattenrättsdomarens sak att med beaktande av vilka frågor som skall dryftas avgöra, vilka parter som skall kallas till förberedelsen. Vad beträffar kallelseförfarandet bör som utredningsmannen anfört delgivning användas. Enligt allmänna regler skall sådan i regel ske genom posten. Några detaljbestämmelser beträffande delgivningen torde icke vara nödvändiga. En bestämmelse, enligt vilken parterna alltid måste underrättas genom delgivning, kan emellertid i vissa fall medföra olägenheter; så lär exempelvis vara förhållandet, om ett betydande antal personer skall underrättas eller om en kallelse riktar sig till en obestämd krets av sakägare. En undantagsregel synes därför erforderlig, enligt vilken vattenrättsdomaren, när det är påkallat av särskilda skäl, kan underrätta parterna i den för kallelser till dem bestämda ordningen. För stämningens del kan annan metod för parternas kallande än delgivning dock icke komma i fråga (jfr 11 kap. 81 § sista stycket vattenlagen).

Enligt 11 kap. 1 § vattenlagen skall i allt, varom ej i nämnda lag eller annan lag eller författning är särskilt stadgat, om rättegången i vattenmål gälla vad som är föreskrivet i fråga om allmän domstol, där det är tillämpligt. På grund härav blir rättegångsbalkens regler om muntlig förberedelse tillämpliga i vattenmål, i den mån icke särskilda stadganden eller modifierande föreskrifter meddelas. Ett spörsmål av detta slag gäller påföljd för parts utevaro. Reglerna i 42 och 44 kap. rättegångsbalken om bl. a. tredsdom och måls avskrivande på grund av parts utevaro synes icke böra tillämpas i fråga om sammanträde för muntlig förberedelse i vattenmål. Om parterna eller någon av dem uteblir från sådant sammanträde, torde, om man bortser från rättegångskostnaderna, verkan härav endast böra bli att ett nytt förberedelsesammanträde skall utsättas, därest vattenrättsdomaren anser detta vara erforderligt för att nå det med den muntliga förberedelsen avsedda syftet. Är det önskvärt eller nödvändigt att part kommer tillstådes

eller inställer sig personligen, bör vattenrättsdomaren kunna förelägga honom vite, varvid de befogenheter, som enligt 9 kap. 8 §, 19 kap. 5 § första stycket och 20 kap. 1 § rättegångsbalken tillkommer rätten, bör åvila vattenrättsdomaren. Enligt 9 kap. 8 § rättegångsbalken skall vitesföreläggande delgivas den som föreläggandet avser. Härav följer att underrättelse enligt den för kallelser till parterna bestämda ordningen icke kan ifrågakomma vid vitesföreläggande. Har sådant föreläggande meddelats part, men kan den muntliga förberedelsen avslutas utan hinder av att parten ej kommit tillstädes, får vitet enligt stadgande i sistnämnda paragraf ej utdömas.

Den muntliga förberedelsen i vattenmål bör ske i de former, som enligt vattenrättsdomarens bedömande är bäst ägnade att i varje särskilt fall tillgodose dess uppgift att underlätta målets beredande. Med hänsyn härtill och till vattenmålens tekniska natur torde förbudet i 42 kap. 11 § rättegångsbalken mot uppläsande av skriftlig inlaga eller annat skriftligt anförande icke böra upprätthållas vid förberedelse i sådana mål. Åberopas skrift vid förberedelsesammanträde, torde dock som regel redogörelse böra lämnas för dess innehåll (jfr 11 kap. 55 § vattenlagen).

I 42 kap. 18 § rättegångsbalken stadgas bl. a., att dom i anledning av talan om anspråk, som medgivits eller eftergivits, må meddelas under förberedelsen i dispositiva tvistemål ävensom att förlikning må stadfästas av rätten. Dessa föreskrifter, som icke torde böra gälla i vattenmålen, lär redan på grund av domförhetsreglerna i 11 kap. 2 § vattenlagen icke kunna tillämpas beträffande sådana mål.

Liksom utredningsmannen anser jag att protokoll alltid bör föras vid förberedelsesammanträde. Om det som förekommer vid sammanträdet icke ger anledning till annat, skall protokollet självfallet göras kortfattat. Reglerna om protokollföring vid vattendomstolens sammanträde, vilka avses gälla även i fråga om förberedelse, lägger icke hinder i vägen härför. Protokoll som förts vid muntlig förberedelse bör, liksom därunder ingivna handlingar, tillställas aktförvararna i målen.

Vid remissbehandlingen av utredningsmannens förslag har från ett håll förordats sådan komplettering av bestämmelserna om undersökning genom vattenrättsingenjör, att undersökning på stället även skall kunna hållas i rättsliga frågor och då av vattenrättsdomaren eller juridiskt utbildad tjänsteman vid vattendomstolen. Något behov härav synes emellertid ej föreligga. Hinder finnes ej att upptaga rättsliga frågor vid den här förordade muntliga förberedelsen.

Såsom utredningsmannen föreslagit torde bestämmelserna om muntlig förberedelse för ansökningsmålens del kunna upptagas i ett nytt moment i 11 kap. 40 § vattenlagen och i fråga om stämmingsmålen i ett likaledes nytt moment i 79 § samma kapitel. På grund av redan gällande hänvisning i kapitlets 92 § blir reglerna om muntlig förberedelse i ansökningsmål tillämpliga i besvär- och underställningsmålen. I anslutning till nu förordade lagändringar erfordras smärre jämkningar i 11 kap. 11, 32, 59, 65, 77, 82, 87 och 97 §§ vattenlagen. Ändringarna i 59 och 65 §§, som avser ansöknings-

mål, blir enligt 92 resp. 93 § gällande beträffande besvär- och underställningsmål.

De föreslagna lagändringarna torde böra träda i kraft den 1 januari 1962.

I enlighet med vad jag i det föregående anfört har inom justitiedepartementet upprättats förslag till

- 1) *lag om ändring i vattenlagen;*
- 2) *lag om ändrad lydelse av 14 § lagen den 19 juni 1919 (nr 426) om flottning i allmän flottled; samt*
- 3) *lag om ändrad lydelse av 4 och 10 §§ lagen den 11 juni 1920 (nr 460) om vad vid anläggande av järnväg eller spårväg bör iakttagas till tryggande av närliggande marks torrläggning.*

Föredraganden hemställer, att lagrådets utlåtande över lagförslagen, av den lydelse bilaga A¹ till detta protokoll utvisar, måtte för det i 87 § regeeringsformen angivna ändamålet inhämtas genom utdrag av protokollet.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:
Birgitta Liljefors

¹ Det i bilaga A upptagna förslaget till lag om ändring i vattenlagen har här uteslutits i de delar detsamma lämnats utan erinran av lagrådet. Frånsett vissa formella jämkningar är förslaget därutinnan likalydande med det vid propositionen fogade förslaget till lag om ändring i vattenlagen. Även de båda övriga i bilagan upptagna lagförslagen, vilka är likalydande med motsvarande vid propositionen fogade lagförslag, har här uteslutits.

**Förslag
till
Lag
om ändring i vattenlagen**

Härigenom förordnas, att 7 kap. 64 §, 8 kap. 51 §, 9 kap. 70 §, 10 kap. 6, 38, 42, 44, 65 och 79 §§ samt 11 kap. 11, 32—35, 40, 47, 50, 59, 65, 77, 79, 82, 87, 88, 91 och 97 §§ vattenlagen den 28 juni 1918 (nr 523)¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

10 KAP.

42 §.

Är fråga om sänkning eller uttappning av sjö eller reglering av vattnets avrinning ur sådant vattenområde eller förändring av vattnets djup eller läge i vattendrag, där kungsådra eller allmän farled eller allmän flottled finnes, eller kan företags, som i 32 § 1—3 mom. eljest avses, antagas beröra allmänna intressen av någon betydelse, skall avskrift av ansökningshandlingarna jämte kungörelsen utan dröjsmål av förrättningsmannen översändas till kammarkollegiet, som har att, där det provas nödigt, föra talan för tillgodo-seende av de allmänna intressen, som kunna vara i fråga.

1 mom. Är fråga om sänkning eller uttappning av sjö eller reglering av vattnets avrinning ur sådant vattenområde eller förändring av vattnets djup eller läge i vattendrag, där kungsådra eller allmän farled eller allmän flottled finnes, eller kan företags, som i 32 § 1—3 mom. eljest avses, antagas beröra allmänna intressen av någon betydelse, skall avskrift av ansökningshandlingarna jämte kungörelsen utan dröjsmål av för-rättningsmannen översändas till kammarkollegiet, som har att, där det provas nödigt, föra talan för tillgodo-seende av de allmänna intressen, som kunna vara i fråga.

Föres efter — — — — — stycket förmäles.

Om förordnande — — — — — därtill förekommer.

¹ Senaste lydelse, se beträffande 7 kap. 64 § SFS 1920: 459, beträffande 8 kap. 51 § 1941: 614, beträffande 10 kap. 6 § 1919: 425, beträffande 10 kap. 38 § 1941: 614, beträffande 10 kap. 42 § 1920: 459, beträffande 10 kap. 44 § 1956: 581, beträffande 10 kap. 65 § 1920: 459, beträffande 10 kap. 79 § 1941: 614, beträffande 11 kap. 32—35 §§ 1952: 235, beträffande 11 kap. 47 och 50 §§ 1946: 839, beträffande 11 kap. 59 § 1956: 581, beträffande 11 kap. 65, 77, 79, 82 och 87 §§ 1946: 839, beträffande 11 kap. 88 § 1948: 479, beträffande 11 kap. 91 § 1941: 614 samt beträffande 11 kap. 97 § 1960: 304.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

2 mom. För tillgodoseende av allmänna intressen inom orten må kommun föra talan vid syneförrättningen. Om sådan talan skall kommunen snarast underrätta kammarkollegiet.

Kan företaget antagas beröra allmänt intresse inom orten, skall förrättningsmannen, om nämnda intresse är av någon betydelse, utan dröjsmål översända avskrift av kungörelsen till vederbörande kommun.

11 KAP.

35 §.

1 mom. Där fråga ————— i fråga.

Föres efter ————— biträda dem.

Om allmänt ————— parternas kännedom.

2 mom. Finnes i ————— den myndighet.

Är fråga om företag enligt 7 kap., skall vad i 10 kap. 42 § är stadgat äga motsvarande tillämpning.

Är fråga om företag enligt 7 kap., skall vad i 10 kap. 42 § 1 mom. är stadgat äga motsvarande tillämpning.

3 mom. I mål, som avses i 17 § 2—11 och 19, ävensom i mål, vari fråga är om ansökan enligt 2 kap. 8 § andra stycket samt 4 kap. 1 § sista stycket och 14 § andra och femte styckena, må kommun föra talan för tillgodoseende av allmänna intressen inom orten. Om sådan talan skall kommunen snarast underrätta kammarkollegiet.

Kan företaget, som avses i första stycket, antagas beröra allmänt intresse inom orten, skall vattenrättsdomaren, om nämnda intresse är av någon betydelse, utan dröjsmål översända kungörelsen till vederbörlig kommun; dock skall, där fråga är om ansökan om tillstånd att tillgodogöra grundvatten, kungörelsen städse tillställas kommun, inom vars område tillgången på grundvatten kan påverkas.

40 §.

Prövar vattenrättsdomaren tillfälle böra lämnas parterna att växla flera skrifter än ovan sagts, äge han förordna därom och i den för kallelser

1 mom. Prövar vattenrättsdomaren tillfälle böra lämnas parterna att växla flera skrifter än ovan sagts, äge han förordna därom och i den för

(Gällande lydelse)

till parterna stadgade ordning meddela dem de för ändamålet nödiga föreskrifter.

(Föreslagen lydelse)

kallelser till parterna stadgade ordning meddela dem de för ändamålet nödiga föreskrifter.

2 mom. Där det för målets beredande är lämpligt, må vattenrättsdomaren förordna om muntlig förberedelse i målet eller i särskild del därav. Sådan förberedelse skall äga rum inför vattenrättsdomaren.

Tid och ställe för muntlig förberedelse skola bestämmas av vattenrättsdomaren och besked därom delgivas de parter, som enligt vattenrättsdomarens bestämmande böra inställa sig vid förberedelsen. Där det av särskilda skäl är påkallat, må beskedet i stället meddelas parterna i den för kallelser till dem bestämda ordningen. Vattenrättsdomaren må vid vite förelägga part att komma tillstädes eller infinna sig personligen. I fråga om vitet skola därvid gälla bestämmelserna i 9 kap. 8 §, 19 kap. 5 § första stycket och 20 kap. 1 § rättegångsbalken; vad där sägs om rätten skall gälla vattenrättsdomaren. Utebliva parterna eller någon av dem från sammanträde för muntlig förberedelse, och kan denna på grund därav ej avslutas, skall vattenrättsdomaren förordna om nytt sådant sammanträde.

Part skall vid muntlig förberedelse äga åberopa av honom ingiven skrift. Redogörelse bör lämnas för skriftens innehåll.

Vid muntlig förberedelse skall föras protokoll. Därom skall i tillämpliga delar gälla vad om protokollföring vid vattendomstolens sammanträde är föreskrivet.

79 §.

Finner vattenrättsdomaren för målets beredande erforderligt, att ytterligare skriftväxling äger rum mellan parterna, äge han förordna därom.

1 mom. Finner vattenrättsdomaren för målets beredande erforderligt, att ytterligare skriftväxling äger rum mellan parterna, äge han förordna därom.

Vattenrättsdomaren äge — — — — — 82 § förmåles.

2 mom. Där det för målets beredande är lämpligt, må vattenrättsdomaren förordna om muntlig förbe-

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

redelse i målet eller i särskild del därav. Sådan förberedelse skall äga rum inför vattenrättsdomaren.

Tid och ställe för muntlig förberedelse skola bestämmas av vattenrättsdomaren och besked därom delgivas parterna. Vattenrättsdomaren må vid vite förelägga part att komma tillstädes eller infinna sig personligen. I fråga om vitet skola därvid gälla bestämmelserna i 9 kap. 8 §, 19 kap. 5 § första stycket och 20 kap. 1 § rättegångsbalken; vad där sägs om rätten skall gälla vattenrättsdomaren. Utebliva parterna eller någon av dem från sammanträde för muntlig förberedelse, och kan denna på grund därav ej avslutas, skall vattenrättsdomaren förordna om nytt sådant sammanträde.

Part skall vid muntlig förberedelse äga åberopa av honom ingiven skrift. Redogörelse bör lämnas för skriftens innehåll.

Vid muntlig förberedelse skall föras protokoll. Därom skall i tillämpliga delar gälla vad om protokollföring vid vattendomstolens sammanträde är föreskrivet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1962.

Lagen äger ej tillämpning beträffande mål eller ärende, som av vattendomstol eller synemän avgjorts före ikraftträdandet.

Vad i 10 kap. 42 § 2 mom. andra stycket och 11 kap. 35 § 3 mom. andra stycket första punkten nya lagen stadgas skall ej gälla i mål, vari före ikraftträdandet kungörelse utfärdats med stöd av 10 kap. 38 § eller 11 kap. 32 eller 61 §.

Bilaga B

Vid departementspromemorian den 6 oktober 1960 fogat förslag till
Lag om ändrad lydelse av 10 kap. 42 § och 11 kap. 35 § vattenlagen

Härigenom förordnas, att 10 kap. 42 § och 11 kap. 35 § vattenlagen den 28 juni 1918 (nr 523)¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

10 KAP.

42 §.

Är fråga om sänkning eller uttappning av sjö eller reglering av vattnets avrinning ur sådant vattenområde eller förändring av vattnets djup eller läge i vattendrag, där kungsådra eller allmän farled eller allmän flottled finnes, eller kan företag, som i 32 § 1—3 mom. eljest avses, antagas beröra allmänna intressen av någon betydelse, skall avskrift av ansökningshandlingarna jämte kungörelsen utan dröjsmål av förrättningsmannen översändas till kammarkollegiet, som har att, där det prövas nödigt, föra talan för tillgodoseende av de allmänna intressen, som kunna vara i fråga.

1 mom. Är fråga om sänkning eller uttappning av sjö eller reglering av vattnets avrinning ur sådant vattenområde eller förändring av vattnets djup eller läge i vattendrag, där kungsådra eller allmän farled eller allmän flottled finnes, eller kan företag, som i 32 § 1—3 mom. eljest avses, antagas beröra allmänna intressen av någon betydelse, skall avskrift av ansökningshandlingarna jämte kungörelsen utan dröjsmål av förrättningsmannen översändas till kammarkollegiet, som har att, där det prövas nödigt, föra talan för tillgodoseende av de allmänna intressen, som kunna vara i fråga.

Föres efter — — — — — stycket förmäles.

Om förordnande — — — — — därtill förekommer.

2 mom. Beträffande företag, som avses i 32 § 3 mom., skall avskrift av ansökningshandlingarna jämte kungörelsen utan dröjsmål av förrättningsmannen översändas till den eller de kommuner, inom vilka företaget huvudsakligen skall verkställas. Prövas det nödigt, må sådan kommun så ock annan kommun, där skada eller intrång vållas genom företaget, föra talan för tillvaratagande av allmänna ortsintressen i målet.

¹ Senaste lydelse, se beträffande 10 kap. 42 § SFS 1920: 459 och beträffande 11 kap. 35 § 1952: 235.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

11 KAP.

35 §.

1 mom. Där fråga — — — — — i fråga.

Föres efter — — — — — biträda dem.

Om allmänt — — — — — parternas kännedom.

2 mom. Finnes i — — — — — den myndighet.

Är fråga — — — — — motsvarande tillämpning.

3 mom. I mål, som avses i 1 mom., skall ett exemplar av ansökningshandlingarna jämte kungörelsen utan dröjsmål av vattenrättsdomaren över-sändas till den eller de kommuner, inom vilka företaget huvudsakligen skall verkställas. Prövas det nödigt, må sådan kommun så ock annan kommun, där skada eller intrång vållas genom företaget, föra talan för tillvaratagande av allmänna ortsin-tressen i målet.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1961.

Bilaga C

Vid promemorian den 17 oktober 1960 fogade förslag till

1) Lag om ändring i vattenlagen

Härigenom förordnas, att 9 kap. 70 §, 10 kap. 6, 38 och 65 §§ samt 11 kap. 11, 33, 40, 47, 65, 79, 82 och 97 §§ vattenlagen den 28 juni 1918 (nr 523)¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

9 KAP.

70 §.

Sammanträde för fördelning av ersättning efter ty i 69 § sägs varde hållet så snart ske kan, dock i fall, som avses i 58—60 §§ ej före tillträdesdagen. Kallelse till sammanträde skall genom Konungens befallningshavandes försorg med posten sändas till ägaren av den fastighet, varom fråga är, kända innehavare av fordran, som skall utgå ur ersättningen, samt rättighetshavare, åt vilka särskild ersättning blivit bestämd; är innehavare av fordran okänd, föranstalte ock Konungens befallningshavande, att kungörelse om sammanträdet minst fjorton dagar förut *uppläses i kyrkan för den församling, där fastigheten är belägen, samt* införes i allmänna tidningarna och tidning inom orten.

Sammanträde för fördelning av ersättning efter ty i 69 § sägs varde hållet så snart ske kan, dock i fall, som avses i 58—60 §§, ej före tillträdesdagen. Kallelse till sammanträde skall genom Konungens befallningshavandes försorg med posten sändas till ägaren av den fastighet, varom fråga är, kända innehavare av fordran, som skall utgå ur ersättningen, samt rättighetshavare, åt vilka särskild ersättning blivit bestämd; är innehavare av fordran okänd, föranstalte ock Konungens befallningshavande, att kungörelse om sammanträdet minst fjorton dagar förut införes i allmänna tidningarna och tidning inom orten.

De med — — — — — av ersättningsgivaren.

10 KAP.

6 §.

Om tid och ställe för sammanträde, som i 5 § sägs, så ock för synegång, som i samband därmed företages, förordne förrättningsmannen efter samråd med övriga synemän och

Om tid och ställe för sammanträde, som i 5 § sägs, så ock för synegång, som i samband därmed företages, förordne förrättningsmannen efter samråd med övriga synemän och

¹ Senaste lydelse, se beträffande 10 kap. 6 § SFS 1919: 425, beträffande 10 kap. 38 § 1941:614, beträffande 10 kap. 65 § 1920: 459, beträffande 11 kap. 33 § 1952: 235, beträffande 11 kap. 47, 65, 79 och 82 §§ 1946: 839 samt beträffande 11 kap. 97 § 1960: 304.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

sökanden, samt meddele sakägare och andra besked därom medelst kungörelse, som av förrättningsmannen varder minst tre veckor före den för sammanträdet utsatta tiden avsänd till vederbörande pastorsämbete för uppläsande, så snart ske kan, i kyrkan för församling, där sammanträdet skall hållas, så ock minst fjorton dagar förut införd i en eller, där förhållandena påkalla det, två eller flera av ortens tidningar. Om tid och plats för första sammanträdet under förrättningen varde därjämte underrättelse i god tid tillställd allmänt ombud och ortsombud.

Finnas, då — — — — — före sammanträdet.

Har sammanträde — — — — — i ärendet.

38 §.

Efter samråd med de övriga synemännen ävensom med sökanden, där så lämpligen kan ske, bestämme förrättningsmannen tid och ställe för syneförrättningen. Han skall därom ofördröjligen ej mindre underrätta de andra synemännen än även utfärda kungörelse, vari tillika de fastigheter, som företaget förmenas angå, skola namngivas eller, i den mån det kan ske på oförtydbart sätt, utmärkas medelst gemensam geografisk eller annan beteckning; föranstalte ock därom, att kungörelsen varder minst tre veckor före den för förrättningen utsatta tiden avsänd till vederbörande pastorsämbete för uppläsande så snart ske kan i kyrkan för den eller de församlingar, där fastighet, som nyss nämnts, är belägen, så ock minst fjorton dagar före förrättnings-sammanträdet införd i en eller, där förhållandena påkalla det, två eller flera av ortens tidningar.

Är företaget — — — — — stadgade ordning.

I kungörelse — — — — — ersättning därför.

65 §.

Förrättningen skall — — — — — och avslutas.

Varder nytt — — — — — bestämda ställen.

Finnes under förrättningens fortgång saken angå fastighet, som ej på

sökanden, samt meddele sakägare och andra besked därom medelst kungörelse, som genom förrättningsmannens försorg varder minst fjorton dagar före sammanträdet införd i en eller, där förhållandena påkalla det, två eller flera av ortens tidningar. Om tid och plats för första sammanträdet under förrättningen varde därjämte underrättelse i god tid tillställd allmänt ombud och ortsombud.

Efter samråd med de övriga synemännen ävensom med sökanden, där så lämpligen kan ske, bestämme förrättningsmannen tid och ställe för syneförrättningen. Han skall därom ofördröjligen ej mindre underrätta de andra synemännen än även utfärda kungörelse, vari tillika de fastigheter, som företaget förmenas angå, skola namngivas eller, i den mån det kan ske på oförtydbart sätt, utmärkas medelst gemensam geografisk eller annan beteckning; föranstalte ock därom, att kungörelsen varder minst fjorton dagar före förrättnings-sammanträdet införd i en eller, där förhållandena påkalla det, två eller flera av ortens tidningar.

Finnes under förrättningens fortgång saken angå fastighet, som ej på

*(Gällande lydelse)**(Föreslagen lydelse)*

sätt i 38 § är föreskrivet angivits i förut utfärdad kungörelse om förrättningen, och har ej ägare och känd nyttjanderättshavare till den fastighet ändock tillstädeskommit, åligge förrättningsmannen att därom utfärda kungörelse med tillkännagivande vad ägare till sådan fastighet så ock nyttjanderättshavare, där dennes rätt är i fråga, har att iakttaga för bevakande av talan vid sammanträde ävensom att till sakägare, som nu nämnts, avsända underrättelse på sätt i 8 § stadgas. Kungörelsen skall *sist tre veckor före sammanträdet för uppläsande i kyrkan avsändas till pastorsämbetet i den eller de församlingar, där i kungörelsen angivna fastigheter äro belägna, så ock* minst fjorton dagar före sammanträdet införas i en eller flera av ortens tidningar. Har enligt 39 § meddelats föreskrift om handlingars tillhandahållande, skall ett exemplar av kungörelsen ofördröjligen översändas till de härför bestämda ställen. Är uppenbarligen fråga allenast om viss eller vissa sakägares hörande, vare kungörelse och underrättelse, som nu sagts, dock icke erforderliga, såframt sådan sakägare i den för stämning stadgade ordning kallas till sammanträde sist å åttonde dagen förut.

Har sammanträde — — — — — till sammanträdet.

sätt i 38 § är föreskrivet angivits i förut utfärdad kungörelse om förrättningen, och har ej ägare och känd nyttjanderättshavare till den fastighet ändock tillstädeskommit, åligge förrättningsmannen att därom utfärda kungörelse med tillkännagivande vad ägare till sådan fastighet så ock nyttjanderättshavare, där dennes rätt är i fråga, har att iakttaga för bevakande av talan vid sammanträde ävensom att till sakägare, som nu nämnts, avsända underrättelse på sätt i 8 § stadgas. Kungörelsen skall minst fjorton dagar före sammanträdet införas i en eller flera av ortens tidningar. Har enligt 39 § meddelats föreskrift om handlingars tillhandahållande, skall ett exemplar av kungörelsen ofördröjligen översändas till de härför bestämda ställen. Är uppenbarligen fråga allenast om viss eller vissa sakägares hörande, vare kungörelse och underrättelse, som nu sagts, dock icke erforderliga, såframt sådan sakägare i den för stämning stadgade ordning kallas till sammanträde sist å åttonde dagen förut.

11 KAP.

11 §.

För sina sammanträden vare vattendomstol berättigad att disponera över nödiga lokaler i tings- eller rådhus, allmän skola eller annan allmän byggnad, som icke är för tillfället upptagen för sitt huvudsakliga ändamål eller utgöres av gudstjänstlokal. Vållas särskilda utgifter för uppvärmning, belysning, städning eller dylikt, skola de ersättas.

För sina sammanträden vare vattendomstol berättigad att disponera över nödiga lokaler i tings- eller rådhus, allmän skola eller annan allmän byggnad, som icke är för tillfället upptagen för sitt huvudsakliga ändamål eller utgöres av gudstjänstlokal. Vållas särskilda utgifter för uppvärmning, belysning, städning eller dylikt, skola de ersättas.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

Bestämmelserna i första stycket skola gälla jämväl i fråga om sammanträden för muntlig förberedelse.

33 §.

Kungörelse, som i 32 § sägs, skall genom vattenrättsdomarens försorg *dels för uppläsande så snart ske kan i kyrkan genast avsändas, i mål, som i 17 § 1—13 samt 18, 19, 21 och 22 avses, till pastorsämbetet i den eller de församlingar, där fastigheter, som omförmälas i kungörelsen, äro belägna, i mål, som avses i 17 § 14, 15, 16 och 17, till pastorsämbetet i den eller de församlingar, där den del av farleden eller flottleden, varom fråga är, framgår, samt i mål, som avses i 17 § 20, till pastorsämbetet i den eller de församlingar, i vilka ansökan om företaget förut kungjorts, dels ock inom tio dagar införas i en eller flera av ortens tidningar så ock, där fråga ej allenast är om företag enligt 7 eller 8 kap., i allmänna tidningarna. Ett exemplar av kungörelsen skall tillika med ett exemplar av ansökningshandlingarna ofördröjligen sändas till det eller de ställen, som i kungörelsen angivits.*

Kungörelse, som i 32 § sägs, skall genom vattenrättsdomarens försorg inom tio dagar införas i en eller flera av ortens tidningar så ock, där fråga ej allenast är om företag enligt 7 eller 8 kap., i allmänna tidningarna. Ett exemplar av kungörelsen skall tillika med ett exemplar av ansökningshandlingarna ofördröjligen sändas till det eller de ställen, som i kungörelsen angivits.

Vattenrättsdomaren skall — — — — — sådan sakägare.

Där sakägare — — — — — nu sagts.

Är jord — — — — — sätt underrättad.

Ägare av — — — — — fastighetens ägare.

40 §.

Prövar vattenrättsdomaren tillfälle böra lämna parterna att växla flera skrifter än ovan sagts, äge han förordna därom och i den för kallelser till parterna stadgade ordning meddela dem de för ändamålet nödiga föreskrifter.

1 mom. Prövar vattenrättsdomaren tillfälle böra lämna parterna att växla flera skrifter än ovan sagts, äge han förordna därom och i den för kallelser till parterna stadgade ordning meddela dem de för ändamålet nödiga föreskrifter.

2 mom. Där det för målets beredande finnes påkallat, må vattenrättsdomaren förordna om muntlig förberedelse i målet eller i särskild del därav. Sådan förberedelse skall äga rum inför vattenrättsdomaren.

Tiden och stället för den muntliga förberedelsen skall bestämmas av

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

vattenrättsdomaren och besked där-
om delgivas de parter, som enligt vat-
tenrättsdomarens bedömande böra in-
ställa sig vid förberedelsen. Skall del-
givning ske genom sökandens för-
sorg, skall vad i 32 kap. 2 § rättegångsbalken sägs om rätten avse vat-
tenrättsdomaren.

Vid muntlig förberedelse skall fö-
ras protokoll. Därom skall i tillämp-
liga delar gälla vad som finnes före-
skrivet om protokollföring vid vat-
tendomstolens sammanträde.

47 §.

Framgår av utlåtande, som i 45 §
sägs, eller eljest, att företag eller åt-
gård, varom i målet är fråga, angår
fastighet, som icke blivit enligt vad i
32 § är föreskrivet i kungörelse an-
given, åligge vattenrättsdomaren att
därom utfärda kungörelse med till-
kännagivande vad ägare till sådan
fastighet så ock nyttjanderättshava-
re, där dennes rätt är i fråga, har att
iakttaga för bevakande av sin rätt i
målet ävensom att i fall, som i 33 §
sägs, och på sätt, där finnes stadgat,
meddela sakägare, som nu nämnts,
underrättelse om kungörelsens utfär-
dande. Kungörelsen skall genom vat-
tenrättsdomarens försorg sist å fjor-
tonde dagen före vattendomstolens
sammanträde införas i en eller flera
av ortens tidningar så ock, där fråga
ej allenast är om företag enligt 7 el-
ler 8 kap., i allmänna tidningarna
samt för uppläsande i kyrkan avsän-
das till pastorsämbetet i den eller de
församlingar, där de i kungörelsen
angivna fastigheter äro belägna. Ett
exemplar av kungörelsen skall oför-
dröjligen sändas till det eller de i
kungörelse enligt 32 § angivna ställe
eller ställen.

Där så — — — — — finnes stadgat.

65 §.

Ändå att — — — — — motsvarande tillämpning.

Har svarandepart genom att ute-
bliva från vattendomstolen eller ej
iakttaga föreläggande, som vatten-

Framgår av utlåtande, som i 45 §
sägs, eller eljest, att företag eller åt-
gård, varom i målet är fråga, angår
fastighet, som icke blivit enligt vad i
32 § är föreskrivet i kungörelse an-
given, åligge vattenrättsdomaren att
därom utfärda kungörelse med till-
kännagivande vad ägare till sådan
fastighet så ock nyttjanderättshava-
re, där dennes rätt är i fråga, har att
iakttaga för bevakande av sin rätt i
målet ävensom att i fall, som i 33 §
sägs, och på sätt, där finnes stadgat,
meddela sakägare, som nu nämnts,
underrättelse om kungörelsens utfär-
dande. Kungörelsen skall genom vat-
tenrättsdomarens försorg sist å fjor-
tonde dagen före vattendomstolens
sammanträde införas i en eller flera
av ortens tidningar så ock, där fråga
ej allenast är om företag enligt 7 el-
ler 8 kap., i allmänna tidningarna. Ett
exemplar av kungörelsen skall oför-
dröjligen sändas till det eller de i
kungörelse enligt 32 § angivna ställe
eller ställen.

Har svarandepart genom att ute-
bliva från muntlig förberedelse eller
vattendomstolens sammanträde eller

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

rättsdomaren eller vattendomstolen meddelat, eller genom påstående eller invändning, som han insett eller bort inse sakna fog, eller annorledes genom vårdslöshet eller försummelse föranlett uppskov i målet eller eljest vållat kostnad, gottgöre han sökanden de utgifter, som därigenom åsamkats denne.

ej iakttaga föreläggande, som vattenträttsdomaren eller vattendomstolen meddelat, eller genom påstående eller invändning, som han insett eller bort inse sakna fog, eller annorledes genom vårdslöshet eller försummelse föranlett uppskov i målet eller eljest vållat kostnad, gottgöre han sökanden de utgifter, som därigenom åsamkats denne.

79 §.

Finner vattenträttsdomaren för målets beredande erforderligt, att ytterligare skriftväxling äger rum mellan parterna, äge han förordna därom.

1 mom. Finner vattenträttsdomaren för målets beredande erforderligt, att ytterligare skriftväxling äger rum mellan parterna, äge han förordna därom.

Vattenträttsdomaren äge — — — — —

— — — — — 82 § förmäles.

2 mom. Där det för målets beredande finnes påkallat, må vattenträttsdomaren förordna om muntlig förberedelse i målet eller i särskild del därav. Sådan förberedelse skall äga rum inför vattenträttsdomaren.

Tiden och stället för den muntliga förberedelsen skall bestämmas av vattenträttsdomaren och besked där- om delgivas parterna. Skall delgivning ske genom kändens försorg, skall vad i 32 kap. 2 § rättegångsbalken sägs om rätten avse vattenträttsdomaren.

Vid muntlig förberedelse skall föras protokoll. Därom skall i tillämpliga delar gälla vad som finnes föreskrivet om protokollföring vid vattendomstolens sammanträde.

82 §.

Underlåter svaranden att inom förelagd tid avgiva svaromål eller har part genom att utebliva från vattendomstolen eller ej iakttaga föreläggande, som vattenträttsdomaren eller vattendomstolen meddelat, eller genom påstående eller invändning, som han insett eller bort inse sakna fog, eller annorledes genom vårdslöshet eller försummelse föranlett uppskov i målet eller eljest vållat kostnad för motparten, vare den försumlige, ändå att hans talan bifalles, pliktig att

Underlåter svaranden att inom förelagd tid avgiva svaromål eller har part genom att utebliva från muntlig förberedelse eller vattendomstolens sammanträde eller ej iakttaga föreläggande, som vattenträttsdomaren eller vattendomstolen meddelat, eller genom påstående eller invändning, som han insett eller bort inse sakna fog, eller annorledes genom vårdslöshet eller försummelse föranlett uppskov i målet eller eljest vållat kostnad för motparten, vare den

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

gottgöra motparten de utgifter, som därigenom åsamkats denne.

försumlige, ändå att hans talan bifalles, pliktig att gottgöra motparten de utgifter, som därigenom åsamkats denne.

97 §.

1 mom. Sökande i ansökningsmål vare pliktig att förskjuta:

kostnaden för — — — — — sökandens försorg;

ersättning för sådana utgifter för vattendomstolens sammanträde, varom i 11 § andra stycket förmäles;

gottgörelse åt — — — — — i målet;

gottgörelse åt — — — — — föranstaltar; samt

ersättning för — — — — — 45 § 1 mom.

Vad nu — — — — — hans besvär.

Där i — — — — — av klagande.

Huruvida kostnad — — — — — gällande regler.

2 mom. För inställelse vid vattendomstolens sammanträde eller vid undersökning enligt 45 § 2 mom. skall av allmänna medel utgå gottgörelse åt domstolens ledamöter och åt annan i domstolen tjänstgörande person, vars biträde erfordras. Kostnaden för sådan gottgörelse skall stanna å statsverket.

1 mom. Sökande i ansökningsmål vare pliktig att förskjuta:

ersättning för sådana utgifter för sammanträde, varom i 11 § förmäles;

ersättning för sådana utgifter för sammanträde, varom i 11 § förmäles;

gottgörelse åt — — — — — i målet;

gottgörelse åt — — — — — föranstaltar; samt

ersättning för — — — — — 45 § 1 mom.

Vad nu — — — — — hans besvär.

Där i — — — — — av klagande.

Huruvida kostnad — — — — — gällande regler.

2 mom. För inställelse vid muntlig förberedelse, vid vattendomstolens sammanträde eller vid undersökning enligt 45 § 2 mom. skall av allmänna medel utgå gottgörelse åt domstolens ledamöter och åt annan i domstolen tjänstgörande person, vars biträde erfordras. Kostnaden för sådan gottgörelse skall stanna å statsverket.

Denna lag träder i kraft den

2) Lag om ändrad lydelse av 14 § lagen den 19 juni 1919 (nr 426) om flottning i allmän flottled

Härigenom förordnas, att 14 § lagen den 19 juni 1919 om flottning i allmän flottled skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

14 §.

Sedan i underställningsmål rörande företag enligt 6 kap. vattenlagen vattendomstolen meddelat beslut om allmän flottleds inrättande eller om vidtagande av åtgärder för redan befintlig allmän flottleds utvidgande eller förbättrande, äge envar, som vill

Sedan i underställningsmål rörande företag enligt 6 kap. vattenlagen vattendomstolen meddelat beslut om allmän flottleds inrättande eller om vidtagande av åtgärder för redan befintlig allmän flottleds utvidgande eller förbättrande, äge envar, som vill

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

ytra sig över synemännens förslag till bestämmelser rörande de i 10 kap. 19 § vattenlagen omförmälta frågor, att inom trettio dagar från det vattendomstolens beslut meddelades till Kungl. Maj:ts befallningshavande ingiva eller i betalt brev med posten insända sina erinringar i saken. Erfordras före ärendets avgörande ytterligare utredning, äge Kungl. Maj:ts befallningshavande härför anlita biträde av förrättningsmannen eller annan sakkunnig person; prövas nödigt att vidare höra sakägarna, lämne Kungl. Maj:ts befallningshavande dem tillfälle att ytra sig vid sammanträde inför Kungl. Maj:ts befallningshavande eller, där fråga är om mindre flottled och det i övrigt finnes lämpligt, inför någon av länsstyrelsens tjänstemän. Kungörelse om sådant sammanträde skall minst tre veckor före sammanträdet *dels av-sändas till pastorsämbetet för uppläsande i kyrkan för den eller de församlingar, där flottleden framgår, dels* tillställas den eller de personer, som jämlikt 10 kap. 26 § vattenlagen utsetts att mottaga handlingarna i målet, ävensom senast tio dagar förut införas i en eller flera tidningar inom orten. Anläggaren av flottleden varde till sammanträdet särskilt kallad.

Så snart — — — — — och 30 §§.

ytra sig över synemännens förslag till bestämmelser rörande de i 10 kap. 19 § vattenlagen omförmälta frågor, att inom trettio dagar från det vattendomstolens beslut meddelades till Kungl. Maj:ts befallningshavande ingiva eller i betalt brev med posten insända sina erinringar i saken. Erfordras före ärendets avgörande ytterligare utredning, äge Kungl. Maj:ts befallningshavande härför anlita biträde av förrättningsmannen eller annan sakkunnig person; prövas nödigt att vidare höra sakägarna, lämne Kungl. Maj:ts befallningshavande dem tillfälle att ytra sig vid sammanträde inför Kungl. Maj:ts befallningshavande eller, där fråga är om mindre flottled och det i övrigt finnes lämpligt, inför någon av länsstyrelsens tjänstemän. Kungörelse om sådant sammanträde skall minst tre veckor före sammanträdet tillställas den eller de personer, som jämlikt 10 kap. 26 § vattenlagen utsetts att mottaga handlingarna i målet, ävensom senast tio dagar förut införas i en eller flera tidningar inom orten. Anläggaren av flottleden varde till sammanträdet särskilt kallad.

Denna lag träder i kraft den

**3) Lag om ändrad lydelse av 4 och 10 §§ lagen den 11 juni 1920 (nr 460)
om vad vid anläggande av järnväg eller spårväg bör iakttagas till
tryggande av närliggande marks torrläggning**

Härigenom förordnas, att 4 och 10 §§ lagen den 11 juni 1920 om vad vid anläggande av järnväg eller spårväg bör iakttagas till tryggande av närliggande marks torrläggning skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Gällande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

4 §.

Sedan handlingarna — — — — — ingivna planen.

Kungörelsen skall genom vattenrättsdomarens försorg *dels för uppläsande så snart ske kan i kyrkan genast översändas till pastorsämbetet i den eller de församlingar, där järnvägen skall framgå, dels ock* inom tio dagar införas i en eller flera av ortens tidningar så ock i allmänna tidningarna.

Kungörelsen skall genom vattenrättsdomarens försorg inom tio dagar införas i en eller flera av ortens tidningar så ock i allmänna tidningarna.

10 §.

Under syneförrättning — — — — — av järnvägen.

Om tid och plats för sammanträde skall förrättningsmannen utfärda kungörelse, vari den sträcka av järnvägen, som med sammanträdet avses, skall tydligen angivas; föranstalte ock därom, att kungörelsen beträffande varje sammanträde varder *minst tre veckor förut avsänd till vederbörande pastorsämbete för uppläsande i kyrkan för den eller de församlingar, där den del av järnvägen framgår, som med sammanträdet avses, så ock* minst fjorton dagar före sammanträdet införd i en eller flera av ortens tidningar. Förrättningsmannen åligger ock att inom *tid, som sist sagts*, i betalt öppet brev eller brevkort å posten avlämna underrättelse om förrättningen till ägare av mark, som framställt erinran mot planen.

Om tid och plats för sammanträde skall förrättningsmannen utfärda kungörelse, vari den sträcka av järnvägen, som med sammanträdet avses, skall tydligen angivas; föranstalte ock därom, att kungörelsen beträffande varje sammanträde varder minst fjorton dagar *förut* införd i en eller flera av ortens tidningar. Förrättningsmannen åligger ock att inom *samma tid* i betalt öppet brev eller brevkort å posten avlämna underrättelse om förrättningen till ägare av mark, som framställt erinran mot planen.

Denna lag träder i kraft den

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 6 april 1961.

Närvarande:

justitierådet REGNER,
regeringsrådet JARNERUP,
justitieråden AF TROLLE,
BOMGREN.

Enligt lagrådet den 27 mars 1961 tillhandakommet utdrag av protokoll över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 10 mars 1961, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över upprättade förslag till *lag om ändring i vattenlagen, lag om ändrad lydelse av 14 § lagen den 19 juni 1919 om flottning i allmän flottled samt lag om ändrad lydelse av 4 och 10 §§ lagen den 11 juni 1920 om vad vid anläggande av järnväg eller spårväg bör iakttagas till tryggande av närliggande marks torrläggning.*

Förslagen, som finnas bilagda detta protokoll, hade inför lagrådet föredragits av hovrättsassessorn G. Dyrssen.

Lagrådet yttrade:

Förslaget till lag om ändring i vattenlagen

10 kap. 42 §.

I fråga om företag som behandlas i denna paragraf torde kommuns talerätt böra avse rätt att föra talan icke blott vid syneförättningen utan även vid vattendomstol, jämväl genom att anföra besvär. Orden »vid syneförättningen» böra därför utgå. Lämpligt synes vara att, i enlighet med avfattningen av 1 mom., det nya 2 mom. inledes med bestämmelsen om översändande av kungörelseavskrift samt att i en andra punkt stadgas, att kommun äger föra talan för tillgodoseende av allmänna intressen inom orten, varefter i en tredje punkt intages föreskriften angående underrättelse till kammarkollegiet. Ändras 2 mom. enligt vad nu sagts, föranledes härav en jämkning i tredje stycket av övergångsbestämmelserna.

11 kap. 35 §.

Av vad departementschefen anfört rörande kommuns talerätt i fråga om mål enligt 2 kap. 8 § andra stycket samt 4 kap. 1 § sista stycket och 14 § andra och femte styckena framgår, att talerätten icke skall omfatta anhängiggörande av dylikt mål utan allenast rätt att — såsom vid självständig intervention — föra talan i mål som anhängiggjorts av därtill enligt lagrummen

behörig sökande. För att begränsningen skall bliva tydligare böra orden »vari fråga är om ansökan» utbytas mot »som anhängiggjorts genom ansökan».

11 kap. 40 och 79 §§.

Enligt förslaget skall allenast beträffande vitesföreläggande om vattenrättsdomaren gälla vad i rättegångsbalken stadgas om rätten. Härigenom uteslutas från tillämpning vid muntlig förberedelse inför vattenrättsdomaren åtskilliga bestämmelser som enligt rättegångsbalken kunna vinna tillämpning vid muntlig förberedelse i tvistemål, bl. a. vissa andra bestämmelser i 9 kap. Av motiven framgår att begränsningen har sin grund i att det icke ansetts lämpligt att, i den mån möjlighet därtill eljest skulle förefunnits, vattenrättsdomaren vid förberedelsen stadfäster förlikning eller avgör målet på grund av medgivande eller parts utevaro eller ock avskriver målet. Detta är också den egentliga innebörden i den föreslagna bestämmelsen om nytt sammanträde därest parterna eller någon av dem uteblir; att vattenrättsdomaren, om det finnes lämpligt, äger förordna om nytt sammanträde är uppenbart. Anledning att begränsa vattenrättsdomarens prövning i vidare mån än nyss sagts lär icke föreligga. På grund härav samt för att bestämmelsernas innebörd i fråga om rättegångsbalkens tillämplighet skall bliva tydligare synes det vara påkallat, att avfattningen av andra och tredje styckena i paragrafernas 2 mom. ändras, lämpligen så att däri, efter stadgandena om bestämmande av tid och ställe för förberedelsen och parternas underrättande därom, i skilda punkter stadgas dels att vattenrättsdomaren må förelägga part vid vite att komma tillstådes eller infinna sig personligen, dels att vid förberedelsen förlikning icke må stadfästas eller målet på grund av parts medgivande eller uteblivande avgöras eller avskrivast, dels att part äger åberopa av honom ingiven skrift och att redogörelse bör lämnas för skriftens innehåll, dels slutligen att i övrigt vad rättegångsbalken innehåller om muntlig förberedelse i tillämpliga delar skall gälla med iakttagande att vad som sägs om rätten skall avse vattenrättsdomaren. Lagrådet hemställer om ändringar i enlighet med vad nu sagts.

Övriga lagförslag

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.

Ur protokollet:

Birgitta Liljefors

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet & Stockholms slott den 14 april 1961.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, NETZÉN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM, HERMANSSON.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för justitiedepartementet, statsrådet Kling, lagrådets den 6 april 1961 avgivna utlåtande över de till lagrådet den 10 mars 1961 remitterade förslagen till

- 1) *lag om ändring i vattenlagen;*
- 2) *lag om ändrad lydelse av 14 § lagen den 19 juni 1919 (nr 426) om flottning i allmän flottled; samt*
- 3) *lag om ändrad lydelse av 4 och 10 §§ lagen den 11 juni 1920 (nr 460) om vad vid anläggande av järnväg eller spårväg bör iakttagas till tryggande av närliggande marks torrläggning.*

Efter redogörelse för lagrådets utlåtande hemställer föredraganden, att lagförslagen, med ändring av 10 kap. 42 § samt 11 kap. 35, 40 och 79 §§ vattenlagen i överensstämmelse med lagrådets yrkande samt med ett par redaktionella jämkningar, måtte jämlikt 87 § regeringsformen genom proposition föreläggas riksdagen till antagande. Tillika förmäler föredraganden, att in- tet är att erinra mot att propositionen av riksdagen behandlas senare än under innevarande vårsession.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Ulla Larsson